«În ceea ce privește denumirea revistei, unii cred că a fost preluată din titlul cărții lui Nichifor Crainic, *Puncte cardinale în haos*. E însă o simplă coincidență (*non è vero, ma è ben trovato*). Ceea ce am avut noi în vedere, dincolo de orice aluzie sau înrudire culturală, a fost ideea pură și simplă de *orientare*, de recuperare a *reperelor*, atât de necesară unui popor dez-orientat cu brutalitate de lungile decenii de comunism...»
Gabriel Constantinescu (în interviul «Principiile nu au vârstă» - 1999)

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XIII
Nr. 6/150
Iunie 2003
20 pag. - 15000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, ELVEȚIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

PUNCTE CARDINALE 13 ANI 150 DE NUMERE

SILVIU ALUPEI: Revista *Puncte cardinale* a fost lansată la Sibiu de un grup de foști deținuți politici (unii dintre ei membri, în tinerețe, ai Frățiilor de Cruce), cu sprijinul câtorva reprezentanți ai generației tinere. Ea a reușit performanța admirabilă de a apărea timp de aproape 13 ani fără nici o întrerupere, în ciuda dificultăților financiare și a ostilității cu care a fost întâmpinată de politicienii și intelectualii de stânga. Credincioasă principiilor ei *național-creștine*, publicația a reușit să umple un gol în presa românească de azi, amintind, *mutatis mutandis*, de *Cuvântul* lui Nae Ionescu, de *Calendarul* lui Nichifor Crainic, dar și de prestigioasa revistă culturală *Gândirea*. Prin *Puncte cardinale*, *spiritul dreptei creștine* a cunoscut, în răspărul vremurilor, un început de resurecție...

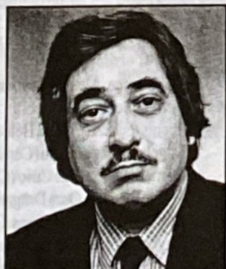

P

150

C

PAUL BARBĂNEAGRĂ: Confruntările social-politice care frământă neamul nostru în perioada zisă «de tranziție» au reafirmat o idee fundamentală: adevărata dreaptă este *metapolitică*, situându-se, prin conținutul și aspirațiile ei, nu la dreapta «centrului», ci *în inima văzduhului*, între «Ierusalimul Ceresc» și întruchiparea lui lumească, între adevărurile revelate și tumultul cetății. Într-un peisaj social confuz și profanat de «stângi» și «drepte» deghizate, *Puncte cardinale* a regândit deschis valorile noastre creștinești și naționale...

GH. BUZATU: Punte de întâlnire între Tradiție și Modernitate, între Țară și Exil, între generația veche și generația nouă, *Puncte cardinale* rămâne cea mai durabilă și mai ziditoare publicație periodică de dreapta de după 1990.

PR. GH. CALCIU-DUMITREASA: În moralitatea volatilă a ziarelor și revistelor din România, *Puncte cardinale* reprezintă, pentru noi toți, un liman al slujirii adevărului creștin și național, un port în care credința și iubirea de neam găsesc un adăpost împotriva furtunii ce încearcă să zguduie temeliile creștine și naționale ale dăinuirii noastre prin vreme... Cu efort, cu sacrificii, cu devoțiune, o mână de oameni, mai tineri și mai seniori, mențin în viață, prin cuvântul lor, convingerile cele mai nobile ale acestui neam și crezul creștin și național al generațiilor care au vegheat jertfelnic destinul României și al Bisericii noastre...

DR. PAVEL CHIRILĂ: Mărturisind trecutul și demistificând prezentul, *Puncte cardinale* te ajută să fii prudent în relațiile cu Puterea și să nu sacrifici Cezarului partea lui Dumnezeu.

SORIN DUMITRESCU: Fără zarva subtilă a *Punctelor cardinale* ale lui Codrescu *et comp.*, gazetăria românească a ultimului deceniu ar fi boantă, lipsită de tăișul textului ortodox riscat și de savoarea lui sinucigașă. În contextul presei actuale, publicația sibiană reprezintă sarea și piperul expresiei publice românești.

PR. VASILE GORDON: Numele revistei *Puncte cardinale* mă duce mereu cu gândul la «virtuțile cardinale», despre care vorbește Teologia Morală Ortodoxă: Înțelepciunea, Dreptatea, Curajul și Cumpătarea, care se regăsesc ilustrate generos în toate paginile revistei. Cuvântul-cheie «cardinale» provine din latinescul *cardo*, «țâțână, balama» – mică, dar importantă piesă care facilitează deschiderea și închiderea ușilor. Fie ca revista *Puncte cardinale* să deschidă în continuare ușile cât mai multor români spre înțelepciune, dreptate, curaj și cumpătare!

ION IOANID: Dintre publicațiile din țară care mi-au căzut în mână, *Puncte cardinale* este singura scrisă de *români*, în *limba română*. Prin asta cred că am spus tot.

Î. P. S. SERAFIM JOANTĂ: Cred că revista *Puncte cardinale*, de orientare național-creștină (ortodoxă), este deosebit de utilă, inclusiv pentru românii din Diaspora, care sunt supuși unui puternic proces de pierdere a identității lor naționale și ortodoxe. Ortodoxia este matricea formatoare a poporului român; de aceea, numai o cultură ortodoxă autentică poate salva identitatea românească... În ce mă privește, citesc cu regularitate *Puncte cardinale*, chiar dacă nu împărtășesc unele puncte de vedere.

LISTA COLABORATORILOR REVISTEI *PUNCTE CARDINALE*

(numerele 1-150: ianuarie 1991 – iunie 2003)

Lista alfabetică de mai jos cuprinde numai numele celor care au elaborat materiale ori au prestat lucrări special pentru *Puncte cardinale*, sau care ne-au dat personal îngăduința de a le prelua/traduce materiale apărute în alte publicații (din țară sau din străinătate). S-au dat cu *italice* pseudonimele, iar cu **boldite** au fost puși în evidență cei ce au avut – constant sau doar temporar – cea mai mare pondere în realizarea revistei (indiferent de activitatea prestată). Unii colaboratori au rămas fideli revistei, alții (după o prezență mai mult sau mai puțin îndelungată) s-au îndepărtat de ea: tuturor li se cuvin, însă, mulțumirile noastre.

Se cade să închinăm un gând pios și plin de recunoștință celor ce au părăsit, între timp, lumea aceasta (în dreptul numelor respective figurează semnul crucii), dar pe care-i păstrăm vii în inimile noastre.

Nu au fost incluse în această listă numele celor ale căror contribuții au fost preluate, fără accept direct, din alte surse (volume sau periodice, mai vechi sau mai noi, din țară sau din străinătate), nici numele celor ce n-au semnat decât "drepturi la replică" sau diferite comunicate (mai mult sau mai puțin oficiale).

De asemenea, nu figurează în lista alfabetică numele celor doar intervievați de-a lungul vremii (Doina Cornea, Corneliu Coposu †, Sergiu Cunescu, Marian Munteanu, Petre Țuțea †, Constantin Ticu Dumitrescu, Teodor Baconsky, Dumitru Gh. Bordeianu †, Alain de Benoist, Neagu Djuvara etc.), cărora le rămânem nu mai puțin îndatorați.

A

Airinei, Cristian
Alupei, Silviu
Anania, Î. P. S. Bartolomeu [Valeriu]
Anderca, Traian T. †
Andronescu, Demostene *(redactor-șef adj.)*
Anghel, Alexandru
Antim, Alexandru
Antonescu, Gheorghe
Ardeleanu, George
Atanasov, Petăr (Bulgaria)

B

Baciu, Călin
Baciu, Petru
Bacu, Dumitru (Franța) †
Badea, Viorel
Baltag, Victor [Ioan] Alexandru
Banea, Dumitru †
Banea, Ligia *(secretar de redacție)*
Barbăneagră, Paul (Franța)
Bădițescu, Carolina *(trad.)*
Bădițescu, Marius
Bândoiu, Andreea
Băncilă, Maria *(trad.)*
Berghezan, Ilie
Berzescu, Atanasie
Boer, Alexandru
Bogoevici, Radu
Boilă, Matei
Boroneanț, Vasile
Brahonschi, Gheorghe †
Bratu, Mihai
Brânzaș, Liviu †
Brânzei, Octavian
Brudiu, M.
Buculei, Teodor
Bucuroiu, Răzvan
Bukiu, Jean
Bunta, Silviu
Buracu, Mihai
Burz Pânzaru, Andrei
Buta, Crina *(culegător)*
Buzi, Theodor (Elveția)

C

Calciu-Dumitreasa, Gheorghe (S.U.A.)
Caraman, Marius *(foto)*
Cazacu, Marcel Gh. †
Căbaș, Doina Marilena *(corector)*
Călinescu, Erast (Canada)
Călvărăsan, Luca I.
Cândea, Virgil
Cheche, Cristina *(trad.)*
Chesaru, Radu †
Chirilă, Pavel
Chirilă, Teodosie
Ciachir, Dan
Ciobotеanu, Mihai
Ciuchină, Teodora *(tehnoredactor)*
Ciulin, Andreea *(culegător)*
Clonaru, Victor
Codrescu, Răzvan *(redactor-șef)*
Codresin, Carmen
Cojocaru, Nicolae †
Comănescu, Radu
Coman, Alexandru (Germania)
Constantinescu, Constantin
Constantinescu, Gabriel *(director)*
Constantinescu, Laurențiu *(tehnoredactor)*
Corban, Carmen
Coriciuc, Diana
Costache, Marian (Canada)
Crăcea [Jianu], Flora
Crăcea, N. [Nicu] †
Crăciun, Adrian *(tehnoredactor)*
Crepcia, Nicolae
Cristescu [-Dinescu], Sofica †
Crivăț [-Vasile], Anca
Crivăț-Vasile, Adolf [Marian]

D

Damian, Cosma
Daniel Monahul
Danciu, Ștefăniță
Delcescu, Mihai (Germania)
Deliu, Iulian
Diaconescu, Constantin
Dobrescu, Valerian (Germania)
Donciu, Irina-Elena
Dragodan, Constantin Aurel †
Dulgheru, Elena
Dumitreasa, Ion
Dumitrescu, Florin *(trad.)*
Dumitrescu, Mircea †
Dumitrescu, Monica
Dumitrescu, Sorin
Dumitriu, Nic. C.
Dunăreanu, Radu
Dunca, Vasile
Duță, Cristina

E

Enescu, Radu (Spania)
Eșan, Ioan

F

Fabini, Hermann
Făgărășanu, Sorin V.
Făget, Mihai
Filip, Lucian *(redactor)*
Florea, Corneliu (Canada)
Fratele Alexandru [Alexandru Mihail Niță] (Muntele Athos)
Funda, Dumitru [Tache] †

G

Galeriu, Constantin
Ganea, Marian
Gavrilă [Ogoranu], Ion
Găină, Ovidiu [*Stan M. Popescu*] (Argentina)
Gândea, D.
Gheorghiev, Vanghel (Bulgaria)
Gheorghiță, Viorel
Gherasim, Gabriel (S.U.A.)
Gherasim, Teodor (S.U.A.)
Gherman, Ion
Ghermani, Dionisie (Germania)
Ghibu, Diana
Ghimici, Eugenia
Ghinea, Simion †
Golea, Traian (S.U.A.)
Goleșteanu, Petru (Australia)
Grebenea, N.
Greuceanu, Radu (Canada)
Grossu, Sergiu (Franța)
Groza, Dumitru †
Guga, Silviu
Gulan, Aurelian †
Gurău, Veronica
Gurgu, Ionuț *(trad.)*

H

Halmadi, Corneliu *(tehnoredactor)*
Halmaghi, Ioan (S.U.A.)
Hâncu, Cristiana
Henegariu, N. [Nicolae]
Hossu, Andrei-Iustin
Hrașovan, Rafael
Hristu, Damian

I

Ioanid, Alexandru Virgil [Gil] †
Iogu, Petre †
Ionașcu, Iuvenalie (Italia)
Ionescu, Răzvan
Iorgulescu, Constantin *(redactor)*
Iovan, Ioan
Ivan, Amelia Orlandina *(trad.)*

J

Jivan, Ștefana
Joantă, Î. P. S. Serafim (Germania)

L

Langa, Tertulian
Leiter, Octavian
Liteanu, Sever
Lungu, Neculai Vasile †

M

Manolescu, Hrisostom
Marcu, Anghel †
Marian, Doina
Marian, Vasile A. [V.A.M.]
Marineasa, Zaharia †
Marinica, Mihai
Matei, Bogdan-Ioan
Matei, Geta
Mateiaș, Virgil †
Maxim, Aurel †
Maxim, Virgil †
Mărculescu, Radu
Mărgineanu, Monica
Mezdrea, Dora
Mihai, Constantin
Mihuț, Ilie
Milutinovici, Ioana *(trad.)*
Mitra, Eftimie T.
Mitra, Tony P.
Miu, Constantin
Mizgan, Ion Alexandru
Mocanu, Sebastian †
Moga, Daniela
Moga, Grigore *(trad.)*
Mohanu, Constantin
Moise, Victor
Moisin, Anton
Mugur, Ioan S.
Mureșan, Dan-Ioan
Mureșan, Vlad [M. Vlad]
Mutti, Claudio *(corespondent Italia)*

N

Naidim, Marin †
Nasta, Atanasie
Nădăban, Fred
Neamțu, Mihai George
Necula, Ionel
Nedelea, Ioan [Jean]
Neicu, Ștefan
Neștian, Valeriu C.
Netea, Gelu [Gheorghe]
Nicolae, C.
Nicolau, Irina †
Nicolau, Mircea
Nicolau, Nae
Nicolescu, Costion
Nistor, G. †
Nistor, Dan Ioan
Nistor, Ioan *(secretar de redacție)*
Niță, Nicolae (S.U.A.)

O

Oancea, Radu
Oniga, Dumitru
Oprișiu, Ioan
Oroveanu, Mihai *(foto)*
Orth, Ștefan *(grafician)*

P

Paceag, D. [Dumitru] G. †
Pamvo, Juvenalie
Pană, Zahu [Zaharia] (S.U.A.) †
Pantazi, Ion (Germania) †
Papazu, Monica (Danemarca)
Papazu, Florin †
Paragină, Ion †
Paraschivescu, Ion
Passima, Lila
Pădure, Marina Gabriela
Părăian, Teofil
Păun, Nicu †
Păvăluca, Cristian
Pârău, Eugen Vlad
Pârvu, Iustin
Pâslaru, Serafim V. †
Penciu, Gh. [Gorunescu]
Petrescu [Oțel], Aspazia
Petrișor, Dana
Petrișor, Marcel *(redactor)*
Phillip, D. (Canada)
Pivin, George Leandru †
Pop, Livia
Pop, Nicolae
Popescu, Florin
Popescu, Traian ["Macă"]
Popescu, Valentin *(trad.)*
Popovici, Doru
Poptămaș, Dumitru
Posada, Mihai
Preda, Radu
Protopopescu, Vlad (Australia)

R

Radu, Ștefan
Rădulescu, Bogdan G.
Rădulescu, Octavian A. †
Răilean, Bartolomeu
Răzeșu, Andrei
Râmboiu, Septimiu †
Rezachevici, Constantin
Rotaru, Bianca
Rusu, Ioan N.
Rusu, Toderiță

S

Sari [Sarry], Achile †
Sândoiu, Gabriel
Săndulescu, Alexandru *(trad.)*
Sârbu, Adrian
Sfințescu, Duiliu (Franța) †
Silvestru, Emil
Smirnoff, [Doru] Codrin V.
Stăncescu, Andrei
Stănescu, Bucur †
Stănescu, Gabriel
Stănescu, Gheorghe †
Străchinaru, Constantin N.
Strejnicu, Flor
Stroe, Ionuț
Sturdza, Ilie-Vlad (Spania)
Suru, Șerban

Ș

Ștefan, Corina
Ștefan, Horia
Șuteu, Maria Livia *(trad.)*

T

Tarcea, Mircea
Tămaș, Adriana *(trad.)*
Tănase, Viorel
Târziu, Claudiu
Teglaru-Voina, Dina
Teodorov, Adrian
Teodot [Teofil] Monahul †
Tescanu, Nicolae
Tiberian, Florea *(redactor)*
Timaru, Mihai
Trosca, Maria-Rodica
Turculeț, Tiberiu
Tutunea, Junona

Ț

Țene, Ionuț
Țigu, Viorel Gh.

U

Uba, Traian Călin
Ungureanu, Ion (Germania)
Urdea, Radu
Usca, Ana
Usca, Ioan [Sorin]
Uțică, Nicolae

V

Valică, Mihai
Vasigu, D.
Vasilescu, Adolf
Vasilescu, Ovidiu (S.U.A.)
Vasiliu, Mugur
Vasiliu-Scraba, Isabela
Valimăreanu, Petre † (Germania)
Vântu, Cornel
Velescu, Petru
Victor, N.
Vizirescu, Pan M. †
Vlad, Eugenia *(trad.)*
Vladuță, Bogdan
Vosganian, Varujan
Vrânceanu, Dora
Vuia, Ovidiu (Germania) †

Z

Zaharia, Octavian
Zeana, Ion[el] †
Zimbreanu, Andrei (Franța)

Pentru sprijinul acordat de-a lungul vremii, adeseori cu nobilă discreție, revistei și editurii noastre (dar și efemerei foi *Lumea satelor* – supliment al *Punctelor cardinale*, apărut lunar, din octombrie 1994 până în iunie 1996), se cuvin evocate cu recunoștință multe alte nume (respectăm aceeași ordine alfabetică):

Mircea Alexe (Germania), Constantin Apolzan (Germania), Eugenia Auner (Germania), George Bălașu (Canada), Toma Banea, Elena și Vasile Bechiș (S.U.A.), Nidia Belcea (S.U.A.), Eftimiu Benea †, Maria Brahonschi, Angela Brastaviceanu (Canada), Aurel Buzi (Germania), Paul Caravia †, Ana Chenereș, Romulus Ciric (Canada), Maria Constantinescu, Elena Cristescu, Victor Dinescu, Oara Drăgan, Cătălin Dumitrean, Alexandru Fonta (Canada), Doina Gheorghian, Elena Ghyka (S.U.A.), Ioana Ghyka (Canada), Maria Ghyka, Mihai Ghyka, Vasile Giurea (Austria), Ileana Grozavu, Maica Teodora (Tudorița Hornea), Jacques Iamandi (Canada), Aurel Ionescu (Germania), Mihai Maghiar (Australia), Andreas Makarov (Germania), Ana-Maria Marin † (Elveția), Ioan Mariș, Tip. *Masib* (conducerea și colectivul tipografic), Constantin Mărăndici (S.U.A.), Mihaela Moisin (Canada), Gabriela Moldoveanu, Nicolae Moroica † (Germania), Laura Munteanu (Suedia), Constantin Nagacevschi † (Germania), Nicu Naum † (Canada), Constantin Necula, Alexandru Mihail Niță (Prodromu-Muntele Athos), Cătălin Obreja (Canada), Viorel Pană (Canada), Dan Păun (S.U.A.), George Petre (Australia), G. Pișcoci-Dănescu (Franța), Vetuța și Mihai Pop † (Canada), Nicolae (Nicu) Popa (S.U.A.), Silvia Popa, Iulian Popescu, Traian Popescu † (Spania), Nicolae Pora † (Canada), Aureliu Răuță † (Spania), Alexandru Ronnett † (S.U.A.), Dionisie Stoenescu (Franța), Mirel Stoenescu (Elveția), Petre Sultana (Canada), Elena Titi (S.U.A.), Ion Tolan (Germania), Constantin Vasiliu (S.U.A.), Ion Vladovici, Ioan Vonica.

Tuturor acestor colaboratori și sprijinitori neprețuiți le este închinat cu precădere acest număr festiv.

RĂZBOIUL DINTRE P.S.D. ŞI OCCIDENT

America întoarce foaia. De la o vreme, corupţia a devenit leit-motivul "şlagărelor" prezidenţiale, parlamentare, guvernamentale, improvizate cu mare virtuozitate de hoţii care strigă: "Hoţii!"... Adevărata torpilă împotriva corupţiei instituţionalizate avea să vină însă exact de acolo de unde mafia P.S.D.-istă se aştepta mai puţin, după ce aceasta îşi luase toate măsurile de precauţie, bătând mătănii pe la înaltele porţi ale Administraţiei Americane, Marii Finanţe şi Holocaustului.

După ce au devenit stăpâni pe situaţia din Irak, americanii – văzându-se cu toţi sacii în căruţă – au întors brusc faţă de P.S.D. foaia pe a cărei faţă scriseseră, din raţiuni conjunctural-diplomatice: *România = economie de piaţă*. Pe verso, miliardarul american George Soros acuză guvernul român (la 10 aprilie, în cadrul unei reuniuni O.S.C.E.) că *încalcă drepturile omului, libertatea de asociere, libertatea de expresie, fără a se opune eficient corupţiei*.

La 15 aprilie, ambasadorul S.U.A. la Bucureşti, Michael Guest, în discursul ţinut la Conferinţa Internaţională a Donatorilor Anti-Corupţie, a exprimat în termeni duri adevărata poziţie a Statelor Unite (în consens cu U.E.) faţă de situaţia din România, criticând vehement: *boicotarea adoptării legii anti-corupţie* de către "oameni de afaceri cu legături în interior, de ambele părţi ale eşichierului politic"; *tergiversarea privatizării* ("anumite privatizări durează atât de mult, dacă au loc vreodată. Ştiu ce sunt «lichidatorii», ce legături au, şi ştiu ce se întâmplă cu conturile lor bancare şi, din păcate, şi cu comunităţile, atunci când ei cumpără o firmă"); *îndepărtarea investitorilor străini prin licitaţii frauduloase* ("ştiu ce se întâmplă prea deseori, sau mai degrabă, ce nu se întâmplă, atunci când cei dinăuntru îi înfrâng pe cei care ar trebui să câştige tranzacţia"); *mafia medicamentelor* ("ştim cu toţii cum se adaugă comisioanele înainte ca medicamentele să ajungă la spitale; dacă vă străduiţi, cred că veţi găsi beneficiarii"); *mafia din justiţie* ("dacă sistemul juridic nu poate face dreptate în mod egal, corect şi imparţial [...], atunci acest lucru este de fapt o crimă") – ceea ce, în viziunea vorbitorului, reprezintă "o ruşine pentru această ţară".

A doua zi, 16 aprilie, în acelaşi cadru, S.U.A. reiau canonada anti-corupţie la adresa puterii din România, prin vocea preşedintelui Camerei de Comerţ Americane, Obie Moore, care a avertizat că, din cauza corupţiei, România – asupra căreia "se fac presiuni internaţionale pentru a întreprinde schimbări vizibile" – riscă "să fie scoasă din calendarul de aderare la U.E. în 2007".

A treia zi, 17 aprilie, la aceeaşi conferinţă, al treilea atac la adresa guvernării corupte a P.S.D. a venit, de data aceasta, din partea U.E.; şeful delegaţiei Comisiei Europene în România, Jonathan Scheele, a rezumat tranşant întreaga situaţie, citându-l pe Eneko Landaburu: "Nu poţi avea o democraţie care funcţionează în mod corect, printre hoţi".

Declaraţiile comisarului pentru extinderea U.E., Günter Verheugen (conform căruia data ţintă 2007 de aderare la U.E. a Bulgariei şi României "nu reprezintă şi data noastră"!!!), făcute la 29 aprilie în cadrul întâlnirii cu ziariştii de la B.B.C., au dat lovitura de graţie ipocritelor pretenţii de integrare europeană ale guvernanţilor. Pe bună dreptate, Verheugen se teme ca nu cumva, după "mărirea considerabilă a sprijinului financiar" (care va face din "România cel mai mare receptor de fonduri U.E.", urmând ca-n 2006 "să primească peste 1 miliard de euro"), banii acordaţi de U.E. să se volatilizeze din cauza "corupţiei la nivel înalt, care reprezintă o problemă".

Iată că brusc, după războiul din Irak, România deţine – fără voia ei – un rol catalizator în privinţa reunificării Occidentului... După cum se poate lesne observa, cel puţin în privinţa condamnării corupţiei din ţara noastră, americanii şi europenii îşi dau iarăşi mâna, vorbind, în sfârşit, aceeaşi limbă...

P.S.D. dă cu tifla Occidentului. Judecând după băşcălia vulgară – emanată, ca şi "pamfletele" lui V. C. Tudor, din aceeaşi latrină a Securităţii – cu care galeşul Bombonel a înţeles să răspundă nu numai opoziţiei parlamentare (invitate "să-i numere ouăle"), ci chiar şi ambasadorului S.U.A. ("ne tot plimbăm cu corupţia în gură [...], o scoatem [...], o întoarcem înăuntru [...]. E o plăcere masochistă"), s-ar părea că România nu mai are nici o şansă de integrare în lumea civilizată... În acest context, Ion Iliescu – care atacase şi el la scenă deschisă dar în cu totul alt scop – înalta corupţie patronată de guvernarea Năstase, în loc să se ralieze tirului Occidentului, îl ia sub aripa sa (de cucuvea) ocrotitoare pe Adrian, copilul-minune al Cotrocenilor, încercând să-i scuze manelele politice: "Nu luaţi în serios acest stil. Asta nu înseamnă neseriozitate neapărat. Este o manieră de a mai glumi" (cf. *Evenimentul zilei* /26 aprilie). Un preşedinte echilibrat ar fi încercat să atenueze puseele psihanalizabile ale primului ministru, măcar faţă de ambasadorul S.U.A.. Dar "Bunicuţa", nemaiputând să-şi controleze, de la o vârstă, "apucăturile" anti-americane ("nici un ambasador al unei ţări nu vine să ne dea lecţii nouă, în materie de anti-corupţie"), se dă în stambă, mai abitir ca o ţaţă năbădăioasă, ieşită la poartă ca să stuchească "opoziţia" din mahala. Strecurat sub camuflajul pro-american cu ocazia războiului din Irak, Iliescu îi trimisese în ianuarie o telegramă de adeziune preşedintelui Bush: "Dictatorii nu pot fi toleraţi sau ignoraţi. Ei trebuie combătuţi. Românii [...] împărtăşesc din adâncul sufletului convingerea dumneavoastră [...] că oamenii liberi trebuie să scrie istoria". Dar în preajma parafării tratatului cu Rusia, Ion Iliescu leapădă brusc uniforma NATO şi, în ţinuta pieilor roşii (mult mai adecvată adevăratei sale "coloraturi"), se îndreaptă pâş-pâş pe *puntea către Rusia*, spre tabăra "pacifiştilor" de peste Prut – după cum reiese din interviul acordat în mai ziarului berlinez *Die Tageszeitung*, în care preşedintele manifestă o atitudine diametral opusă celei anterior favorabile intervenţiei americane din Irak: "Democraţia şi libertatea nu se pot impune cu forţa [...]. Sigur că nu aceasta este calea pentru înlăturarea unor regimuri totalitare, pentru că atunci, dacă s-ar perpetua o asemenea practică, lucrurile ar evolua în mod nefiresc şi nu în interesul dezvoltării democratice".

"Dacă voi nu mă vreţi, eu vă vreu!". Dacă puterea de la Bucureşti – după ce a mimat intenţia de integrare în structurile euro-atlantice – dă cu tifla Americii şi Europei, Vestul pare să se comporte, în raport cu România, după principiul Lăpuşneanului: "Dacă voi nu mă vreţi, eu vă vreau!". Altminteri, Vestul n-ar fi atacat la unison, în termeni de o duritate fără precedent, dictatura mafiotă din România, care blochează penetrarea capitalului occidental şi, prin aceasta, chiar extinderea Occidentului – obiectiv prioritar al noii ordini mondiale. Ambasadorul S.U.A. la Bucureşti a exprimat foarte clar acest punct de vedere : "Nu este firesc ca relaţiile dintre România şi Statele Unite să se bazeze doar pe interese politice. *Trebuie să crească şi [...] afacerile dintre cele două ţări*. Nu pot să spun câte companii au părăsit România din cauza corupţiei, dar ştiu câte au evitat să vină în România pentru că s-au temut de corupţie" (cf. *Evenimentul zilei* / 23 aprilie).

Ceea ce refuză să înţeleagă Iliescu şi Năstase este necesitatea obiectivă a extinderii Marelui Capital care, avid de noi debuşee pe măsura marilor fuziuni dintre trusturi, are nevoie de *reformatul* "spaţiu vital" din estul Europei. Din această cauză, regimul mafiot din România a ajuns să constituie o piedică serioasă în calea globalizării, la fel cum regimul Ceauşescu, care călcase şi el pe bombeu Marea Finanţă (prin intenţia de a-şi achita în întregime datoriile către F.M.I. şi de a constitui un fond monetar concurent al Lumii a Treia), ajunsese – prin opoziţia sa categorică faţă de reformele gorbacioviste – să stea în calea "noii ordini" reprezentate pe atunci de *perestroika*...

Dacă Vestul ar fi renunţat la integrarea României, răspunzând astfel aşteptărilor lui Iliescu şi Năstase, atunci ne-ar fi lăsat să băltim în continuare, "pentru liniştea noastră"... Recentele acuzaţii euro-atlantice la adresa puterii corupte din România reprezintă însă nu numai un strident semnal de alarmă internaţională, ci şi o armă electorală pusă la îndemâna anemicei noastre opoziţii pro-occidentale. Această atitudine ofensivă a Vestului se înscrie în noua politică americană determinată de evenimentele de la 11 septembrie 2001, de contracarare a influenţei ruse în Orientul Mijlociu şi de dekaghebizare a Europei. În cadrul acestei politici, României îi este hărăzit rolul de *vârf de lance* – după cum a declarat chiar G. W. Bush – al extinderii NATO şi Occidentului spre Est (*cu* sau *fără* voia P.S.D.). În consecinţă, S.U.A. preconizează mutarea bazelor americane din centrul Europei (Germania) către state est-europene precum România, Bulgaria şi Polonia. Motivaţia diplomatică faţă de Rusia este că staţionarea armatei americane în aceste ţări ar fi mai puţin costisitoare şi mai apropiată de zonele de conflict din Orientul Mijlociu (după cum a precizat generalul american James Jones, comandantul forţelor NATO din Europa şi al forţelor terestre americane de pe continent). În realitate, însă, după cum a replicat secretarul Consiliului Securităţii Rusiei, Vladimir Ruşhilo, "instalarea acestor baze" în "noua" Europă "este mai aproape nu de Bagdad, ci de Moscova şi de Minsk"!

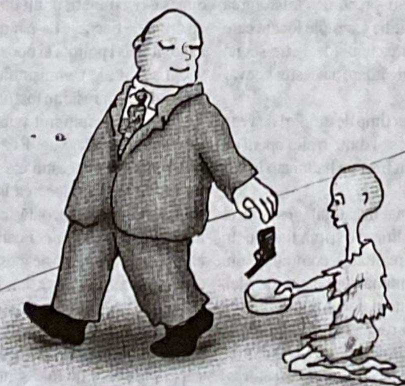
Quod erat demonstrandum. Până când armata americană va reuşi să pună piciorul în România, Vestul are nevoie aici de un climat stabil, lipsit de conflicte sociale şi etnice favorabile izolării României şi cantonării ei în sfera de influenţă a Rusiei.

Pe fondul vechii colaborări între serviciile de informaţii ale Ungariei comuniste şi ale U.R.S.S., cu scopul de a crea stări conflictuale în regiunile locuite de secui, care să justifice intervenţia străină pentru "salvarea" Ardealului, Ungaria de astăzi şi U.D.M.R. se lasă în continuare amăgite de cântecul de sirenă al serviciilor secrete ruseşti, interesate de enclavizarea destabilizatoare a României, prin reînfiinţarea (în inima ţării!) a Regiunii Autonome Maghiare, ca pe vremea comunismului stalinist. Aceste demersuri contravin intereselor S.U.A., care reclamă *întregul spaţiu* geo-strategic al României. Contravin şi intereselor U.E.! Tot tămbălăul anti-românesc pe tema regionalizării, iscat şi întreţinut la curţile Europei de U.D.M.R. şi de Lyga lui Sabin Gherman (al cărei program a fost preluat de partidul separatist al ardelenilor), nu are

(continuare în pag. 8)

Traian Călin UBA

România văzută din Occident ▼

SINUCIDEREA PRIN UITARE

"O cotitură neaşteptată a istoriei noastre – scrie Aleksandr Soljeniţîn în scurta introducere la *Arhipelagul Gulag* – a făcut ca nişte lucruri, extrem de puţine, despre acest Arhipelag să iasă la iveală. Însă aceleaşi mâini care ne puneau cătuşele, acum întind palma conciliant: «Nu trebuie!... Nu trebuie să răscolim trecutul!... Celui care va pomeni trecutul – să i se scoată un ochi!». Însă proverbul continuă astfel: «Iar celui ce îl va uita – să i se scoată amândoi!»".

Şi tot Aleksandr Soljeniţîn este cel care ne spune, fără ocolişuri, de data aceasta într-o altă operă de referinţă, *Rusia sub avalanşă*, cine sunt cei care, deşi "acum ne întind palma conciliant", nu uită să ne amenințe blajin că "celui care va pomeni trecutul – să i se scoată un ochi!": "Aşadar, în Rusia s-a instaurat era democraţiei? Oricum, aşa s-a proclamat. Ca urmare, aproape instantaneu au apărut sumedenie, aproape mulţimi, de *democraţi*. Această sumedenie te uimea cu atât mai mult cu cât printre vârfurile ei nu găseai decât vreo cinci-şase oameni care au luptat înainte împotriva regimului comunist. Ceilalţi s-au înălţat în bolta cerului, acum lipsită de pericole, din şezătorile de bucătărie ale Capitalei – ceea ce nu constituie încă varianta cea mai proastă. Unii vulturi ai noii democraţii au venit în zbor direct, din vârf în vârf, de la *Pravda*, de la revista *Komunist*, de la diversele academii comuniste, de la comitetele regionale de partid, ba chiar de la CC al PCUS. Din rândul politicienilor de ieri au apărut nu democraţi pur şi simplu, ci democraţi ultraradicali. Unii chiar au dat explicaţia: «Ne-am aflat în vârful puterii comuniste numai pentru ca în locul nostru acele posturi să nu fie ocupate de alţii mai răi». Iar astăzi, pentru a salva şi a întări noua Rusie, au fost gata din nou, cu abnegaţie, să preia puterea. Şi vin cu un argument greu: care alţii, dacă nu ei, au experienţa conducerii? Sunt profesionalişti, cum s-ar spune..." (Înlocuiţi în textul citat *Rusia* cu *România*, *Pravda şi Komunist* cu corespondentele lor româneşti, precum şi CC al PCUS cu CC al PCR, şi veţi constata că totul se potriveşte ca o mănuşă cu realităţile de la noi!)

Aceeaşi Mărie, cu altă pălărie...

În evoluţia sa istorică, comunismul a parcurs trei etape distincte, voind parcă să sublinieze conformismul cu triada hegeliană – teză, antiteză, sinteză – de la care Marx, părintele acestui complot criminal, soldat până acum cu peste 100 de milioane de victime, s-a inspirat când i-a formulat justificarea teoretică. În prima etapă – *teza* – a precumpănit "ideologia", sistemul de idei care promitea înfăptuirea unui paradis, nu în ceruri, ci pe pământ. O promisiune care a înfierbântat multe minţi în ultimele două secole, cu consecinţe importante pe plan politic. Pretutindeni au apărut partide socialiste cu suport teoretic în filozofia marxistă. Şi ca o încununare a acestei ideologii, în 1917, bolşevicii ruşi, printr-o revoluţie sângeroasă, urmată de un război civil, au reuşit să preia puterea politică şi să pună bazele primului stat comunist, Uniunea Sovietică.

Acest moment crucial din istoria contemporană a însemnat trecerea la cea de a doua etapă a proiectului comunist. Curând se va vedea că instituţionalizarea "dictaturii proletariatului", care ar fi trebuit să aducă fericire tuturor oamenilor, prin desfiinţarea oricărei forme de "exploatare a omului de către om", a fost în realitate negarea, *antiteza* ideologiei. În toate statele cu regim comunist, locul "ideologiei", păstrate numai pentru "uz extern", va fi luat de o "metodologie": cea a *menţinerii puterii cu orice preţ*. Cu preţul a milioane şi milioane de fiinţe omeneşti ucise bestial în temniţe, în lagăre de muncă forţată sau prin înfometare, dar şi înlăturarea, de cele mai multe ori prin asasinat, a "tovarăşilor" – comunişti cu vechi state – care ar fi putut deveni competitori la cea mai înaltă funcţie de conducere. Anii stalinismului, acest capitol de groază din istoria Uniunii Sovietice, dovedesc cu prisosinţă primatul "metodologiei" asupra "ideologiei". O situaţie care se regăseşte în trecutul tuturor statelor guvernate de partide comuniste. Exterminării a sute de mii de reali sau virtuali oponenţi ai regimului comunist i se adaugă răfuielile de la vârful Partidului Comunist. Asasinarea lui Foriş şi Pătrăşcanu, precum şi înlăturarea Anei Pauker, a lui Vasile Luca şi a lui Teohari Georgescu constituie exemple locale care ilustrează faptul că supremul ţel al comuniştilor nu este înfăptuirea unui ideal etic-social (ideologia), ci deţinerea puterii (metodologia). O dovadă convingătoare a acestui adevăr o constituie şi "cazul" Nicolae Ceauşescu.

Este puţin probabil ca dictatorul care a condus cu mână de fier timp de un sfert de veac destinele României să fi citit vreo pagină din *Capitalul* lui Marx sau dintr-o altă operă de bază din vasta literatură marxist-leninistă, ceea ce nu a constituit însă un handicap în a fi recunoscut ca specialist absolut în toate domeniile!

Predominanţa "puterii" în "cetatea comunistă" nu a însemnat însă totala respingere a "ideologiei". Ea a fost păstrată, aparent la loc de cinste, îndeplinind o triplă funcţie. În primul rând, ca o faţadă atrăgătoare pentru cei care privesc realitatea comunistă din exterior. Celor ce voiau să cunoască comunismul le era oferit numai ambalajul de idei, nu şi realitatea cumplită ascunsă de acest ambalaj. În al doilea rând, ideologia servea ca motivaţie pentru bestialitatea practicată de organele aparatului de represiune. KGB-ul, Stasi, Securitatea, sau cum se va fi mai numit aparatul de represiune comunist, practica teroarea în numele unei "cauze nobile": salvgardarea purităţii ideologiei. Dar cea mai importantă funcţie rezervată ideologiei era cea de criteriu de selecţie a aspiranţilor la funcţiile de conducere. Discipolii din academiile marxiste asudau din greu spre a obţine atestate de excelenţă cu care să poată deschide uşile cabinetelor de unde se exercita puterea. Sârguinţa acestor învăţăcei în a pătrunde în subtilităţile marxism-leninismului era un act de dezgustătoare perversitate intelectuală. Mobilul care l-a stimulat spre perfecţiune pe Adrian Năstase (şi toată generaţia sa de absolvenţi străluciţi ai înaltelor şcoli de partid, care astăzi formează "clasa politică" din România) nu a fost câtuşi de puţin convingerea că materialismul dialectic şi istoric ar fi expresia adevărului absolut, ci şansa de a se căţăra cât mai sus pe scara puterii.

În anul 1985, sistemul comunist, menţinut în viaţă doar prin "metodologia" terorii, abia îşi mai trăgea sufletul. O dată cu moartea ultimului reprezentant al gerontocraţiei comuniste, Constantin Cernenko, locul său a fost luat de un comunist relativ tânăr. La numai 53 de ani Mihail Gorbaciov a devenit Secretar general al PCUS, conducătorul absolut al unei supraputeri nucleare, angajate în războiul rece cu Occidentul. Conştient de decesul inevitabil al sistemului dacă s-ar fi mers în continuare pe linia trasată de predecesorii săi, Gorbaciov a încercat să găsească o cale spre a-l anima. Aşa a prins contur şi conţinut cea de a treia etapă din evoluţia istorică a comunismului. După teza iniţială ("ideologia"), urmată de antiteza ei ("metodologia"), proaspătul conducător de la Kremlin şi-a propus să realizeze *sinteza* lor. O sinteză între raiul pe pământ, promis de "ideologie", şi iadul real, înfăptuit de "metodologie", pe care creatorul ei a definit-o prin două concepte originale, inexistente în terminologia clasică marxistă: *perestroika* – reformă, completare la sistemul de idei al "ideologiei", menită să relanseze economia socialistă falimentară, şi *glasnost* – transparenţă, corectiv la "metodologia" brutală, folosită pentru menţinerea la putere.

Proiectul gorbaciovist a fost primit favorabil în tot lagărul socialist. Aplicarea lui însemna un prim pas spre lumea liberă. Singura ţară care l-a respins a fost România lui Ceauşescu. Ca urmare, Gorbaciov a pus la cale o lovitură de stat pentru înlăturarea dictatorului dâmboviţean. Conducerea acestei acţiuni de forţă a fost încredinţată vechiului agent de influenţă, Ion Iliescu, racolat de Moscova în timpul celor cinci ani petrecuţi la studii în Uniunea Sovietică. (Pentru a spulbera definitiv *O minciună mare cât secolul – Revoluţia din decembrie '89*, ar fi util ca mitofagul Lucian Boia, specialist consacrat în problema a *Două secole de mitologie naţională*, să demonteze şi această legendă, jenantă pentru credibilitatea istoriei noastre recente.)

Bătrânului comunist Ion Iliescu i-a surâs perspectiva de a-l înlătura pe Ceauşescu şi a-i lua locul. În sfârşit, avea prilejul să răzbune marginalizarea şi umilinţele la care fusese supus. Cu timpul, dispreţul, amplificat de sentimentul de frustrare, s-a transformat în ură. Numai aşa se explică de ce nu a pregetat să ordone asasinarea celui care-i crease complexele şi refulările. Oricum, "cazul" Iliescu ar putea constitui un subiect interesant pentru un psiholog specializat în studiul "personalităţilor accentuate". Pe Ion Iliescu nu l-a interesat *perestroika* şi *glasnost*-ul, ci Puterea în sine. În acest context, nu greşim afirmând că Ion Iliescu este ahtiat de putere la scară patologică. Un sindrom psiho-politic molipsitor, cu care i-a infectat pe toţi catehumenii săi, în frunte cu Adrian Năstase. "În orice caz – scrie Jean-François Revel în *Revirimentul democraţiei*, confirmând supoziţia noastră – preşedintele român Ion Iliescu a avut neîndemânarea de a se face ales, la 20 mai 1990, printr-un incredibil 85 la sută din voturi. Era o victorie «zdrobitoare», în toate sensurile cuvântului, şi foarte jenantă pentru prietenii săi de la Moscova".

Dar adevărata măsură a ataşamentului lui Ion Iliescu faţă de "metodologia" clasică comunistă ne este dată de evenimentele din iunie 1990, despre care acelaşi Jean-François Revel scrie: "Travestiţii români nu au renunţat la teroare. Au folosit-o din plin şi fără scrupule în săptămâna 11-17 iunie la Bucureşti, unde au adus formaţiuni de asalt compuse din aşa-zişi mineri, mulţi dintre aceştia fiind agenţi ai Securităţii, care au ucis şi au lovit cu drugi de fier, zile de-a rândul, manifestanţi şi simpli trecători, au spart sedii de partide, au lovit lideri politici ai opoziţiei. Însăşi frazeologia travestiţilor a regresat înspre cele mai vechi stadii ale stalinismului; manifestanţii care cereau pluralism autentic şi libertate efectivă de expresie au fost numiţi «fascişti» care ascultă de «ordine venite din străinătate». Ion Iliescu a mulţumit public falşilor mineri veniţi să apere revoluţia. Ca de obicei, Occidentul a oftat vag. Rezultatul practic a fost menţinerea la putere a comuniştilor..."

La sfârşitul acestui excurs pe tema uitării, să ne întoarcem la proverbul amintit de Soljeniţîn în introducerea la *Arhipelagul Gulag*. Mulţi, poate prea mulţi dintre noi, de teamă să nu li se scoată un ochi, au acceptat "să nu răscolească, să nu pomenească trecutul". Cum însă cei care deţin astăzi puterea sunt "aceleaşi mâini care ne puneau cătuşele şi care acum ne întind palma conciliant", acceptarea concilierii poate fi de un real folos. Amnezicilor li se deschid căi de afirmare, care celor ce şi-au păstrat intactă memoria le sunt închise. Cei mai mulţi români au uitat însă demult trecutul. Acestora, aşa cum spune proverbul, "li s-au scos amândoi ochii". Fiinţe nefericite, care bâjbâie în beznă, nedându-şi seama că, trăind doar clipa prezentă, săvârşesc un act de trădare atât faţă de generaţiile care nu mai sunt, cât mai ales faţă de generaţiile viitoare.

Gabriel CONSTANTINESCU

Un gând pios în memoria creștinilor ce au suferit cea mai cumplită prigoană din secolul XX

De la încetarea prigoanei anticreștine și recunoașterea oficială a creștinismului în urma Edictului de la Milan din 313, al lui Constantin cel Mare și al augustei sale mame Elena, o altă prigoană mai mare împotriva credinței lui Hristos, până la cea comunistă din secolul al XX-lea, omenirea nu a mai cunoscut. Revoluția franceză de la 1789 și Comuna din Paris de la 1871 au fost cele dintâi încercări de suprimare a Bisericii, a preoților și a elitelor creștine. Proliferarea protestantismului din interiorul arealului Bisericii Catolice, prin reformele lui Martin Luther, ale lui Jean Calvin, a produs o rană adâncă, până acum nevindecată, în sânul Bisericii Creștine. Toate acestea au creat un gol, un spațiu liber pentru nașterea unor așa-ziși gânditori liberi-sectanți, care au îmbrățișat vederi materiale și au îmbrăcat curând haina comunismului și a marxism-leninismului ateu. Sub masca luptei de clasă, aceștia au acționat în spiritul urii între oameni, urmărind suprimarea elitelor propovăduitoare ale iubirii lui Hristos. De aici și până la declanșarea prigoanei anticreștine nu a fost un drum prea lung.

Prilejul s-a ivit la sfârșitul Primului Război Mondial, când, pe fondul crizei apărute în economia germană, conducătorii acesteia au crezut că rezolvarea crizei ar putea veni prin declanșarea unei revoluții în afara frontierelor sale politice, sprijinind cu bani, prin serviciile secrete, de spionaj, o ceată de anarhiști de tip terorist proveniți din Rusia. Această revoluție, pe care organizatorii ei doreau să o mențină până la ieșirea din criză, nu au mai putut-o controla și ea s-a transformat în ceea ce astăzi numim *Revoluția sovietică din Rusia*.

Rusia țaristă, în imensitatea sa teritorială și aflată la marginea societății capitaliste, era la acea dată o enclavă ortodoxă de tip bizantin, puțin afectată de molimele societății industriale, de protestantism și în special de neo-protestantismul societății moderne occidentale, de ateism. Creștinul rus, omul de rând, trăia într-un climat patriarhal, impregnat de tradițiile preistorice, cu accente de bigotism, iar intelectualitatea visa la viața de belșug și lux a burgheziei Europei Occidentale, cu care era înrudită prin sânge și prin tradiția recentă. Rusia țaristă era în același timp locul de refugiu al tuturor răzvrătiților, adesea apatrizi, din Europa zisă civilizată. Terenul era propice, deoarece partea asiatică, în special Siberia, era un spațiu mai puțin controlat de stat, cu populații primitive ce trăiau încă tradițiile străvechi, imune și indiferente la realitățile lumii contemporane lor. Aceste regiuni erau antrenate din când în când în campaniile militare ale imperiului țarist, cu care nu aveau însă nici o legătură afectivă, iar profitorii erau satrapii locali, clientelari și dornici de îmbogățire, prin relațiile cu administrația țaristă. De această situație a profitat ceata de anarhiști atei, clienți ai exilului și deportărilor poliției țariste.

Între cele două războaie mondiale, datorită prigoanei sovietice pornite împotriva Bisericii Creștine și a elitelor sale, care asiguraseră echilibrul social și politic în imperiul țarist, datorită răsturnărilor de valori spirituale produse de revoluție, Biserica Ortodoxă Română, cea mai numeroasă și mai legată de tradiția bizantină, a rămas principalul stâlp al Ortodoxiei pe continentul european, în vecinătate nemijlocită cu noul imperiu sovietic. Dar România, în acest moment istoric, se afla într-o situație politică și etnică deosebită: își văzuse împlinit visul de veacuri, unirea conaționalilor, până atunci răspândiți în imperiile vecine, iar acum reuniți în frontierele Vechii Dacii - "România Mare". Luptătorii români întorși din tranșeele războiului, din Vechiul Regat al României, din Basarabia, Bucovina, Transilvania, Maramureș, Crișana, Banat, Dobrogea, într-un elan general, înfrățit, doreau armonizarea și omogenizarea voinței și eforturilor, sătui de dominațiile străine. Uitaseră și de separația celor două Biserici, cea Ortodoxă tradițională și cea unită conjunctural cu Roma. Tinerimea română dorea o creștere spirituală, unită sub un patriarh creștin ortodox care să armonizeze, prin buna înțelegere național-religioasă, trecătoarele neînțelegeri. Se înțelesese că tradițiile cultivate de Biserica neamului au constituit o pavăză seculară împotriva imixtiunilor și presiunilor de tot felul venite din partea migratorilor, a ocupației turco-tătare, fanariote, austriece, maghiare, rusești. Noua trăire a fost potențată și de prigoana declanșată de comuniștii sovietici împotriva Bisericii Ortodoxe Ruse și a creștinismului în general. Cei ce se refugiau în România aduceau vești despre executarea elitelor creștine, despre arestările în masă, despre transformarea bisericilor în grajduri sau magazii, despre distrugeri, blasfemii, despre degradarea condiției de om.

Generațiile ridicate după război, crescute în spiritul unității de neam, împreună cu supraviețuitorii luptătorilor făuritori ai acestei epoci naționale, aveau însă să fie martorii unor evenimente imprevizibile, impuse de noua conjunctură politică internațională generată de național-socialismul german, care, într-un moment de ambiție și slăbiciune, a fraternizat cu comunismul în dauna poporului român. Cum este știut, prin Dictatul de la Viena, Transilvania de Nord este cedată Ungariei fascisto-naziste, iar prin tratatul Ribbentrop-Molotov, în același an 1940, sunt cedate Basarabia și Bucovina comunismului sovietic; și iată-ne din nou singuri în fața urgiei istorice! Germania a rupt relațiile de moment cu Sovietele, cu care se înțelesese conjunctural, și s-a antrenat apoi într-un război necruțător, iar noi, pentru a nu renunța la tradiție și la visul milenar, ne-am antrenat, de voie, de nevoie, împotriva comunismului sovietic, și apoi, prinși în vârtejurile și jocurile politicii internaționale, am devenit din nou aliați ai Occidentului, care a pactizat cu Sovietele, din interese militare și politice. Neonorându-și promisiunile, aliații apuseni ne-au lăsat în mâna ocupantului comunist, ateu și inuman.

În ciuda acestor vicisitudini, noi nu am renunțat nici la tradiția crezului creștin ortodox, nici la visul milenar de a trăi uniți în frontierele Vechii Dacii. Am rămas astfel singuri în voia soartei și a lui Dumnezeu până în decembrie 1989, deoarece după 1945, când ni s-a pecetluit din nou soarta prin tratatele de pace, am fost considerați ca o "națiune tolerată", deși am contribuit la victoria împotriva Germaniei naziste. Am recâștigat Transilvania de Nord aproape în întregime, dar am pierdut Basarabia și Bucovina, împreună cu Ținutul Herței. Pierzându-ne independența, nu am avut de ales decât rezistența armată în munți și organizarea unor nuclee de luptă la orașe și sate, în intenția de a realiza o legătură între ele, care să aibă o coordonare națională. Rezistența în munți a fost însă strivită, ca și nenumăratele răscoale țărănești și muncitorești.

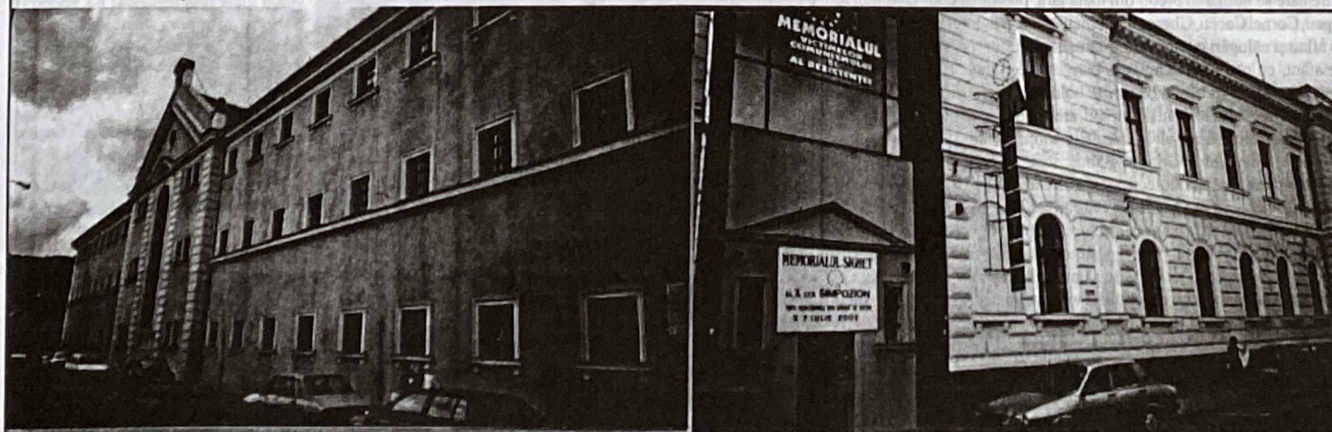
Biserica Ortodoxă Română, după dispariția enigmatică a Patriarhului Nicodim, sub presiunea comunismului sovietic, s-a trezit în situația unei corabii fără busolă. Alegerea ca Patriarh a lui Justinian Marina a produs la început o oarecare neîncredere printre credincioși, deoarece dispoziția de la Moscova era de întrerupere a legăturilor cu toate celelalte Biserici creștine rămase în afara statelor ocupate sau controlate de sovietici, de interzicere a cultului greco-catolic de la noi din țară și a tuturor bisericilor unite cu Roma din țările dependente de puterea sovietică, ca și de punere sub control de stat a Bisericilor Catolice din România, de îngrădire a relațiilor acestora cu Vaticanul.

Dacă Biserica Catolică din țară mai aștepta o sprijinire din partea Papalității, Biserica Ortodoxă nu mai putea aștepta ajutor decât de la Dumnezeu, fiind ca o corabie pe un ocean cuprins de furtună; dar încet, încet ea a început să-și recapete identitatea, trecând prin perioade de descumpăniri, zguduiri sufletești și sacrificii umane. Creștinismul catolic trecea și el printr-o criză care nu se mai sfârșea, după evenimentele și loviturile grele primite din cauza războiului civil din Spania, a neînțelegerilor avute cu conducătorii fascismului și nazismului, și după proliferarea comunismului în Italia de la sfârșitul războiului (Partidul Comunist din Italia devenise cel mai numeros din Europa, în concurență cu cel francez). Intelectualitatea occidentală devenise majoritar procomunistă sau socialistă. Grecia ortodoxă era bântuită de revolta stângistă promoscovită a generalului Marcos. În aceste împrejurări politice și sociale, în țară, elitele societății românești, având în frunte tineretul, însuflețite de credința creștină, sprijinite de majoritatea populației jefuite și sărăcite de ocupanții sovietici, apăsate de datoriile cerute prin armistițiu și care nu se mai terminau, începuseră să se organizeze în nuclee din care nu lipseau militarii epurați din armată și vârfurile burgheziei românești. Regele, ultima nădejde a păstrării echilibrului statal, s-a văzut izolat de țară de către elementele recrutate dintre foștii militari căzuți prizonieri și organizați de ruși (în colaborare cu o mână de comuniști refugiați din țară) în Divizia "Tudor Vladimirescu", fiind obligat să abdice și să ia drumul exilului. A fost organizată poliția politică, sub denumirea arhicunoscută de Securitate.

Urmează cea mai neagră și mai tristă perioadă din istoria poporului român. Începe campania de urmărire și suprimare a nucleelor de partizani în păduri și în sălașele și peșterile din munții din întreaga țară. Dubele negre împânzesc orașele și satele din țară, efectuând masive arestări, la adăpostul întunericului nopții, din toate păturile societății. Teroarea trebuia să fie totală și fără toleranțe. Nu a fost scutit nimeni, de la copiii din pântecele mamelor până la cei din scutece, bătrâni, bolnavi sau muribunzi, logodnici din noaptea nunții, muncitori din fabrici, ostași aflați la datorie, funcționari în birouri, țărani aflați la paza turmelor, în drum spre case sau spre ogoare, preoți slujind

(continuare în pag. 6)

Prof. Vasile BORONEANȚ

Închisoarea de la Sighetul Marmației (astăzi muzeu memorial) unde Iuliu Maniu s-a stins din viață în iarna lui 1953

Un gând pios în memoria creştinilor ce au suferit cea mai cumplită prigoană din secolul XX

(urmare din pag. 5)

în altare. Ţara s-a umplut de închisori, lagăre, beciuri de tortură şi anchete, toate organizate după experienţa verificată în Uniunea Sovietică. Mulţi s-au stins sau au fost îngropaţi fără să li se ştie numele sau mormântul. Unul dintre aceştia a fost şi colegul meu de lot Marin Florea Paul, ucis în anchetele de la Malmaison. Alţii, în torturile din anchete, şi-au pierdut minţile şi mai rătăcesc şi acum pe străzile Bucureştiului, sau ale altor localităţi din ţară: între ei este şi fostul student la Institutul de Mine, Ghiţu Mogoş. Pe măsură ce timpul trecea, părea că ieşirea din iad nu era cu putinţă decât prin scurgerea anilor din mila lui Dumnezeu, în liniştea rugăciunii făcute în taină, în izolare totală, fără nici o veste de la cei dragi (care, crezând că am pierit, se rugau ani în şir pentru sufletele noastre).

Urmăririle nu s-au terminat o dată cu aruncarea în temniţe, lagăre, colonii de muncă forţată, mine. Acolo au fost organizate echipe de tortură, sub masca reeducării după metoda Macarenco, experimentate în ţara-mamă a comunismului. Au fost selectaţi pentru aceste triste experienţe cei mai credincioşi tineri, spre care se îndreptau speranţele de viitor ale neamului. Aceştia au fost supuşi torturilor permanente, înfometaţi şi obligaţi să-şi mănânce propriile fecale sau pe ale altora, să-L renege pe Hristos, să spună sau să imagineze batjocoriri la adresa Fecioarei Maria, a propriilor mame, surori, logodnice sau soţii, a taţilor şi fraţilor, a sfinţilor creştini, a lor înşişi, să se bată între ei până la provocarea morţii. Cei ce au auzit sau ascultă aceste întâmplări sunt înspăimântaţi, altora le este de necrezut. Adevărul însă trebuie mărturisit şi făcut cunoscut întregii umanităţi, tinerelor generaţii, pentru ca asemenea decăderi din condiţia de om să nu mai poată avea loc. Recent, la Vilnius, în Lituania, am făcut parte dintr-un tribunal civic internaţional care a audiat martori ai torturilor comuniste din întregul lagăr comunist; peste tot s-au practicat aceleaşi crime abominabile, numai metodele inventate şi locul au fost altele. Concluzia trasă este că specia umană trebuie să înţeleagă pericolul care o pândeşte, să-şi ia măsuri de salvare înainte de a dispărea de pe faţa pământului.

Între cei arestaţi, schingiuiţi, consideraţi ca port-drapel pentru salvarea credinţei străbune şi a fiinţei naţionale, se aflau şi cei mai buni preoţi, alături de elevi, studenţi, medici, avocaţi, ingineri, profesori, învăţători, ţărani, muncitori, creştini, cu mult bun-simţ şi dragoste de Dumnezeu şi de semeni. Numărul lor a fost de ordinul zecilor de mii; ei au ţinut aprinsă flacăra credinţei în anii grei de suferinţă. Unii dintre ei, mulţi la număr, au murit fără să mai apuce eliberarea, fără să-şi mai vadă părinţii, fraţii, surorile, iubitele, soţiile, copiii, pe care îi aveau însă în fiecare clipă prezenţi, ca pe nişte icoane sfinte, în sufletele lor.

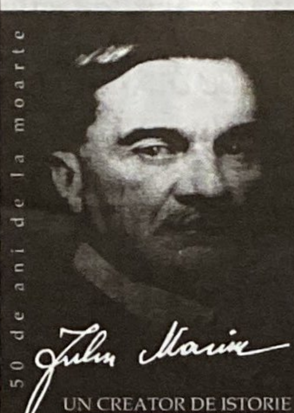
Cei care ne aduceau pe Dumnezeu în locurile de suferinţă, mai ales în zilele de duminică sau la praznicele împărăteşti, au fost preoţii, şi numărul lor era mare. Acolo unde ei se aflau printre noi, mai ales în mine şi în "coloniile de muncă forţată", se rugau alături de noi şi ne instruiau în tainele credinţei, sau ne vorbeau despre vieţile sfinţilor. Cei ce înainte de arestare au dus viaţă de călugări în mănăstiri ne vorbeau despre curăţenia şi înălţarea sufletească, despre frumuseţea traiului, de munca în ascultare şi permanenta rugăciune a cinului monahicesc. Exemplul cel mai frumos care îmi vine mereu în minte este cel din lagărul de muncă forţată Salcia, din Balta Brăilei, unde, strânşi în taină în jurul grupului numeros de preoţi şi călugări, după orele istovitoare de muncă de robi, în clipele de răgaz, în ungherele întunecoase ale barăcilor-dormitor, participam la momente de rugăciune şi mulţumire lui Dumnezeu pentru că ne-a ajutat să mai trecem câte o zi din Golgota suferinţei, ascunşi ochilor vigilenţi ai gardienilor. Aici, printre zecile de feţe bisericeşti, între care se numărau preoţi din toată ţara, precum Tudor Demian, Ion Ageu, Cornel Caceu, Gheorghe Coman (tatăl scriitoarei Ana Blandiana), se aflau şi călugări cu un comportament pilduitor, ce aminteau de viaţa de sfânt, cu o trăire exemplară, cum era regretatul episcop, profesor Benedict Ghiuş (retras la bătrâneţe bolnav la Mânăstirea Cernica), sau cel care a trecut la Domnul de curând, arhimandritul şi pictorul bisericesc Sofian Boghiu, stareţ al Mânăstirii Antim. Alături de ei se afla şi părintele arhimandrit Grigore Băbuş, fost stareţ al Mânăstirii Cheia, director-curator al Bibliotecii Sfântului Sinod de la Mânăstirea Antim şi slujitor neostoit al Catedralei Patriarhiei Române.

Datoria noastră, a celor ce am supravieţuit prigoanei şi persecuţiilor anticreştine şi am luptat pentru păstrarea sfintelor tradiţii strămoşeşti, a identităţii de limbă şi neam, este să nu-i uităm pe cei care nu mai sunt printre noi, să reamintim generaţiilor viitoare lupta, suferinţa şi sacrificiul lor.

Dintr-o regretabilă lipsă de atenţie redacţională, în articolul comemorativ despre Maica Mihaela, publicat în numărul trecut, aceasta a fost numită, pe numele mirenesc, când Marieta Iordache, când Marieta Nicoară. Cerem scuze cititorilor şi precizăm că numele de familie corect este **Iordache**.

UN MARTIR UITAT

Iuliu Maniu – 50 de ani de la moarte

Broşura comemorativă apărută în februarie 2003, sub egida Fundaţiei Academia Civică

Pe 5 februarie 2003 s-a împlinit o jumătate de veac de când, în infernul pe atunci tăinuit cu străşnicie al închisorii de la Sighet, trecea în veşnicie Iuliu Maniu, una dintre cele mai mari personalităţi ale istoriei româneşti din toate timpurile. Victimă a unui regim de teroare şi fărădelegi cum lumea românească nu mai cunoscuse nicicând, Iuliu Maniu a fost înlăturat din viaţa politică a României bolşevizate şi apoi ucis în temniţă, după o parodie de proces şi o condamnare pe viaţă. A împărtăşit aceeaşi soartă cu numeroase alte ilustre personalităţi ale elitei naţionale româneşti, date pieirii în acelaşi chip criminal şi cu aceleaşi sălbatice metode, prin care s-a urmărit nu doar decapitarea naţiunii române, ci şi mutilarea ei sufletească pe termen lung.

Supus unui regim de detenţie al cărui scop era nu doar lipsirea de libertate, ci exterminarea prin înfometare, suprimarea îngrijirii medicale şi a condiţiilor de igienă elementare, concomitent cu supunerea permanentă la umilinţele cele mai diverse, Sfinxul de la Bădăcin a trecut totuşi pragul eternităţii cu demnitate neştirbită şi cu crezul neclintit în nepieritoarele comori ale neamului românesc. Neînfricatul cavaler al luptei pentru libertatea românilor din imperiul austro-ungar şi pentru înfăptuirea Marii Uniri de la 1918, marele om politic al României interbelice şi neobositul militant pentru autentica europenizare a ţării sale, a fost ucis cu sălbăticie de către călăi ce n-au dat socoteală niciodată pentru crimele lor. În România postdecembristă, un proces al comunismului sau al comuniştilor torţionari nu a avut loc, nici nu sunt semne că ar mai putea avea loc vreodată.

Adevărat tribun al românilor (şi nu doar al celor ardeleni), Iuliu Maniu ar merita statui ale recunoştinţei în sufletele tuturor fiilor neamului şi pe tot cuprinsul lumii româneşti. Osemintele lui zac însă aruncate într-o groapă (poate comună), undeva la marginea Sighetului, năpădite de buruienile uitării şi ale nepăsării. Că aşa au dorit călăii şi vrăjmaşii, aceasta nu-i deloc de mirare. E de mirare însă că printre cei aflaţi la putere în România anilor 1996-2000 s-au aflat şi dintre aceia care se revendicau drept continuatori ai partidului lui Iuliu Maniu, dar totuşi nu au întreprins nici cea mai neînsemnată iniţiativă spre a identifica locul sinistrei gropi şi a hărăzi eroului cuvenita reparaţie.

Celula de la Sighet în care a murit Iuliu Maniu

Iuliu Maniu a fost o mare conştiinţă morală şi politică, caracterizată, în primul rând, de o imensă capacitate de sacrificiu, de o totală dăruire de sine. Era cu adevărat în stare de a face "totul pentru alţii, nimic pentru sine". Vreme de aproape trei decenii a îndeplinit cele mai înalte funcţii în stat (preşedinte al PNR - 1918/1926; preşedinte al PNŢ - 1926/1933 şi 1937/1947; prim-ministru - 1928/1930 şi 1932/1933; ministru şi parlamentar în mai multe rânduri), pe care le-a onorat cu un desăvârşit simţ al datoriei.

Iuliu Maniu descindea, de altfel, din stirpea unora dintre cei mai mari luptători români din Ardeal pentru cauza naţională. Era, pe linie paternă, strănepot al lui Simion Bărnuţiu, iar pe linie maternă nepot al memorandistului Iuliu Coroianu (frate cu mama sa). Studiază la Blaj, apoi urmează Dreptul la universităţile din Cluj, Viena şi Budapesta. Cu o astfel de moştenire, educaţie şi pregătire, el se va lansa de timpuriu în vâltoarea luptei naţionale a românilor ardeleni, cu care şi-a împletit destinul. Ca autentic om politic, Iuliu Maniu a avut soluţii pentru toate problemele şi situaţiile cu care s-a confruntat lumea românească, atât pe planul realităţilor interne, cât şi în context european sau mondial, chiar dacă până la urmă istoria l-a depăşit.

Sacrificând totul, inclusiv propria viaţă, în lupta pentru împlinirea istorică a neamului său, Iuliu Maniu "a realizat modelul moral desăvârşit de participare la viaţa politică". Cine-l urmează astăzi?

Nicolae POP

Cimitirul Săracilor, unde a fost îngropat, într-un loc încă necunoscut, Sfinxul de la Bădăcin

AMĂGIRI & DEZAMĂGIRI

(urmare din numărul trecut)

Marginalii la relaţiile politice româno-americane (XI)

Anul 1947 îi găseşte pe comuniştii români cu toate obiectivele atinse: un parlament în care aveau 347 de mandate (faţă de cele 36 ale opoziţiei) şi un tratat de pace care satisfăcea toate interesele Kremlinului în România. Cât priveşte situaţia din ţară şi starea de spirit a românilor după doi ani de ocupaţie sovietică, iată ce scrie Ghiţă Ionescu în documentata sa lucrare *Comunismul în România*: "Amărăciunea, neliniştea şi mânia erau fără precedent în România. Din nou oamenii şi-au pus nădejdile în Rege, care, erau siguri, va refuza deschiderea Parlamentului. Când el a făcut însă acest lucru, acţiunea sa a fost şi mai puţin bine privită decât de obicei şi s-au auzit critici la cei ale căror rude şi prieteni erau deja în închisori, lagăre de concentrare sau ascunşi. Într-adevăr, după alegeri şi după consolidarea comuniştilor la putere, persecuţiile au luat forma unei terori organizate, care a luat amploare. Se auzea acum că zeci de mii de oameni «dispăreau», mare parte din ei în lagăre şi temniţe, unii se ascundeau în munţi, unde se instituiseră puncte de întâlnire, iar alţii plecau în străinătate".

Pentru conducătorii opoziţiei anticomuniste, în condiţiile în care aparatul de represiune, organizat şi condus de "consilieri sovietici", era din ce în ce mai eficace, devenise evident că lupta nu se putea duce numai în ţară. "Ea trebuia extinsă în afară – scrie Nicolae Baciu în *Agonia României* – de unde putea veni un ajutor. Cel puţin aşa a crezut Iuliu Maniu. De aceea el a încercat să convingă misiunea anglo-americană să uşureze plecarea din ţară a câtorva fruntaşi ai partidului său, fiindcă «el nu era mulţumit de cei care erau în străinătate». După el, ei erau «slabi». Misiunile nici nu voiau însă să audă".

Cu toată opacitatea dovedită de anglo-americani, Iuliu Maniu, conştient de faptul că ajutorul democraţiilor occidentale era esenţial în lupta împotriva comunismului, nu a pregetat să insiste pe lângă reprezentanţii Statelor Unite şi Marii Britanii la Bucureşti, ca aceştia să transmită guvernelor lor adevărul despre ce se petrece în România. Schiţând un portret obiectiv al bătrânului luptător transilvănean, acelaşi Nicolae Baciu scrie: "Se poate discuta linia politică a lui Maniu şi eventual i se pot reproşa greşeli, mai ales încrederea lui în anumiţi indivizi şi colaboratori. Însă ceea ce este sigur este că nu i-a lipsit nici patriotismul, nici curajul fizic şi moral în rolul lui de fruntaş anticomunist. Riscându-şi viaţa zi de zi, minut de minut, el bătea la porţile misiunilor anglo-americane împreună cu prietenul şi interpretul lui, Vasile Serdici, pentru a prezenta memorii, proteste, rugăminţi şi strigăte de deznădejde. Subliniez că Iuliu Maniu vorbea în numele întregii opoziţii româneşti. Astfel – şi aici comuniştii au dreptate – Iuliu Maniu s-a prezentat la 13 martie 1947, împreună cu Vasile Serdici, la reprezentantul politic american la Bucureşti, ambasadorul Burton Berry, cu un memoriu colectiv al partidului său, al celui liberal şi al celui socialist. Cu această ocazie, Iuliu Maniu a spus reprezentantului Americii că el este gata să răstoarne guvernul Groza şi cere sfatul şi sprijinul anglo-american pentru a o face. Iată, în traducere, în părţile esenţiale, textul telegramei domnului Burton Berry, trimisă subsecretarului de stat Dean Acheson: «Maniu mi-a spus că partidul său vrea să răstoarne guvernul minoritar şi dictatorial actual, ce ruinează ţara. Planul său nu implică o revoluţie, dar s-ar putea să fie şi oarecare vărsare de sânge. Înlăturarea guvernului Groza nu se poate face decât cu concursul a trei elemente: poporul român, regele şi marile puteri. Poporul s-a pronunţat prin votul masiv dat contra acestui guvern în recentele alegeri. Regele – după spusele lui Maniu – este de acord. Atitudinea guvernelor american şi britanic este de aflat. De aceea a venit să mă vadă, ca să afle atitudinea noastră... Am adăugat că trebuie să refer propunerea dumisale la Washington pentru studiere...»".

Recitind astăzi raportul adresat Departamentului de Stat de diplomatul american acreditat la Bucureşti, nu putem să nu remarcăm loialitatea sa faţă de România. O loialitate bazată pe trăirea sinceră a valorilor democraţiei, pe care, din păcate, mulţi alţi reprezentanţi ai poporului american le vântură prin lume doar din raţiuni propagandistice. Burton Berry nu se sfieşte să atragă atenţia superiorilor săi despre obligaţia morală a "marilor puteri" de a participa alături de "poporul român" şi de "rege" la o acţiune, chiar violentă, pentru înlăturarea regimului comunist impus României.

Mesajul telegrafic al reprezentantului american în Comisia Aliată de Control a ajuns în mâna superiorului său direct, subsecretarul de Stat Dean Acheson, aflat la Moscova, unde participa la conferinţa celor trei miniştri de Externe. Răspunsul acestuia, datat 19 martie 1947 – *top secret*, sună astfel: "Informaţi vă rog pe Maniu că, cu toate că guvernul Statelor Unite nu aprobă procedura dictatorială a guvernului minoritar Groza, care este contrară principiilor democratice ale Statelor Unite, la care ele ţin cu tărie, guvernul Statelor Unite nu poate sprijini sau preconiza răsturnarea guvernului prin violenţă cu posibile consecinţe grave pentru poporul român. Acheson".

"La rândul său – ne informează în continuare Nicolae Baciu, pe baza documentelor din arhivele americane la care a avut acces – Departamentul de Stat, ca o chestiune de rutină, a informat ambasada britanică din Washington de demersul lui Maniu. Ambasadorul britanic, lordul Inverchapel, telegrafiază la 20 martie la Londra: «Departamentul de Stat m-a informat că Maniu s-a informat recent de atitudinea Statelor Unite în cazul răsturnării guvernului Groza. El afirmă că ar avea pentru asta sprijinul regelui. Departamentul de Stat a dat instrucţiuni domnului Berry să răspundă lui Maniu că, deşi guvernului american îi displac multe din aspectele guvernului Groza, el nu se poate să-i dea lui Maniu sprijinul său». La rândul său, ministrul de Externe britanic dă la 27 martie 1947 instrucţiuni ministrului său la Bucureşti: «Sunt întru totul de acord cu instrucţiunile date lui Burton Berry de către Departamentul de Stat. Dacă Maniu vă contactează, d-ta trebuie să-l pui în gardă că guvernul Majestăţii Sale nu concepe nici singur moment să-i acorde suportul său»".

Aşadar, tentativa lui Iuliu Maniu, având drept scop nu numai să sensibilizeze, dar chiar să asocieze "marile democraţii occidentale", Statele Unite şi Marea Britanie, la o acţiune disperată de a pune capăt sovietizării României, a eşuat lamentabil. "Nici un sprijin!". Acesta a fost răspunsul categoric dat de cei pe care "opoziţia democrată" i-a ajutat, prin actul de la 23 august 1944, să termine războiul cu şase luni mai devreme. Ingratitudinea marilor puteri este însă un comportament frecvent întâlnit în istorie, iar noi românii am fost confruntaţi adeseori cu ea. Dacă însă lucrurile s-ar fi oprit aici, ne-am fi împăcat cu gândul că va trebui să luptăm singuri pentru a ne elibera din ghearele comunismului. Consecinţele demersului lui Iuliu Maniu nu s-au limitat însă doar la un refuz categoric din partea celor cărora le fusese adresat. Deşi întreaga corespondenţă între reprezentantul american la Bucureşti şi Departamentul de Stat, precum şi implicarea Foreign Office-ului în acţiunea de a tempera nemulţumirile opoziţiei anticomuniste din România, ar fi trebuit să fie supusă celei mai severe confidenţialităţi, menţiunea "top secret" fiind aplicată pe toate documentele aflate în circulaţie, Moscova a luat cunoştinţă de conţinutul lor, poate chiar înaintea celor cărora le erau destinate.

Într-un capitol anterior am prezentat aspecte ale procesului de infiltrare a comunismului în administraţia americană, cu tentacule care ajungeau până la vârf, la Casa Albă. Un proces similar, cu consecinţe la fel de grave, a afectat şi Marea Britanie. Maxim Maximovici Litvinov (de fapt Max Walach, evreu polonez), unul dintre conducătorii de prim rang ai Uniunii Sovietice, comisar al poporului pentru afacerile externe în perioada 1930-1939 şi ambasador la Washington între anii 1941-1943, a fost "refugiat politic" în Anglia, înainte de revoluţia bolşevică. În calitate de azilant politic şi de agent bolşevic, Litvinov a realizat două lucruri de o importanţă capitală pentru izbânda comunismului în lume. S-a căsătorit cu Mrs. Lowe, o doamnă autentică, datorită căreia a avut acces în "lumea bună", dar mai ales a înţeles că soluţia pentru a anihila Anglia capitalistă nu este crearea unui Partid Comunist Britanic, ci infiltrarea clasei politice, la cel mai înalt nivel, cu agenţi de influenţă în slujba comunismului. În acest scop, virusul marxist trebuia inoculat progeniturilor ducilor, baronilor şi lorzilor încă de pe băncile universităţilor, fiind vizate cu prioritate elementele cele mai dotate intelectual, ca şi cele cu înclinaţii homosexuale. Pentru atingerea acestui obiectiv, Litvinov şi-a asigurat serviciile unui recrutor genial, Anthony Blunt, fiul unui pastor, intelectual de rasă şi homosexual notoriu. Timp de 11 ani, acest personaj şi-a desfăşurat activitatea de pervertire morală şi îndoctrinare marxistă la Trinity College din Cambridge, unde i-a recrutat ca spioni pe celebrii Guy Burgess, Donald MacLean, James Klugmen, Allen Nunn May, Harold Philby şi mulţi alţii încă neidentificaţi, toţi cunoscuţi sub denumirea de "Apostolii".

"Apostolii" erau bine implantaţi atât la Washington, cât şi la Foreign Office, la Serviciile Secrete MI5 şi MI6. Demascat de americani, Donald MacLean fuge împreună cu un alt "apostol", Guy Burgess, în 1951, la Moscova. Un alt nume devenit celebru în urma activităţii de spionaj, Harold Philby, va fi demascat abia în 1963, când se refugiază în URSS, unde devine cetăţean sovietic şi dobândeşte gradul de general KGB. Va scrie o carte intitulată *My Silent War* (*Războiul meu tăcut*), în care-şi dezvăluie, fără ruşine, trădarea. Cartea se va vinde ca pâinea caldă în Occident şi Philby va încasa drepturile de autor la Moscova. Mai revoltător este însă cazul lui Anthony Blunt. În timp ce-şi desfăşura activitatea de recrutor de spioni în slujba Moscovei, ca într-un roman suprarealist, Serviciul Secret MI5, în 1939, îl angajează cu rang de ofiţer. În 1945 devine "director al Galeriei de Tablouri" a M.S. Regelui şi apoi a M.S. Reginei, care îl înnobilează în 1956, deşi la Cambridge era cunoscut ca membru al Partidului Comunist Britanic! Va fi demascat ca spion comunist abia în 1979, dar nu va fi deferit justiţiei, deoarece a colaborat cu anchetatorii la desluşirea dedesubturilor activităţilor murdare, în care erau implicate nu numai Coroana, dar şi numeroase personalităţi cu nume sonore şi funcţii înalte.

În Occident, "Apostolii de la Cambridge" vegheau cu ochi de Argus la prezervarea intereselor Uniunii Sovietice. Prin zelul lor, conţinutul demersului lui Iuliu Maniu adresat guvernului Statelor Unite a ajuns cu rapiditate la Moscova, unde se luau măsurile menite să rezolve situaţiile de criză. Reacţia sovietică la ultima încercare disperată a opoziţiei româneşti de a împiedica sovietizarea totală a ţării a fost promptă şi brutală, pe măsura pericolului pe care-l reprezenta pentru regimul comunist o coaliţie de partide cu tradiţie. Pentru a stinge focarele de agitaţie, care creau probleme guvernului de la Bucureşti, Kremlinul hotărăşte lichidarea tuturor formelor de opoziţie din România. Dar pentru ca o astfel de măsură să nu stârnească proteste în lumea liberă, ea trebuia pusă în practică cu o acoperire legală cât de cât credibilă. Cunoscând intenţia lui Iuliu Maniu de a trimite în Occident câteva personalităţi cu greutate, Siguranţa şi consilierii sovietici din Ministerul de Interne au conceput un scenariu simplu, dar care s-a dovedit eficace. Un agent provocator a propus conducerii PNŢ să ducă, pe calea aerului, un grup de fruntaşi ai partidului, care să acţioneze din străinătate împotriva comunizării ţării. Iuliu Maniu a fost de acord cu această acţiune, urmând ca din acest grup să facă parte Ion Mihalache, vicepreşedintele PNŢ, secretarul general al Partidului, Nicolae Penescu, şi Nicolae Carandino, directorul ziarului *Dreptatea*. În ziua de 14 iulie 1947, "fugarii", încărcaţi cu bagaje, s-au deplasat la aeroportul Tămădău, aflat la 46 km. de Bucureşti. Acolo însă, lângă cele trei

(continuare în pag. 8)

Gabriel CONSTANTINESCU

Delegaţia românilor la Washington, protestând împotriva comunizării României (1947)

RĂZBOIUL P.S.D. - OCCIDENT

(urmare din pag. 3)

în esenţă nimic european. Ca dovadă – reacţia şefului delegaţiei Comisiei Europene în România, Jonathan Scheele, de respingere categorică (22 mai, la Sf. Gheorghe) a solicitării preşedintelui Consiliului Judeţean Covasna, Demeter Ianoş, ca reprezentanţii U.E. să sprijine înfiinţarea unei noi regiuni de dezvoltare formate numai din judeţele (preponderent secuieşti) Mureş, Harghita, Covasna, în locul regiunii care, pe lângă acestea trei, cuprinde şi judeţele (preponderent româneşti) Alba, Braşov, Sibiu. Cu această ocazie, şeful misiunii U.E. în România s-a pronunţat ferm pentru "păstrarea actualei structuri de dezvoltare regională a României" (pe criterii economice şi nu "cultural-istorice"!), deoarece "*Uniunea Europeană are nevoie la ora actuală de o structură regională stabilă*", altminteri "*orice modificare în componenţa celor 8 agenţii de dezvoltare regională ar duce la întârzierea procesului de negociere şi aderare a României la U.E.*" (cf. *Rompres* /22 mai). *Quod erat demonstrandum*, domnilor U.D.M.R.-işti!

Aveţi puţintică răbdare!... Asistăm la o ofensivă fără precedent a Vestului împotriva oligarhiei mafiote de sorginte kaghebistă din România, în momentul în care ascensiunea P.S.D. – partid deopotrivă anti-naţional, anti-occidental şi anti-democrat – a atins punctul culminant. În paralel cu subminarea economiei naţionale în scopul însuşirii avuţiei de stat de către mafia de partid, P.S.D. (susţinut numai de U.D.M.R., căci "cine se aseamănă, se adună") a reuşit să submineze şi orice formă de opoziţie din România. Această situaţie a fost posibilă deoarece, în urma loviturii de stat din decembrie 1989, "au fost desfiinţate, decapitate şi decimate tocmai direcţiile Securităţii ce se ocupau de contraspionaj (a III-a, a IV-a şi a V-a)", deţinătoare ale evidenţei agenţilor K.G.B. şi G.R.U. care au preluat ulterior puterea în România. Singura care a supravieţuit a fost Direcţia I, "ieşind după 1989 întărită şi revigorată, sub denumirea de Serviciul A" (*cf.* Valentin Raiha, *În decembrie '89, K.G.B. a aruncat în aer România cu complicitatea unui grup de militari*, Editura Ziua-Omega Press Investment, Bucureşti, 1995, pp. 64-70). Având ca obiectiv *neutralizarea oricărei posibile opoziţii*, Direcţia I se ocupa cu "supravegherea fostelor partide politice (ţărănist, liberal etc.), mişcării legionare, celor ce audiau şi colportau ştirile transmise de posturile de radio occidentale sau erau pretabili la acţiuni protestatare, celor ce intenţionau să treacă în mod fraudulos frontiera sau să rămână ilegal în străinătate, a activităţii cultelor şi sectelor religioase, a artiştilor, ziariştilor etc.", îndeplinind rolul de "*garant al regimului comunist şi al menţinerii puterii* de către cuplul prezidenţial" şi "identificându-se cel mai bine cu *poliţia politică ceauşistă*". După "revoluţie", *ofiţerii acestei direcţii au devenit "vioara I în structura S.R.I."*, deoarece aveau posibilitatea "de a infiltra întreaga societate civilă, administraţia de stat şi publică, partidele politice, organizaţiile şi asociaţiile politice şi apolitice, *mass-media*, organismele economice şi bancare, celelalte servicii secrete". În aceste condiţii, "fragilitatea, inconsecvenţa şi dezbinarea opoziţiei, ca de altfel a întregii societăţi româneşti", se explică prin relansarea Direcţiei I ca garant al noului totalitarism al P.S.D.

Învingător absolut în interiorul ţării aduse la dezastru, partidul-stat condus de Adrian Năstase (care aduce tot mai mult cu Ceauşescu cel din ultimii ani, însă mai unsuros şi mai vulgar) s-a trezit dintr-o dată faţă în faţă cu Occidentul ostil, pe care credea c-o să-l ducă de nas la nesfârşit. Iată însă că după 13 ani de la "revoluţie", Occidentul – lovit până acum de orbul găinilor faţă de genocidul din România – şi-a întors pe neaşteptate faţa ameninţătoare către "cei din interiorul acestei ţări" care "şi-au folosit poziţiile, relaţiile şi influenţa pentru a împiedica România să-şi atingă adevăratul potenţial" (după cum a precizat ambasadorul S.U.A. la Bucureşti). Bătălia dintre P.S.D. şi Occidentul dezmeticit în ceasul al 12-lea abia începe! Aveţi puţintică răbdare!...

Menţionăm că în numărul trecut, în articolul "Scindarea Occidentului" (p. 6, col. 1), consideraţiile despre premierul britanic Tony Blair nu aparţin autorului (Traian Călin Uba), ci reprezintă un adaos redacţional.

AMĂGIRI & DEZAMĂGIRI

(urmare din pag. 7)

"avionete", care în nici un caz nu ar fi putut zbura până dincolo de hotarele României, îi aşteptau, înarmaţi până în dinţi, agenţii Siguranţei. Tentativa de evadare din spatele Cortinei de Fier eşuase. Toţi cei 10 fruntaşi ţărănişti au fost arestaţi sub acuzaţia de "tentativă de fugă într-o ţară străină". Dar lucrurile nu s-au oprit aici. A doua zi, 17 iulie 1947, acuzaţi de "acţiune de răsturnare a regimului existent în România", Iuliu Maniu, Aurel Leucuţia, Emil Ghilezan, Vasile Serdici şi Ilie Lazăr au fost arestaţi, după ce, în prealabil, Adunarea Deputaţilor le-a ridicat imunitatea parlamentară. Şi în timp ce toată conducerea PNŢ se afla în beciurile Siguranţei, la 29 iulie 1947, Adunarea Deputaţilor adoptă Jurnalul Consiliului de Miniştri care decreta dizolvarea Partidului Naţional Ţărănesc. De aceeaşi măsură erau lovite "organizaţiile militare, de tineret, de femei şi orice alte organizaţii sau asociaţii" conduse de partid. Jurnalul mai prevedea închiderea sediilor partidului, confiscarea arhivelor şi corespondenţei, precum şi lichidarea patrimoniului. De măsuri similare, dar fără focul de artificii de la Tămădău, s-a bucurat şi Partidul Naţional Liberal. Pe scena politică românească mai rămăsese, cu titlul de partid de opoziţie, doar Partidul Social-Democrat. Acesta însă era păstrat în vederea unificării cu Partidul Comunist, eveniment care se va produce în februarie 1948.

Până atunci Siguranţa avea de muncă din greu. În ţară, deşi din cauza opresiunii sistematice nu era posibilă o rezistenţă organizată, se confrunta cu grupuri de partizani formate din fugari în munţi, dar şi cu numeroase organizaţii subversive alcătuite – scrie Ghiţă Ionescu în *Comunismul în România* – "din elemente izolate şi intransingente ale Gărzii de Fier, din tineri ofiţeri, preoţi şi funcţionari, din studenţi şi elevi, din foste cadre ale partidelor, proscrise nominal după alegeri". În acelaşi timp, anchetatorii Siguranţei pregăteau procesul intentat fruntaşilor naţional-ţărănişti. Un proces în care Partidul Comunist nu s-a pronunţat direct, printr-un acuzator public. Tribunalul utilizat a fost cel militar, reluând astfel metoda folosită de Carol al II-lea în represiunea politică. Ca o ironie tristă, care prefigura dezertările în tabăra comunistă a multor deţinători de funcţii importante în instituţiile de bază ale Statului, preşedintele tribunalului care va judeca conducerea Partidului Naţional Ţărănist a fost magistratul militar, colonelul Alexandru Petrescu. Acelaşi magistrat militar care în 1936 fusese procuror în procesul de la Craiova în care au fost condamnaţi la pedepse grele "militanţii antifascişti" din grupul condus de Ana Pauker! (Palmaresul acestui monstru, deţinător al titlului de "doctor în drept" la Paris, este cutremurător. A prezidat aproape toate marile procese intentate organizaţiilor de rezistenţă împotriva comunismului. "Toată lumea ştie – scrie Doina Jela în *Lexiconul Negru. Unelte ale represiunii comuniste* – cât de expeditiv era Petrescu în procesele lui, chiar cele soluţionate prin condamnări la moarte [...] Se spune că dobândise o placiditate, un automatism în a rosti sentinţe la 5 minute de la începerea audierii, şi că putea prezida câte 5-6-10 asemenea procese pe zi")

În capitolul intitulat "Procesul lui Maniu" din *Comunismul în România*, Ghiţă Ionescu face o prezentare obiectivă a atitudinilor şi ideilor conturate în timpul confruntării dintre acuzaţi şi acuzatori. O confruntare care, din punctul de vedere al organizatorilor comunişti, ar fi trebuit să fie marea despărţire a apelor: "Între tribunal şi acuzaţi nu a fost posibil nici un fel de dialog. Procesul a ajuns să aibă o ciudată claritate a sensului ce-l avea, căci nici una din părţi nu şi-a ascuns sentimentele ce le încerca şi nici părerile. Spre deosebire de cardinalul Mindszendy, de pildă, care a mărturisit şi mai târziu a retractat cele spuse, şi care s-a aflat sub un vizibil stres moral şi fizic, Maniu şi-a expus clar şi calm propriile-i păreri şi şi-a recunoscut acţiunile. Toţi acuzaţii, cu excepţia a doi dintre ei, au făcut la fel [...] Maniu şi Mihalache au fost condamnaţi la închisoare pe viaţă, ceilalţi la muncă grea şi la recluziune pe termene mergând de la închisoare pe 5 ani până la închisoare pe viaţă. Maniu a părăsit sala tribunalului la fel de stăpân pe sine şi curtenitor aşa cum fusese întreaga sa viaţă. La fel se comportase şi pe durata procesului. Avea 74 de ani. A fost ultima oară când a fost văzut în public. În 1956 s-a anunţat că murise în temniţă în 1953. Informaţii foarte puţine şi puţin demne de încredere străbătuseră în afară în timpul celor 5 ani în care fusese încă în viaţă. Dar toate aveau în comun descrierea lui ca fiind o fiinţă împăcată, întărită de o adâncă credinţă religioasă şi cu conştiinţa faptului că împărtăşeşte suferinţa poporului pe care îl slujise cu atâta credinţă".

Pe aceeaşi linie se înscrie şi comentariul lui Nicolae Baciu din *Agonia României* despre procesul prin care s-a urmărit decapitarea şi lichidarea opoziţiei româneşti: "Acuzaţii absurde, judecători abuzivi şi servili, sala curţii plină de golani aduşi cu camioanele sovietice pentru a striga «La moarte!». [...] Iuliu Maniu şi-a asumat cu o extraordinară demnitate întreaga răspundere, ca un comandant de oştire ce ştie că ţinuta sa este destinată istoriei. A fost o lecţie de ţinută naţională ce merită într-o zi să fie imortalizată. Iuliu Maniu, ce avusese curajul să strângă mâna mareşalului Antonescu în procesul acestuia din mai 1946, pentru a-i marca respectul său, pleca pe acelaşi drum, al mormintelor fără nume şi cruce, ca şi el". Cât priveşte reacţiunea democraţiilor occidentale la acest infam proces, Nicolae Baciu, un admirator sincer al valorilor americane, scrie cu o notă de nedisimulată amărăciune: "Arestarea fruntaşilor Partidului Naţional Ţărănesc a fost urmată de proteste din vârful buzelor, formulate de Departamentul de Stat şi de Foreign Office". Mai revoltătoare este însă atitudinea ministrului Marii Britanii la Bucureşti, Adrian Holman, care – ne informează Florin Constantiniu în a sa *O istorie sinceră a poporului român* – "recomanda guvernului britanic să nu se implice în apărarea acuzaţilor, considerând că vina lor ar fi fost dovedită şi în faţa unui tribunal britanic"!

Dintr-un cu totul alt unghi de înţelegere şi interpretare priveşte Pamfil Şeicaru evenimentele care au avut drept consecinţă comunizarea ţării. "Partidele – scrie marele ziarist român în lucrarea sa *Istoria Partidelor Naţional, Ţărănist şi Naţional Ţărănist*, publicată în 1963 la Madrid – erau complet nepregătite, atât teoretic cât şi moralmente, pentru o rezistenţă eroică [...]. Ele nu aveau nici tradiţia acţiunilor revoluţionare, nici temperamentul revoluţionar, care implică un curaj excepţional, acceptarea riscurilor unei acţiuni nelegale". După ce analizează amănunţit cele trei partide istorice, PNŢ, PNL şi PSD, îşi încheie analiza întrebându-se retoric: "Care din aceste trei partide ar fi fost în stare să facă opoziţie comuniştilor, susţinuţi nu de masele populare, ci de armata sovietică? Nici unul. Singurul partid deprins cu lupta clandestină era Garda de Fier, dar era proscris".

Pamfil Şeicaru nu se mulţumeşte însă să constate situaţia creată după actul de la 23 august 1944. El se duce spre cauze: "Avusese Iuliu Maniu vreo asigurare, dacă nu un angajament scris, cel puţin unul verbal, din partea lui Roosevelt şi a lui Churchill? Absolut nici unul. Atunci pe ce s-a rezămat? Pe o simplă interpretare falsă a scopurilor de război ale anglo-americanilor; Iuliu Maniu judeca sensul politic al celui de-al doilea război mondial conform criteriilor impuse de faimoasele puncte ale preşedintelui Wilson din 1918 [...]. La totala necunoaştere a comunismului şi a imperialismului sovietic se mai adăuga şi greşeala de a crede că s-ar fi putut capta bunăvoinţa Rusiei sovietice. Când, în iunie 1944, Iuliu Maniu constituia «Blocul democrat» care includea şi pe comunişti, cu toate că partidul se reducea la o infimă minoritate, şi realiza pentru prima oară în România «frontul popular», el nu-şi dădea seama că, evitând lupta cu comuniştii, virtual capitula. Spiritul de tranzacţie între două opinii antagoniste, care este de esenţa democraţiei, nu intră în concepţia totalitară a comunismului. Frontul popular este pentru Moscova un expedient spre a adormi instinctul de conservare al partidelor democraţiei liberale".

În lumina acestor fapte reale, concluzia la care ajunge Pamfil Şeicaru nu poate fi contestată. O concluzie care include şi un punct de vedere asupra procesului conducerii Partidului Naţional Ţărănist, diferit de cel al profesorului Ghiţă Ionescu şi de cel al lui Nicolae Baciu. Dacă aceşti doi analişti ai istoriei noastre recente pun accentul pe semnificaţia morală a procesului, Pamfil Şeicaru se opreşte asupra semnificaţiei lui politice, care, aşa cum se întâmplă întotdeauna în politică, are şi umbre, nu numai lumini: "Pentru lichidarea partidelor democratice şi înscăunarea partidului comunist, Moscova a avut nevoie numai de şase luni. La sfârşitul lui februarie 1945, liberalii, naţional-ţărăniştii şi socialiştii-democraţi erau lichidaţi. Speranţele pe care le mai păstraseră cu ocazia alegerilor din noiembrie 1946 dovedesc totala lor ignoranţă în ce priveşte comunismul. Procesul intentat conducătorilor partidului naţional-ţărănist a fost un prilej de a da în penibil spectacol lipsa de unitate şi de curaj politic a conducerii partidului. Când toţi fruntaşii partidului – afară de Ion Mihalache, care a păstrat o ţinută demnă – au azvârlit toată răspunderea asupra lui Iuliu Maniu, cel mai vehement acuzator fiind Mihai Popovici, cu speranţa că vor fi achitaţi sau că or să scape cu pedepse mai uşoare, putem să ne dăm seama de lipsa de capacitate de luptă a partidului naţional-ţărănist. La începutul anului 1948, toate partidele democratice au fost lichidate, atât ca organizare, cât şi ca ideologie".

Pe câmpul de luptă împotriva comunismului mai rămăsese doar o singură piesă: monarhia. Dar şi ea va fi lichidată la sfârşitul anului 1947.

(va urma)

EMINESCU ŞI CREDINŢA

Mic tablou de familie

Dacă, din cîte ştim despre el, căminarul Gheorghe Eminovici, tatăl lui Eminescu, era om respectuos de cele sfinte, dar nu tocmai bisericos, în schimb fiica stolnicului Vasile Juraşcu, Raluca, mama poetului, pare să fi fost mult mai evlavioasă, cum erau îndeobşte femeile în mediul tradiţional (literatura ne-a familiarizat, în acest sens, mai ales cu imaginea mai plebee a mamei lui Ion Creangă, aşa cum se desprinde ea din *Amintiri*), şi a ţinut cu tot dinadinsul să aibă, pe moşia de la Ipoteşti, lăcaş propriu de închinăciune, cumpărîndu-se în acest scop, de la fostul proprietar al Ipoteştilor (Teodor Murguleţ), o bisericuţă fără turlă, cu clopotniţa de lemn, ce mai poate fi văzută şi astăzi în cadrul muzeal al locului.

Raluca avea doi fraţi (Calinic şi Iachint sau Iachift), trei surori (Olimpiada, Fevronia, Sofia) şi o nepoată de soră (Xenia) la călugărie, în vestitele mănăstiri ale "dulcii Bucovine" (Olimpiada a fost chiar stareţă a Mănăstirii Agafton, nu departe de Botoşani). Este interesant că în poezia şi mai ales în proza lui Eminescu există multe figuri de "sihaştri", iar el însuşi şi-ar fi exprimat în treacăt – dar după 1883 – dorinţa de a se călugări. "Sihăstria" eminesciană arată însă mai degrabă ca o formă de autarhie şi în-singurare romantică, fără limpezi temeiuri mistice sau dogmatice. Altminteri, Eminescu pare să fi avut ideea elementară că schimnicia, îndeosebi la tinereţe, reprimă în mod vinovat exerciţiul liber şi natural al instinctelor (vezi nuvela *Cezara* sau poezia *Făt-Frumos din tei*).

Mai degrabă din moliciunea firii decît dintr-o discreţie superioară, Raluca nu pare să fi exercitat asupra propriilor odrasle vreo influenţă semnificativă de ordin religios (cum exercitase, în simplitatea ei, mult mai energica Smaranda Creangă, chiar dacă – pe termen lung – rezultatele nu s-au dovedit tocmai cele scontate, "Nică" tratînd preoţia persiflant şi arivist, şi sfîrşind "răspopit" şi dedat la impietăţi de pomină, pe care şi Eminescu zice-se că le savura). În ciuda antecedentelor familiale şi a cadrului bucovinean împînzit de vetre monahale, nici unul dintre cei opt copii ce au atins maturitatea (alţi trei muriseră prematur), deşi mai toţi au umblat pe la şcoli, n-a fost îndrumat şi nici nu s-a orientat singur spre cariera preoţească sau spre monahism: unul a fost medic, altul jurist (mort "prin împuşcare de sine însuşi"), doi ofiţeri (dintre care unul şi cu studii inginereşti); un altul ar fi urmat şi el cariera medicală, de n-ar fi murit de tifos la numai 16 ani. E poate semnificativ că Aglae, una dintre surorile poetului, căsătorită de foarte tînără şi rămasă văduvă puţin după aceea, s-a recăsătorit cu un ofiţer austriac şi a trecut la catolicism fără mari scrupule confesionale.

Eminovicii aveau, cel puţin în faza adolescenţei, reputaţie de "cai breji". Cînd, în toamna lui 1860, Mihai a venit elev la Cernăuţi, directorul gimnaziului, Ştefan Wolff, ştiutor de ispràvile fraţilor mai mari (Şerban, Nicolae, Gheorghe/Iorgu şi Ilie), ar fi exclamat copleşit: "Şi acesta e tot un Eminovici!". Mihai n-a contravenit aşteptărilor, cel puţin sub aspect comportamental. Călinescu menţionează, între altele: "Nici religia nu era pe placul micului Mihai", care "n-avea nici o tragere de inimă pentru «exortele» popii şi lipsea de la ele des, ori se făcea nevăzut cînd erau mînaţi spre biserică, drept care sfinţia-sa îl «pîrli», însemnîndu-l la conduită cu vorbele: *Tadelnswerth wegen Versäumniss der Exorten*, adică, mai pe româneşte: «Ticălos, fuge de la predică»".

"Cred, Doamne; ajută necredinţei mele!"

Tînărul Eminescu, pătruns pînă-n măduva oaselor de duhul crepuscular al romantismului, însuşit mai ales pe calea nebulos metafizicizantă a paradigmei nemţeşti, pare să se simtă bine în pielea "geniului pustiu", cochetînd cu indianismul via Schopenhauer, exaltînd suferinţa şi aventura cu titlu experimental, savurînd tentaţia luciferică şi împingînd scepticismul pînă la accente de ateism (vezi *Mortua est*, *Împărat şi proletar* etc.). De pe atunci datează şi dezabuzata definiţie lirică a teologiei: *"Ce e cugetarea sacră? Combinare măiestrită/ Unor lucruri nexistente, carte tristă şi-ncîlcită,/ Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra"*. Cu toate acestea, nici ateismul, nici demonismul romantic n-au ajuns niciodată la el atitudini asumate interior, rămînînd doar simple reflexe ale unei mode literare şi ale unor conjuncturi sufleteşti în dinamica sinuoasă a vieţii. Ba mai mult, cum a observat şi Nichifor Crainic, poetul (identificîndu-se în *Epigonii* chiar cu întreaga lui generaţie) resimte de timpuriu lipsa credinţei ca pe o infirmitate. "Ar fi interesant – scrie mentorul gîndirist – să cunoaştem toate cauzele pierderilor spirituale ale lui Eminescu, dar mai interesant mi se pare să accentuăm că regretul după un lucru e totuna cu dorinţa de a-l avea. Cine tînjeşte după credinţa şi după speranţa pierdută e în situaţia de a spune, ca în Evanghelie: *Cred, Doamne; ajută necredinţei mele!* Şi aceasta mi se pare că e starea spirituală a lui Eminescu".

Maturitatea a estompat fronda cu Dumnezeu şi cu religia instituţionalizată, iar dacă în creaţia lirică lui Eminescu îi mai scapă cîte un accent de revoltă sau de contestaţie, se vede, în schimb, că el are mare grijă de a menaja în articolele politice sensibilitatea religioasă şi tradiţia bisericească, conştient de răspunderea rolului de "pedagog naţional", pe care a ştiut să-l joace fără emfază. E totuşi dezamăgitor să constaţi cîtă neînţelegere manifestă cîteodată faţă de moştenirea bizantină (încondeiată în spiritul dispreţului occidental) şi mai ales faţă de iconografia răsăriteană (*"...icoanele orientale rămîn reproducerea unor mumii şi schelete, cari au mai multă asemănare cu chipurile ţepene şi convenţionale din zugrăviturile străvechi ale egiptenilor"*). Şi totuşi tot el scria altădată, cu intuiţie profundă şi cu nostalgică admiraţie: *"Credinţa zugrăveşte icoanele-n biserici..."* (*Melancolie*). S-ar zice că, pentru Eminescu, religia ortodoxă, deşi necesară în ordinea morală şi în economia naţională, contravine exigenţelor estetice ale modernităţii şi incomodează libertatea creatoare a "geniului" romantic, cu precădere muşcat – vorba lui Nae Ionescu – de "şarpele demiurgiei".

În ciuda declaraţiei din poezia *Eu nu cred nici în Iehova* (ce, la o lectură atentă, nu exprimă exclusivitatea, ci doar primatul angajării romantice), Eminescu, fără să îmbrăţişeze o credinţă determinată şi fără să aibă o fire evlavioasă, purta totuşi un mare respect tradiţiei religioase în genere, iar Bisericii Ortodoxe îi recunoştea statutul de "*Maică spirituală a poporului român*". Una dintre pasiunile lui era aceea de a strînge manuscrise vechi, care aveau mai toate, se înţelege, un conţinut religios, dar care pe Eminescu îl atrăgeau mai mult pentru farmecele limbii din bătrîni. Deşi ortodox, el aprecia mult şi catolicismul, mai ales pentru performanţele culturale ale acestuia. Era însă critic la adresa protestantismului, care i se părea "*o iudaizare a creştinismului*" (caracterizare neargumentată punctual, preluată desigur de pe aiurea).

Pe vremea cînd plănuia să se cunune cu Veronica Micle (care avea să moară în acelaşi an cu el, fiind înmormîntată la Mănăstirea Văratec), se gîndiseră amîndoi, mai în glumă, mai în serios, să se convertească la catolicism, unde divorţul nu este lesne admis. Desigur, lucrul nu s-a întîmplat, dar episodul rămîne grăitor pentru lipsa patimii confesionale.

Încă din tinereţe, cînd ambiţionase să înveţe sanscrita, fusese atras şi de religiile indiene (inclusiv de "religia fără Dumnezeu" a lui Buddha, pe care-l găsim amestecat mai tîrziu chiar şi în variantele de lucru ale *Luceafărului*), iar pe marginea unui caiet îşi notase cîndva, cu evidentă exagerare teribilistă: "*Eu sînt budist. Nefiind creştin simplu, ci creştin ridicat la puterea a 10-a*". Era sensibil şi la vechile credinţe ale geto-dacilor (vezi, de pildă, *Rugăciunea unui dac* sau poemul *Strigoii*), referindu-se nu o dată la Zalmoxis şi la înţelepciunea "preoţilor păgîni", în care nu vedea însă atît nişte adversari, cît nişte precursori ai creştinismului. În general, îl atrăgeau exotismele şi misterele, în tradiţia şi spiritul evaziunilor romantice. Cum s-a spus şi despre Goethe, Eminescu avea mai degrabă un fel de "religiozitate fără religie", în care precumpănea nu dogma, ci mitul, sau, altfel spus, nu revelaţia asumată prin credinţă, ci sacrul reflectat în fantezia plăsmuitoare.

În scrierile sale postume se găsesc însă şi unele compoziţii cu caracter religios creştin, închinate fie Sfintei Treimi (cîteva obscure *Terţine* de model dantesc), fie Mîntuitorului Iisus Hristos (*Christ*, *Înviere*), fie Maicii Domnului (*Rugăciune*, *Răsai asupra mea...*). Cea mai frumoasă expresie religioasă a liricii eminesciene rămîne, desigur, poezia *Rugăciune* (chiar dacă e plauzibilă prezumţia călinesciană a unor simple exerciţii de virtuozitate formală, în imediata vecinătate a unor rugăciuni catolice copiate în caiete, printre care şi *Ave Maria*):

Crăiasă alegîndu-te,
Îngenunchem rugîndu-te,
Înalţă-ne, ne mîntuie
Din valul ce ne bîntuie;
Fii scut de întărire
Şi zid de mîntuire,
Privirea-ţi adorată
Asupră ne coboară,
O, maică preacurată
Şi pururea fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila sfîntului
Umbră facem pămîntului,
Rugămu-ne-ndurărilor
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plîngeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, maică preacurată
Şi pururea fecioară,
Marie!

Este oarecum curios că poetul n-a găsit altceva mai bun de făcut cu această poezie (nepublicată ca atare şi nereţinută nici de ediţia Maiorescu din 1883/84) decît s-o introducă parţial în corpul unui poem mai amplu, intitulat exotic *Ta twam asi* şi lipsit de orice simpatie pentru "*paginile unse a sfintelor scripturi*"! Însă poate că, pentru astfel de versuri, Dumnezeu i-a iertat lui Eminescu mai mult decît sînt dispuşi să-i ierte urmaşii lui "Popa Grama".

Nedogmatic şi nebisericos, crescut în zariştea "cresului" popular, iar mai tîrziu format intelectual în spiritul heterodox al romantismului german, Eminescu a fost totuşi creştin ortodox în adîncurile subconştiente ale personalităţii lui, sensibil la cosmic şi la organic, la taină şi la tradiţie, arzînd ca o flacără vie pe altarul românismului creator, călăuzit de o înaltă conştiinţă morală şi de un mare patos vizionar. Împărat al cuvintelor, el a stat şi rămîne în bătaia de duh a Cuvîntului, dincolo de măsurile veacului, la "cina cea de taină" a veşniciei româneşti.

Răzvan CODRESCU

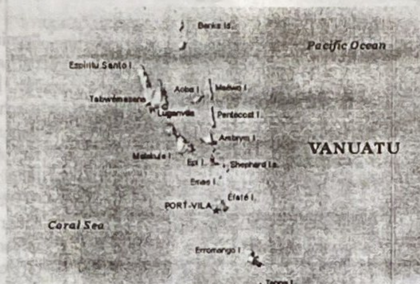
NAVIGATORII SFÂNTULUI DUH ȘI PARABOLA BOBULUI DE PIPER

Cu cât ne gândim mai mult, cu atât mai greu de înțeles ne apare acea ciudată goană după mirodenii care a însoțit (și impulsionat, după cum vom vedea) marile descoperiri geografice. Azi, când simțul olfactiv s-a familiarizat cu cele mai exotice arome numai frecventând băcănia din colț, ne vine greu să credem că banalele mirodenii din bucatele noastre au constituit un imbold atât de irezistibil pentru navigatorii acelor timpuri. Febra mirodeniilor care a cuprins Europa în secolele XIV-XV-XVI este atât de irațională, scopul pare atât de disproporționat față de patima, energia și mijloacele puse la bătaie pentru îndeplinirea lui, încât ești silit să admiți sau să cauți o explicație mai plauzibilă decât cea obișnuită. O explicație care să depășească determinismele de manual.

Nu ne poate mulțumi, bunăoară, suficiența soluției mirodeniilor ca mijloc de conservare a alimentelor, a cărnurilor îndeosebi. Existau, din timpuri îndepărtate, când piperul nu avea o atât de largă circulație și căutare, multiple și excelente mijloace de a conserva alimentele: uscarea, sărarea (unul dintre cele mai uzitate), afumarea, coacerea, păstrarea în oțet, păstrarea în ghețării și altele. În plus, pădurile și câmpul ofereau culegătorilor numeroase condimente și plante aromatice locale, europene: mărarul, pătrunjelul, cimbrul, chimionul, coriandrul, anghinarea, tarhonul, șofranul, lămâița, rosmarinul, măghiranul, busuiocul, dafinul, menta, măcrișul, ienupărul, usturoiul, ceapa, în timp ce piperul costa enorm. La începutul expansiunii maritime europene, un săculeț de piper valora cât un greutatea lui în argint! Prețul mirodeniilor în genere era exorbitant. Cu piper se putea încropi o zestre, se puteau cumpăra pământuri sau se puteau efectua fel de fel de alte tranzacții.

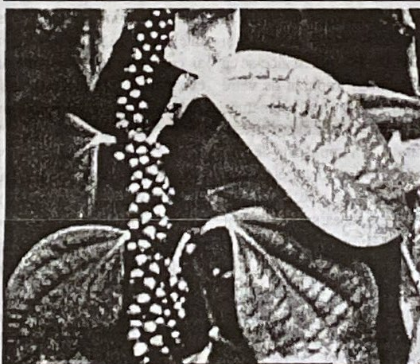
De aceea sarea – foarte căutată, dar mult mai răspândită, și deci ieftină – a fost principalul articol de comerț în Evul Mediu. Dacă Imperiul Bizantin cunoștea – grație poziției lui – destul de bine mirodeniile Orientului, alimentația germanilor, a francilor, a nordicilor era frugală, bazată pe lapte, brânză, poame pădurețe, vânat proaspăt, pescuit, ouă de păsări acvatice, cereale.

Gândiți-vă puțin și la riscurile cu care era adus piperul. Să cântărim cu realism cele două talere ale balanței: de o parte multdoritul piper, care conserva carnea și dădea gust mâncării, pe de altă parte aventura pe tărâmuri inospitaliere, viața aspră și dură a navigatorilor. Să înconjuri lumea, să înfrunți oceanul necunoscut, furtunile, monștrii marini din realitate și din închipuire, precum și ostilitatea altor popoare – toate acestea numai pentru asezonarea bucatelor și stimularea apetitului?!

Harta insulelor Noile Hebride (statul Vanuatu din Polinezia, cu insula Espíritu Santo)

Aspect din insulele Noile Hebride

Liană de piper negru (*Piper nigrum*)

Masaccio: *Alungarea din Paradis*

Raportul dintre efortul investit și câștig este prea dezechilibrat pentru a fi și real. Trebuie să acceptăm intervenția unui factor de natură imponderabilă, care să ușureze talerul prea greu al mijloacelor puse la bătaie, un factor care astăzi ne scapă tocmai din pricina naturii "volatile" cu care s-a manifestat. Minusculul fruct exotic dobândit din îndepărtatele și edenicele grădini ale Orientului trebuie să fi aprins imaginația europenilor până ce a căpătat dimensiunile mitice și miraculoase ale unui trofeu cules de-a dreptul din Pomul Vieții. Goana pe oceanele lumii devenea o questă după fructul râvnit. *Farmakon* și esență parfumată a Orientului, izvor de savoare și mir scump, europenii au inhalat din mirodenii toate nostalgiilor lor. Prin "mirodenii" – scrie Francisco Morales Padrón (autorul *Istoriei descoperirii și cuceririi Americii*) – se înțelegeau în acea epocă multe lucruri, între care droguri, vopsele, parfumuri, alifii, cosmetice. Pe lângă acestea, se pot adăuga ingredientele trebuitoare pentru prepararea Sfântului Mir: nard, smirnă, aloe, ulei de camfor. Iată câte paradisiace miresme izvorau din pulpa aceluiași cuvânt: mirodeniile!

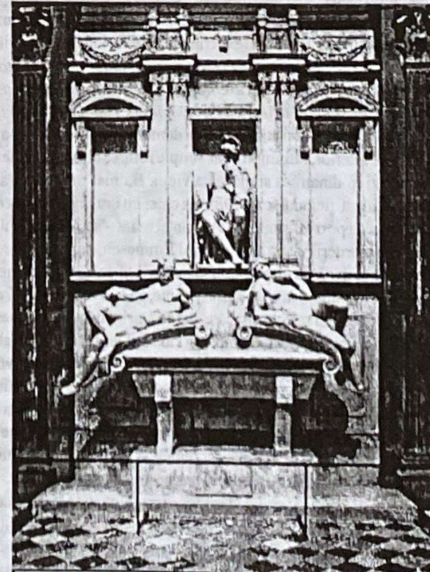
Stefan Zweig, autorul emoționantei epopei romanțate a lui Magellan, adulmecă îndeaproape adevărata miză a uimitoarei căutări pe care o dobândise acest articol de import din Indii atunci când scrie despre "monotonia *lipsită de spirit* a prânzului sau a cinei, a meselor europeanului medieval de dinaintea descoperirii mirodeniilor". Carnea din farfurie, devenită dintr-o dată fără gust, pentru a se numi aliment și nu stârv, necesită *acum* o abundentă condimentare. Și numai mirodeniile, cu adierile lor iuți, pătrunzătoare, puteau înviora și chema la viață cărnurile greoaie ale Renașterii, puteau suplini *penuria de duh* din zorii modernității europene. Nevoia de "sfințire" a trupului cu mireasma binemirositoare a mirodeniilor este la fel de necesară ca și aerul pe care europeanul îl respiră. Fără de veste, un duh de prospețime a început să adie peste oceanele lumii, dinspre mirodeniile Orientului, împrăștiind miasmele de pe bătrânul continent, cauterizând duhorile pestei, trezindu-l la o nouă viață.

Un nou Duh se purta pe deasupra Oceanului...

Especería care condimentează mesele spaniolilor, sosurile cu *chilli* (ardeiul roșu mexican), preparatele *spicy food* ale englezilor – toate acestea și-au făcut intrarea pe lista de bucate a necesităților culinare tocmai la timp pentru a suplini "deficitul de spirit" din mesele europeanului. Căci a presăra piper deasupra unei fripturi este ca și cum ai încerca să o polenizezi, să însămânțezi carnea cu agerii grăunciori, pentru a o sili *să nască*. Iată visul secret și inconștient, prezent în actul condimentării. Tot astfel, staminele florilor exotice din insulele mirodeniilor își scuturau îmbătătoarele arome asupra europeanului. Ceylonul oferea scorțișoara, iar Insula Banda – nucșoara; piperul venea din Sumatra; cuișoarele – din Moluce; vanilia – din Americi și Madagascar, ghimbirul din China...

Și, iată, suflul mirodeniilor le-a aprins oamenilor gura și ochii, le-a deschis urechile. Cine a gustat mirodenii și s-a obișnuit cu mâncăruri picante, suflă foc pe gură, se înfierbântă ca și cum ar fi plin de Duh Sfânt. Europeanul, ca lovit de glosolalie, începe să ciripească în toate limbile lumii, însușindu-și ciudatele idiomuri din insulele paradisiace. Stoluri de apostoli misionari purced la răspândirea cuvântului creștin, sub cerul înmiresmat al noilor tărâmuri.

☛

Michelangelo: *Mormântul lui Lorenzo dei Medici*

Dacă europeanul a simțit tocmai acum această nevoie de "spiritualizare" a mesei, ea se datorează, în bună măsură, configurației mentale proprii sfârșitului de Ev Mediu. Zbaterea spirituală a acelei epoci premergătoare Renașterii (de fapt, o proto-renaștere), în care călugărul cistercian din Calabria Gioachino da Fiore profețise (încă din secolul XII) "necesitatea" revelării celei de a treia persoane a Treimii, vestea o înnoire a lumii. Și numai obtuzitatea mediului eclezial, care a determinat apariția unui nou tip de societate, cea renascentistă, constituită ca segment laic, va lipsi omenirea de suflul unei credințe împrospătate, de împlinirea acestei profeții. În loc să se nască sub adierea Duhului Sfânt, noua lume, avortată, își va re-antropomorfiza zeii, căutându-și modelele în antichitatea păgână, prin urmare dând întâietate *cărnii* (vezi imageria quatro- și cinquocentistă). Dar va căuta cu atât mai însetat, cu tenacitatea dorinței inconștiente și refulate, boarea pierdută, în succedanee dintre care mirodeniile și-au demonstrat cea mai deplină seducție, alimentată de însăși forța mitului. Iată de ce epoca de căutare a mirodeniilor a coincis cu cea a unei revelări *deturnate* a Sfântului Duh; de ce navigatorul portughez Queiroz, aflat în serviciul regelui Spaniei și plecat în căutare de mirodenii pe o rută necirculată, găsește, în 1606, o *Australia del Espíritu Santo* ("Australia Sfântului Duh"), actuala insulă Espíritu Santo din Noile Hebride (Vanuatu).

Nucșoară (*Myristica fragrans*)

Se poate urmări în aceste fapte, aparent numai simple curiozități de istorie geografică, procesul de extravertire suferit de mentalitatea europeanului, care își ca urma cursul ireversibil: dintr-o questă inițiatică el, se va abandona căutării într-un plan exterior, profan, pur spațial. Se poate spune că, găsind mirodeniile, a ratat Sfântul Duh. Din libertatea spirituală deplină, preconizată de calabrez, rămâne doar libertatea de explorare a vastelor zări ale Noii Lumi.

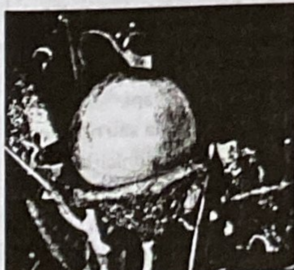
Că mirodeniile au o "natură" spirituală, de agenți simbolici ai Duhului Sfânt, o sugerează nu numai efluviile pe care le emană, de ordinul esențelor prețioase, sau rădăcina comună a numelor: **Spice** Islands (numele vechi al Insulelor Moluce), **Espec**ería, **Espí**ritu Santo, ci și o serie de tradiții epice. Amintiți-vă de rolul fecundator al bobului de piper dintr-un întreg ciclu de basme (clasic este *Pipăruș Petru*) care valorifică tema perechii fără copii ajunse la maturitate, a femeii care rămâne grea înghițind din greșeală boaba buclucașă, care nu vrea să stea locului și sare de oriunde ar fi strânsă. Femeia îl înghite "din greșeală", adică inevitabil, forțată de destin. Bobul de piper, spirit fecundator, nu poate fi ascuns, nu te poți debarasa de el, așa cum nu te poți debarasa de o vocație, pentru că "Duhul suflă unde vrea". Astfel, va da naștere unei progenituri de o calitate excepțională, un Făt-Frumos menit să restaureze ordinea cosmică, după cum Maria Fecioara, consimțind Duhului Sfânt, va dărui lumii pe Mântuitorul ei. Arhetipul poveștii pare a fi scena Bunăvestirii (de notat că femeia găsește întotdeauna boaba de piper *făcând curat* în casă). Într-o altă narațiune simbolică românească, Fecioara Maria rămâne grea mirosind crinul întins de Arhanghel (Tony Brill, *Legendele Cosmosului*).

Orhideea de vanilie (*Vanilla planifolia*)

O polenizare analoagă s-a petrecut, reciproc, între occidental și oriental. Europeanul vine în Indii sprijinit pe picioroangele înalte ale credinței lui, dar va fi nevoit să respire tăria parfumurilor străine, care-l vor pofti, gata narcotizat, la banchetul cu niște zei necunoscuți. Poate că numai grație acestei impregnări cu parfumuri subtile, carnea și cugetul *vor naște din nou*, europeanul va întineri pentru încă trei secole, pregătindu-se, în tot acest răstimp dăruit, pentru noi fapte, noi cuceriri, inclusiv spirituale...

Atrași în mod tainic de mirodeniile Indiilor, navigatorii europeni plutesc îmbătați de parfumurile lor exotice, îmbătați de câștig... Dar, în realitate, mânați de Duhul Sfânt. Căci Duhul Sfânt era, cu adevărat, Cel ce sufla în pânzele corăbierilor, care au "rotunjit" astfel lumea, făcând-o aidoma mărunțului bob de piper. Minusculul grăunte pierdut în imensitatea spațiului, planeta Oceanului Albastru rămâne, deocamdată, singura ce dă gust și savoare întregului Cosmos.

Florea TIBERIAN

Scorțișoară (*Cinnamonum zeylanicum*)

NASC ȘI LA MOLDOVA OAMENI

De la Ștefan la Savatie, via Baștovoi

de Vasile A. Marian

Ieromonahul Savatie Baștovoi

Trunchiul și așchia

Până în 1998, Ștefan Baștovoi, basarabean din Chișinău, odraslă a unui propagandist de partid școlit la Leningrad pe vremea când comunismul părea nemuritor, era un tânăr libertin și teribilist, mare iubitor de sport și de alte lucruri lumești, dar cu ambiții artistice și filosofice. Tatăl îl purtase de mic pe la lecțiile de "ateism științific" pe care le ținea, iar tânărul se obișnuise să nu dea doi bani pe Dumnezeu, pe popi și pe credință. "Primul lucru pe care l-am aflat despre Dumnezeu a fost că stă pe nori și are o scară mare cu care se suie în cer. Eram copil și poate că mi-ar fi plăcut să fie așa. Tatăl meu mi-a scos însă repede din cap această imagine copilărească, zicându-mi că norii sunt formați din vapori de apă și că nimeni nu poate să stea pe ei, că pică jos. Același lucru mi l-a spus și învățătoarea la școală. Gagarin, după ce a zburat în cosmos, mi-a zis ea, nu a văzut acolo nici un Dumnezeu. De atunci am rămas convins că Dumnezeu este o mare minciună".

Poetul de la Socola

Venit la studii în România și ajuns într-o vreme pacient la Socola (unde a scris bizarul ciclu de poezii "Un diazepam pentru dumnezeu"), nu prea se dovedise nici un elev și nici un student model (a urmat Liceul de Artă "Octav Băncilă" din Iași, apoi Facultatea de Filosofie a Universității de Vest din Timișoara, pe care a abandonat-o), dar la 20 de ani "a rupt gura târgului", cum se zice, cu volumul de poezie *Elefantul promis*, care a primit mai multe premii. Recidivează în 1997 cu volumul *Cartea Războiului*, iar în 1998 cu volumul *Peștele pescar. O poveste*. Părea să se profileze o strălucită carieră de poet "postmodernist" (după moda literară a momentului), capabil de nenumărate "năzdrăvănii" pe gustul "oamenilor recenți" și plimbându-și, mândru de sine, succesul precoce pe ruta Chișinău-Iași-Timișoara, cu un ochi spre București și cu altul spre Occident (încotro trage tot românul când "s-a ajuns").

Dacă s-a sculat, pre sine s-a popit...

Iată însă că în 1998, lăsând pe mulți cu gura căscată, Ștefan Baștovoi pune cruce literaturii (deși între timp se îndulcise și la proză: *Iepurii nu mor. Pentru copiii sovietici care au crescut mari*), intrând ca frate în Mănăstirea Noul Neamț, pe Nistru în jos, unde în 1999 este tuns în monahism sub numele călugăresc de Savatie, iar în 2000 este hirotonit ierodiacon (prima treaptă a preoției călugărești), între timp întemeind și conducând și o revistă de spiritualitate ortodoxă: *Ekklesia*. Din vara lui 2002 este chiar ieromonah (cum s-ar zice, călugăr-popă "plin"), dar pare să-și fi strămutat nevoințele dinspre Basarabia spre Banat, unde de la o vreme cine-l caută îl găsește... A ținut conferințe pe teme religioase și duhovnicești în mai multe orașe (inclusiv la București), dar așa cum ieșise maian din ceata "literaților", acum și-a anunțat ieșirea și din arena "conferențiarilor" ("până la vremea descoperită de Dumnezeu, dacă va fi", precizează într-o carte recentă).

În căutarea aproapelui pierdut

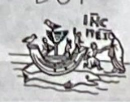
Precocitatea și fecunditatea, manifestate anterior pe plan literar, s-au manifestat în ultimii ani pe plan misionar și mărturisitor. "Schimbat la față", fratele Savatie a pornit, cu pana sau prin viu grai, "în căutarea aproapelui pierdut". Te surprind la el inteligența, realismul și cultura teologică agonisită în doar câțiva ani. De la regretatul N. Steinhardt (părintele Nicolae de la Rohia), predica ortodoxă n-a mai nimerit atât de bine calea de mijloc între tradiție și actualitate, între literă și duh. Toate cărțile sale (unele sub formă de interviuri) apărute după convertire – *Ortodoxia pentru postmoderniști* (2001), *Dragostea care niciodată nu cade* (2001), *Între Freud și Hristos* (2001, reed. 2002), *în căutarea aproapelui pierdut* (2002), *O pogorâre la iad* (2002), *Despre curaj și libertate în Ortodoxie* (2002) – stau sub semnul acestei convingeri pentru mulți incomode: **"Dumnezeu S-a făcut om și a viețuit printre oameni, în timp ce noi ne separăm de ei, devenind niște paiațe cu chipuri de falsă evlavie. Cred că e timpul să ne înomenim și noi, cum a făcut-o odinioară Dumnezeu, și să pornim în căutarea aproapelui nostru pierdut".**

"Dragostea înseamnă a fi aspru cu tine, dar îngăduitor cu ceilalți. Cred că măsura desăvârșirii noastre duhovnicești o putem deduce din felul în care ne raportăm la oamenii care încă mai săvârșesc cele mai cumplite păcate... Cum zicea bătrânul Macarie: "Cu un cuvânt rău și pe cei buni îi faci răi, iar cu un cuvânt bun și pe cei răi îi faci buni".

(Savatie Baștovoi)

IERODIACON SAVATIE BAȘTOVOI

ÎN CĂUTAREA APROAPELUI PIERDUT

O NOUĂ MINUNE ÎN CARPAŢI

Minunea s-a săvârşit! De-acum se desăvârşeşte. Şi în timp ce lemnăria schelelor Ministerului Culturii şi Cultelor putrezeşte în jurul atâtor istorice mănăstiri şi biserici, un preacuvios călugăr, Iustin Pârvu, azi protosinghel şi stareţ (83 de ani), care a făcut din chinurile celor 17 ani de detenţie comunistă un psalm de laudă Celui de Sus că l-a învrednicit să sufere pentru Hristos şi neamul românesc, a ctitorit, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al credincioşilor, într-o mioritică poiană şi primitoare gură de rai, la 850 m altitudine, pe dreapta (4,5 km) din drumul naţional Târgu Neamţ - Humuleşti - Poiana Largului, Mănăstirea "Petru Vodă", deosebită prin arhitectură, pictură, catapeteasmă, candelabre, ca şi prin râvna şi trăirea celor peste 70 de vieţuitori, care înfrăţesc rugăciunea cu acţiunea pilduitoare.

Mănăstirea parcă adună-n frumuseţea ei intimă toate florile din largul plai cu bucuria lui Petru Rareş, voievodul-ctitor al atâtor lăcaşuri de cult, artă şi cultură, întâmpinat, în pribegia sa din 1538 spre transilvana cetate a Ciceiului (posesiunea părintelui său, Ştefan cel Mare şi Sfânt), de românii de pe aceste meleaguri, cu încurajare, merinde şi însoţitori.

Locuri istorice, iar în centrul lor minunata ctitorie a cărei clopotniţă, între ziduri cu contraforturi pe ambele părţi, orientează de departe pelerinii, venind pe jos, în maşini şi autocare, pe drumul suitor, în lină unduire, spre acest lăcaş izbăvitor de poveri interioare, însingurare, griji, tristeţi...

Biserica mănăstirii uneşte blândeţea povăţuitoare a sfinţilor, ce-o luminează, cu uimirea şi împăcarea pelerinilor ce o descoperă pentru prima sau pentru a nu ştiu câta oară.

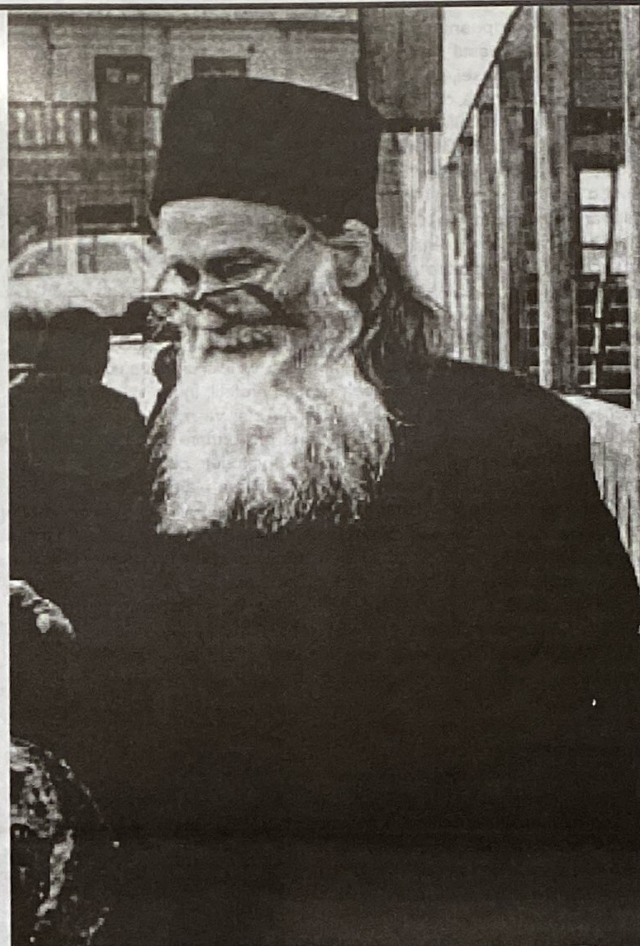
La început, pe acest loc unde nu a fost vreo altă mănăstire, biserică sau schit, preacuviosul părinte Iustin Pârvu a săpat un bordei (1991). A înălţat o cruce. A aprins un felinar - candelă izgonitoare de întuneric. Credincioşii repede l-au aflat şi l-au urmat făptuitor.

Astăzi, Mănăstirea "Petru Vodă", însoţită pe trei laturi de clădiri cu şi fără etaj, arhondaric, trapeză, termocentrală, magazii etc., este deschisă zi şi noapte, iar în zilele de sărbătoare se umple de dragostea credincioşilor veniţi din toate părţile să-şi lumineze sufletele şi s-aprindă lumânări la părticelele din moaştele a trei mărturisitori în preajma cărora călugării bătrâni citesc şi recitesc maldăre de pomelnice, însoţindu-le de rugăciuni.

Miracol! Căci totul s-a împlinit doar în câţiva ani: 1992, biserica; 1994-1996, pictura interioară; 1999-2002, pictura exterioară; iar între timp celelalte: clopotniţa, dependinţele, gardurile de scânduri şi piatră şi, înaintea tuturor, Paraclisul.

Biserica mănăstirii, care reînvie tradiţia picturii exterioare

Părintele protosinghel Iustin Pârvu, ctitorul şi stareţul mănăstirii

Şantierul continuă. Vieţuitorii mănăstirii, de la cei care îşi încearcă chemarea la ascultători, fraţi, călugări, preacucernici preoţi, toţi se înţeleg din ochi şi şoaptă. Fiecare ştie ce are de făcut fără greş. Liniştea de aici este făptuitoare şi aerul este vindecător de afecţiuni cardiace. Totul s-a edificat şi se edifică pe continuitatea şi tăria credinţei prin care a durat peste vremuri acest neam.

Într-un rar moment de răgaz, l-am întrebat pe părintele protosinghel Iustin Pârvu cum a reuşit să înalţe, într-un timp atât de scurt, această ortodoxă Capelă Sixtină şi atâtea aşezări aici, în Carpaţi?

Cu glasul blând şi chipul său luminos ca de copil, zvelt şi cu o vioiciune reţinută de modestie, marele duhovnic, desprins parcă din frescele bisericii spre care ne uitam, mi-a răspuns plin de căldura iubirii întru Hristos: "Cu credinţa oamenilor!". Şi mi-a arătat locul bordeiului de unde a pornit, însoţit de un vrednic cuvios de la Sihăstria.

Între asemenea oameni şi fapte n-ai cum să mori, fiindcă măreţia acestei mănăstiri stă mai ales în altitudinile sale interioare, în profunzimea trăirii ortodoxe a vieţii.

În spiritul tradiţiei bizantine şi moldoveneşti, Mănăstirea "Petru Vodă" a construit un spital – azil pentru bolnavii săraci, unde deja primesc îngrijire 20 de bătrâne; cu ajutorul credincioşilor, s-a întemeiat un cabinet stomatologic, în satul Petru-Vodă; de 8 ani mănăstirea şcolarizează vreo 20 de copii sărmani şi a construit, de acu-s 2 ani, o şcoală-internat cu clasele 1-8, unde locuiesc şi învaţă 22 de copii cu vârste între 7-14 ani.

La MĂNĂSTIREA "PETRU VODĂ" pelerinii, ajunşi ziua sau noaptea, sunt ospătaţi şi se pot odihni în pacea mulţumirii că s-au învrednicit să vină, să vadă şi să se închine la această nouă minune din CARPAŢII MOLDOVEI, cu hramul Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil.

Constantin N. STRĂCHINARU

Irénée Hausherr

RELAȚIA DINTRE VOCAȚIA CREȘTINĂ ȘI CEA MONAHALĂ (IV)

(urmare din numărul trecut)

Un volum editat recent grupează numeroase studii sub titlul de *Teologia vieții monahale. Studii asupra tradiției patristice* (Paris, Aubier, 1961). Cercetările vizează 12 secole, de la începuturi până la Aelred de Rievaulx. Autorii celor 26 de articole nu au colaborat, fiecare putându-și expune liber concluziile. Compararea lor va fi cu atât mai mult folositoare.

Sunt două lucruri care uimesc pe cititorul atent al acestei cărți:

1) După cum remarcă Părintele Abate de Ligugé la sfârșitul Introducerii, "simpatia cu care acești specialiști vorbesc despre... bătrânii anahoreți și cenobiți ai secolelor trecute". La intelectuali simpatia se naște din respect. Dintre acești 25 de erudiți, majoritatea mireni, și mai mulți laici, nici unul n-a fost tentat să subestimeze monahismul.

2) Dar nici unul nu-și bazează respectul pentru vocația monahală pe o subevaluare a vocației creștine. Nu există nimic superior acesteia din urmă!

"Creștin este cel care imită pe Hristos, atât cât îi este posibil unui om, în cuvinte, fapte și gânduri ...", scrie Sfântul Ioan Scărarul **(1)** în prima pagină a importantei sale lucrări adresate călugărilor. Măsura duhovnicească a creștinului este dată de cât a crescut el de la nașterea prin Botez până la vârsta deplinătății lui Hristos **(2)**. Toată măreția monahismului constă în aceea că reprezintă o cale mai sigură, mai dreaptă către înalta treaptă a asemănării depline cu Hristos. Sfântul Vasile cel Mare a respins întreg vocabularul eremitic în numele Evangheliilor **(3)**. El nu este de acord cu singurătatea și pustnicia în sens spațial, nu numai pentru că nu e necesară, ci și pentru că, departe de a veni în ajutor, ea creează obstacole pe calea desăvârșirii, adevărata țintă a vieții creștine, atât pentru mireni, cât și pentru monahi. Există o "pustnicie" necesară și posibilă pentru toată lumea, της αμαρτιας η αναχωρεσις, "lepădarea de păcat" **(4)**, sau, ceea ce înseamnă același lucru, η των Θελημα των εατου αναχωρεσις, "lepădarea de voia și de pretențiile proprii" **(5)**. Nu singurătatea din pustie este importantă în sine, ci unicitatea scopului vieții, conștientizată constant: nu *monachos* în sens spațial, ci *monotropos* în sens moral. Or, "monotropă este viața creștinului, ea având un singur scop: preamărirea lui Dumnezeu. Căci, de veți mânca, sau de veți bea, sau orice veți face, să faceți totul spre slava lui Dumnezeu, spune purtătorul de cuvânt al Mântuitorului, Sfântul Apostol Pavel. Politropă, din contră, se vădește variația vieții celor din afară (adică a necreștinilor și a creștinilor care nu trăiesc creștinește), a celor care se diversifică după împrejurări, pentru a plăcea oamenilor" **(6)**.

Aceasta este înțelegerea monahismului și a vieții înalte propuse de el, așa cum a văzut-o și a exprimat-o cu tărie Sfântul Vasile cel Mare. Am putea să rezumăm întreaga sa învățătură printr-o apoftegmă a unui Părinte care, la prima vedere, nu pare a fi în ton cu Sfântul Vasile, Sfântul Arsenie, întemeietorul isihasmului: "Zis-a Avva Marcu către Avva Arsenie: Pentru ce fugi de noi? Zis-a lui bătrânul: Dumnezeu știe că vă iubesc pe voi, dar nu pot să fiu și cu oamenii, și cu Dumnezeu. Cele de sus, mii și milioane, au numai o voie, iar oamenii au multe voi. Deci nu pot să las pe Dumnezeu și să vin întru petrecerea cu oamenii" **(7)**. Iată ce înseamnă *monotropos* și fuga de *politropie*. Este esența monahismului, este sensul duhovnicesc – și poate cel mai vechi **(8)** – al numelui de *monachos* **(9)**, înseamnă scopul monahismului, justificarea lui, mântuirea, sănătatea, sotiria, integritatea, curăția sufletului și-a inimii, iubirea, împărăția lui Dumnezeu cea dinlăuntru, închinată cu totul lui Hristos, pentru ca Dumnezeu să fie totul în toate **(10)**.

Așa trebuie înțelese afirmații precum aceea a Sfântului Ioan Gură de Aur: "Predicatorul din Antiohia cere credincioșilor săi să tindă către un ideal la fel de înalt ca și cel al călugărilor, și pentru aceasta le oferă modalități de desăvârșire inspirate din propria experiență, profund impregnată de monahism" **(11)**. Sau încă: "Nu este vorba de a alege între două trepte ale virtuții, ci între două moduri de viață cărora le corespunde, negreșit, câte un fel specific de a înainta pe calea spre desăvârșire" **(12)**. Și: "Nu există o rețetă perfectă pentru mântuire, sau mai degrabă nu există decât una singură, iar aceea este încordarea îndrăgostitului care țintește către Stăpânul tuturor. Creștinul este un luptător, un combatant, un iubit al lui Hristos; el trebuie să lupte fără odihnă, să năzuiască spre țelul său urmându-L continuu pe Hristos, fără a se uita înapoi pentru a-și măsura progresele" **(13)**.

Făcând referire la Sfântul Ioan Gură de Aur, autorul acestor rânduri a exprimat în același timp învățătura tradițională care înscrie vocația monahală în vocația creștină.

La fel, când H. Crouzel formulează ideile lui Origen în sentințe ca: "Fecioria este un dar de la Dumnezeu: ca vocație ea presupune un har, o *charisma*..." **(14)**, această frază nu mai riscă interpretări greșite datorită lămuririlor care urmează un pic mai jos: "De altfel, fecioria trupească nu reprezintă nimic dacă nu are drept cauză și scop curăția sufletului". Cât despre curăția sufletului, chiar dacă Origen nu precizează acest lucru, căsătoria nu o exclude, deși o face mai anevoie de practicat.

Mai clar este Dom L. Leloir în studiul său despre Sfântul Efrem: "Totuși, Sfântul Efrem insistă nu atât asupra formelor exterioare, cât asupra sufletului care trebuie să le dea viață; monah este cel care a depus votul fecioriei și îl respectă, cel pe care duhul lumesc nu-l tulbură în eventualitatea apropierii de lume și căruia multiplele legături cu oamenii nu-i perturbă (să adăugăm: neapărat) dorul după Dumnezeu, liniștea lăuntrică sau seriozitatea.

Activitatea pastorală a lui Vologese [?] nu l-a împiedicat să fie monah, conform Sfântului Efrem; el a putut fi un orator și un savant fără a-și pierde calitățile pe care le favorizează izolarea, liniștea și echilibrul vieții într-o mănăstire; el a putut să fie deschis față de problemele timpului său fără ca acestea să-i știrbească din profunzimea contemplației" **(15)**.

Iată-l și pe Teodoret, specialist în monahismul sirian. După el: "Posibilă în toate condițiile de viață, asceza (evident, în sens specific monahal) este pentru creștin o datorie care-i revine prin Sfântul Botez și prin angajamentele pe care și le ia neofitul. Sustragerea de la această obligație echivalează pentru creștin cu o trădare sau cu un adulter, pentru că el este legat de Hristos precum soldatul de superiorul său, sau soția de soțul ei". Așa învăță Sfântul Ioan Gură de Aur în ale sale *Cateheze baptismale*. În pofida unor exprimări inexacte, și Teodoret susține aceeași învățătură: "Monahii care sunt feciorelnici și săraci trebuie să trăiască în condiții optime pentru a duce «viața monahală» necesară tuturor creștinilor" **(16)**.

Însă toate studiile despre *Teologia vieții monahale* merită a fi citite: varietatea punctelor de vedere selectate de autori evidențiază unanimitatea marilor părinți duhovnicești asupra esențialului învățăturii.

"Vorbim despre spiritualitate creștină și monahală. Ceea ce reiese limpede din antologia lui Varsanufie... este că spiritualitatea monahală nu este distinctă de cea creștină. Avva Dorotei explică și justifică voturile monahale în marile perspective ale Tainei mântuirii, așa cum le-au prezentat Sfântul Irineu, Origen, Sfântul Atanasie și Părinții capadocieni" **(17)**.

Ne-am fi dorit, poate, ca în toate aceste admirabile monografii accentul să fi fost pus mai cu seamă pe forța unificatoare, sfințitoare, pe puterea de înduhovnicire prin excelență a iubirii de Dumnezeu și de aproapele, dăruită de Duhul Sfânt tuturor celor botezați. Iubirea, departe de a exclude sau de a se teme de varietatea infinită a creaturilor lui Dumnezeu și a rațiunilor Sale multiforme, le cuprinde pe toate, se bucură de toate, dă slavă lui Dumnezeu pentru toate; ea participă de bună voie la toate, oricum ar fi, mare sau mică, sarcina cuvenită fiecăruia, conform iconomiei dumnezeiești. Aceia pentru care Dumnezeu este totul în toate, monahi sau mireni, se bucură de Dumnezeu cu prilejul oricărui lucru. În toată diversitatea darurilor, a slujirilor, a lucrărilor, este același Domn, același Dumnezeu, același Duh (*I Cor.* 12, 4 *ss*) Care lucrează sfințește și bucură, pentru că toți am fost botezați într-unul și același Duh.

(După Irénée Hausherr, "Vocation chrétienne et vocation monastique selon les Pères", în *Orientalia Christiana Analecta*, nr. 183, pp. 464-484)

Traducere de
Cristina CHECHE

Note

(1) *Scara Raiului*, Treapta I (P. G. 88, 633 B).
(2) *Ibid.*, Treapta XXX, sfârșit (P. G. 88, 1161 A).
(3) Cf. *Reg. Fus.* VII (P. G. 31, 932 A).
(4) *Ibid.*, 932 C.
(5) *Ibid.*, 925 C.
(6) R.F.T. XX, n. 2 (P. G. 31, 973 A).
(7) *Pateric, Avva Arsenie*, n. 13 (P. G. 65, 92 A).
(8) *Cf.* M. Harl, *À propos des Logia de Jésus: Le sens du mot* μοναχος, în *Revue des Études Grecques*, 73 (1960), pp. 464-474.
(9) Toma de Aquino: *Nomen monachi ab unitate sumitur per oppositionem ad divisionem.*
(10) Cf. *I Cor.* 15, 25 *ss.*
(11) J. M. Leroux, *Monachisme et communauté chrétienne d'après Saint Jean Chrisostome. Théologie de la vie monastique*, p. 158.
(12) *Ibid.*, p. 160.
(13) *Ibid.*, p. 163.
(14) *Ibid.*, p. 29.
(15) *Ibid.*, p. 89.
(16) P. Canivet , *op. cit.*, pp. 275-277.
(17) Lucien Regnault, *op. cit.*, p. 316.

CHIPUL DE NOAPTE AL INTELECTUALULUI GRANDOMAN

În graba cotidiană, animată precar de spiritul mercantil al succesului material sau cultural, uităm adesea că adevărata supremaţie nu constă în onoruri sau demnităţi relative, ci ţine mai ales de o devenire fiinţială, încununată lăuntric de prezenţa lui Hristos în noi. Precizând finalitatea tuturor lucrurilor în transcendenţa unirii cu Hristos, putem vorbi de o astfel de supremaţie, eludând alte supremaţii Pentru conştiinţa creştină, nedumerită de "jocul" unei părţi a intelectualităţii româneşti ostile Bisericii, se necesită cu stringenţă demascarea în duh profetic a unei transformări a culturii tradiţionale ce prefigurează imaginea nocturnă a culturii de azi.

Intelectualul grandoman, cu cinismul specific generat de "supremaţia" culturală, obişnuit cu anunţarea prometeică a propriilor elucubraţii mintale şi cu "tactica" emancipării de sub tradiţii, mituri şi *tabu*-uri (manieră înscrisă în propria-i formaţie intelectuală, bazată pe o abordare raţionalist-criticistă), se deosebeşte frapant de vechile generaţii de cărturari români. Aceştia erau evident mai smeriţi şi totodată favorabili spiritului naţional religios al poporului nostru. Promovând o cultură separată de cea tradiţională, închistată desigur în "tiparele" ei fixe şi probabil neadaptaţi acesteia din cauza unei viziuni mai "largi" a spiritului, aceşti grandomani au grăbit divorţul dintre Biserică şi societate. Legătura dintre cult şi cultură devine astfel ca şi inexistentă, iar cunoaşterea se interpune ca un idol informaţional, ecranând orizontul de taină al duhului. Adorarea lui Dumnezeu a fost înlocuită cu ideile despre El, dacă tot veni vorba de zei şi de concepte Şi în această obtuzitate se poate vorbi de un Hristos ca simplu întemeietor de religie, de Biserică ca de o simplă instituţie omenească despuiată de sacru şi care promovează o credinţă ce ţine de latura arhaică a culturii. Grandomania acestor intelectualii e periculoasă atât pentru ei înşişi, surpându-le temelia vieţii duhovniceşti (vai celui ce singur se înalţă pe sine, căci prin aceea va şi cădea!), dar şi modul în care ei privesc realitatea. Acest intelectual îşi are propria supremaţie prin "umplerea de sine", valorizând diferitele opţiuni culturale ca pe un sistem de referinţă autarhic, străin de Dumnezeu şi de viaţa însăşi. Şi acest sistem – "măsură a tuturor lucrurilor" (Protagoras) – devine ochiul prin care totul este privit şi obiectivat. Astfel, încă din start, cade orice raportare vie la Hristos.

Intelectualul grandoman e un mofturos. Dacă el "cochetează" cu Biserica, trebuie să fie recunoscut ca făcând parte dintr-o clasă aparte, dintr-o elită, iar Sfântului Sinod, cu care acesta confundă Biserica, îi pretinde înfăptuiri şi realizări de care şi el ar trebui să se învrednicească. Şi "condescendenţa" participării lui la viaţa bisericească se afirmă când prin recunoaşterea unui Dumnezeu privat, adecvat propriilor percepţii şi orgolii, când prin calomnierea Bisericii, vinovate bineînţeles de nepotrivirea ei cu noile proiecte de deznaţionalizare şi despiritualizare a poporului. Relevant este şi "scandalul" produs de ideea construirii Catedralei Mântuirii Neamului sau "demitizarea" istoriei prin falsificarea manualelor şcolare. Spiritualitatea acestei pseudoştiinţe a sfertodocţilor noştri cu pretenţii elitiste duce la o abordare cazuistică şi sofisticată a cărţilor bisericeşti, a unor atitudini ale clerului, a unor opere de artă bisericească etc., pierzându-se esenţialul unirii cu Hristos în nesemnificativul privirii de suprafaţă. Aceştia văd prin ochi şi încearcă să înţeleagă prin raţiune ceea ce nu pot înţelege prin inimă. În această postură, se poate afirma o emancipare a culturii de sub tutela bimilenară a Bisericii, separaţia între domeniul cultural şi cel bisericesc. Aberaţiile altor intelectuali vis-à-vis de atitudinea "popilor" faţă de problema homosexualilor e prea ruşinos a le aminti, dar nu trebuie să fim lipsiţi de conştiinţa şi curajul de a demasca aici blamarea sistematică a Bisericii în publicaţii ca *Dilema* sau *22*. La fel şi evaluarea omului doar sub aspect economic, social sau politic, reducându-l în cele din urmă la sfera individualismului, neglijează profunzimea mistică a persoanei, nevoia stringentă de comuniune şi împlinire în eshaton.

Faţă de toate acestea impostura este cu atât mai gravă cu cât îmbracă forme spirituale voalate. Majoritatea intelectualilor români consideră Biserica drept o instituţie cu caracter umanitar, unde se prestează servicii religioase de către un anumit funcţionar – "domnul părinte" – doar în timpul oficial, adică la orele de serviciu din parohia lui. Biserica, deşi are un trecut istoric şi slujeşte în felul ei intereselor neamului, nu trebuie să fie o necesitate vitală, urgentă şi performantă, pentru că omul se poate ruga şi acasă, nefiind nevoie ca Biserica să-i condiţioneze acestuia raportul şi comuniunea cu Dumnezeu – Care pentru mulţi e o iluzie, o abstracţiune. Ea nu trebuie nici să încerce vreo înrâurire asupra oamenilor şi evenimentelor, pentru că ei îşi au planurile şi destinul lor. Să-şi păstreze deci forma de "ghetou", să fie o instituţie la periferia societăţii, iar Statul, prin multe dintre legile lui, să continue a face acelaşi tam-tam al "dezrobirii" spirituale a românului de azi, faţă de care, altminteri, nici nu se simte cu nimic dator...

Actul religios al acestui intelectual nu dezvăluie o dorinţă de a-L implica pe Dumnezeu în viaţa lui. El crede în mituri, vrăjitorii şi paraspiritualisme, iar rugăciunea face parte din "datoriile creştineşti" şi funcţionale către Dumnezeu. Ea izvorăşte dintr-o necesitate psihologică de a se şti "pus bine" cu Dumnezeu; în acelaşi timp, această conştiinţă deranjantă are pentru el şi valenţe justiţiare. Acesta va fi un om "la locul lui", bine situat în cadrul societăţii, dar fără a crede în dogmele Bisericii, deşi la marile sărbători va participa cu emfază şi chiar se va împărtăşi "măcar o dată pe an". Intelectualul are un mod aparte de a sărbători Paştele sau Crăciunul, că atunci e "ghiftuială" şi "curge vinul în pahare", iar pentru delectarea spiritului există şi tradiţii "de ornament"... tot atâtea motive de a specula pe tema religiei.

Dacă avem un intelectual al acestei culturi de pripă în raport cu Biserica, avem însă şi unul eminamente amorezat de culorile acesteia, numai că refractar "stranietăţilor" religioase. Şi acesta ar constitui un "cin" aparte în rândul Bisericii; aşa cum arată Sorin Dumitrescu, el este "hipersensibil la cadrul Ortodoxiei, ale cărei stereotipii seducătoare îi asmut nesaţul". Pe altarul raţiunii sale, cu o conştiinţă pur teoretică, acesta va oficia plin de autoevlavie "cultul propriei păreri". Dacă "şovăie să-L ia în serios pe Hristos sau pur şi simplu respinge ca pe o penibilă superstiţie realitatea lui Dumnezeu... în schimb este copleşit de prestigiul strămoşesc al tradiţiei religioase, de savoarea inconfundabilă a datinilor şi de fastul distins al ritualurilor, în toate acestea admirând tot atâtea izbânzi istorico-culturale ale neamului nostru... cultul are pentru el o valoare decorativă, el exaltă fără rezerve valoarea muzeală a Ortodoxiei". Fiind şi un captiv admirator al pogorămintelor de tot felul, el este "fermecător la agapele clericilor", gata oricând a consolida taina compromisului.

Marea socoteală cu sine a acestui intelectual e că Biserica se prezintă pentru el ca o necesitate. Ea trebuie să se păstreze în bunele cuviinţe ortodoxe, să nu sfideze bunul simţ rafinat al omului modern, să nu se implice în politică. Doar o simplă afirmaţie a unui ierarh ortodox (ÎPS Bartolomeu Anania) cu privire la o politică susţinută a Bisericii la alegerile electorale a stârnit multă vâlvă, pentru că acest fapt a părut cu totul ieşit din comun. Se pare că majoritatea demnitarilor români văd spaţiul etno-spiritual românesc ca pe un teren al nimănui, ce poate fi oricând vândut sau prostituat, oferit ca un tribut ieftin unora care ar vrea să ne civilizeze şi să ne încreştineze cu ajutoare şi cu Biblii "în ediţia Cornilescu". Este lipsit de orice raţiune duhovnicească faptul că neoprotestanţii au început să vadă în România un teren propice evanghelizării, că o biserică sectară se construieşte repede "în pace şi bună rânduială", iar una ortodoxă irită spiritele (văzute şi nevăzute deopotrivă). În acelaşi climat de nonvaloare şi aspiritualitate nu a părut nimic nefiresc să se amplaseze un parc "Dracula" la Sighişoara. Dacă imaginaţia bolnavă a unui autor irlandez l-a făcut pe Vlad Ţepeş vampir, trebuia să se arate cumva că românii de azi nu sunt străini de predilecţia pentru un asemenea personaj. Chiar dacă acesta nicicum nu ne caracterizează, banii au curs, deschiderea faţă de astfel de proiecte ţine de domeniul "integrării", iar linguşeala pe la porţile Europei este mare. Străinii de oriunde, săracii de ei, vor avea astfel un punct de reper prin care să localizeze România pe hartă, că oricum se zice că prea multă geografie nu ştiu!

Tocmai pentru a nu conturba acest curs al evenimentelor, a nu fi contrară sistemului cultural-valoric şi pentru a nu "perverti" mentalităţile, Biserica, în viziunea acestor intelectuali, trebuie să se alinieze cuminte şi umilă celorlalte instituţii tăcute din ţară. Deci dacă ea tot a dăinuit şi continuă să existe, trebuie să fie mai întâi "integrată", căci numai aşa va fi chiar o nevoie pentru societate, răspunzând gusturilor curente ale acesteia. Va trebui să gireze mersul lucrurilor şi să binecuvinteze idealul de bunăstare al unui eventual rai pământesc. I se cere nu rigorism şi conservatorism, ci înţelegere şi îngăduinţă (în limbaj tipic intelectual: toleranţă). Ar fi aşa în pace cu "mai marii pământului"; aceştia, chiar liber-cugetători fiind, vor participa cu bucurie la marile hramuri şi vor îngădui religia în şcoală, iar cetăţenii toţi vor avea în buzunar un certificat de botez. Pentru unii aceştia, Ortodoxia Românească ar da bine să se prefacă într-o "cocoloşire populistă a mizeriilor spirituale" (Costion Nicolescu), într-un forum al dezmembrării tăcute a unei societăţi despuiate de orice simţ valoric, moral şi spiritual. Misticismul tradiţional al Ortodoxiei nu şi-ar afla locul în societatea actuală. "De sus", însă, vor fi subvenţionate acţiunile sociale, culturale, cele cu caracter sportiv sau ecologic, un mod oficial de "întrajutorare" pe înţelesul tuturor.

În fond, intelectualul de azi nu are nevoie de Dumnezeu, ci doar de pretenţia de "spiritualitate". Iar creştinismul nu trebuie să rezide în profunzimea fiinţei, ci în formalismul afirmaţiilor şi atitudinilor. Acesta este un semn "liniştitor" pentru conştiinţă, iar cel în cauză îşi va acoperi cu ele goliciunea lui de sens şi conţinut, precum Adam se acoperea în rai, după cădere. Şi când omul se ascunde după acestea, nici glasul lui Dumnezeu nu-l mai aude. Aceasta va fi o spiritualitate adaptată propriului gust, îmbibată cu o doză de snobism intelectual, căci puţini dintre aceştia vor putea răspunde la cele mai elementare întrebări despre credinţă. Important pentru ei este, însă, umanizarea spiritualului şi nu spiritualizarea omului, care, fiind el însuşi un "tolerant", şi-L face pe Dumnezeu după chipul său. De ce să se cantoneze în dogme şi canoane, când poate găsi un Dumnezeu de *aggiornamento*, gata la orice adaptare sau încadrare conjuncturală? Poate că, pe lângă atâtea felurite nostalgii occidentale, să fie şi acesta un motiv pentru care ei "descoperă" cu încântare cultul (hibridul) greco-catolic...

În cadrul unei părţi a intelectualismului post-revoluţionar se întâlneşte şi o abordare a existenţei dintr-o perspectivă *New-Age*-istă, ce ţine de reapariţia unui sacru arhaic şi confuz, prin amalgamarea unor căutări ştiinţifice, din domeniul fizicii sau parapsihologiei, cu o spiritualitate de tip budist sau gnostic, în care poate intra şi un paf subţire de creştinism avortat.

Alţii, adânciţi în pietismul propriilor idei (aridă zbatere metafizică fără o finalitate practică mântuitoare), sunt aplecaţi cu îngrijorare asupra transformării lumii, evident mai mult decât asupra propriei transformări. De această transformare a lumii ţine şi ajustarea noastră la standardele europene, iar ca o nevoie stringentă (?!) prevalează liberalizarea homosexualităţii, a prostituţiei sau a concubinajului Ca paravan al acestor amiabilităţi sunt invocate/pretextate "drepturile omului". Şi astfel principiul unei oarecare conştiinţe este salvat, dacă nu cumva e vorba şi de ceva sume substanţiale Răul ţine însă de domeniul lăuntric, de acea conştiinţă de sine, fiică agreabilă a iubirii de sine, a egoismului exacerbat din care izvorăsc şi alte racile ale societăţii, cum ar fi părerea de sine, măgulirea de sine, înfumurarea de sine, îndreptăţirea de sine, falsităţi de care se pare că nu ne mai pasă!

O concluzie este că "cel mai mare despotism posibil e tirania nemiloasă a ideilor" (Paul Johnson), că omul gândeşte fără să simtă, că mintea e risipită printre concepte şi păreri, fără o siguranţă pe piatra din capul unghiului – Hristos. Dar El nu mai încape când suntem plini de noi înşine Nu putem vorbi de Dumnezeul rugăciunii, al lepădării de sine, al smereniei şi al ascultării de duhovnici. E stânjenitor şi fără "progres"

Tocmai de aceea acum e ceasul de cumpănă. Să nu facem acest joc! Să nu ne dezrădăcinăm vânzând moştenirea cea veşnică a minţii transfigurate întru Hristos pe "blidul de linte" al emanaţiilor intelectualiste. Să ne păstrăm "frumuseţea smerită şi mereu râvnitoare" în calea Domnului, ca nu cumva mintea noastră să devină, pe nesimţite, "aurul sterp ce nu poate face potir pentru cina Mirelui" (V. Voiculescu)!

Pr. Vasile DUNCA

Teologia profetică salvarea istoriei (1)

În plină Apocalipsă, la cumpăna marilor prefaceri, căutăm instinctiv Revelaţia mângâierii şi a siguranţei.

Atunci când vine din zona bună a văzduhului, profetismul, primatul spiritual prin excelenţă, contemplă istoria unitar din punctul cel mai înalt posibil, ce oferă viziunea supremă a lumilor şi tălmăcirea semnificaţiei fiecărui timp. Sfântul vede cu limpezime planul lui Dumnezeu în istorie, pentru că are inima curată şi se sfătuieşte neîncetat cu El.

Ce s-ar fi întâmplat cu Israel dacă nu erau profeţii care să-i valorifice spiritual istoria, să-i justifice catastrofa, să dea un sens mistic suferinţelor şi să se opună până la sânge prezentului haotic, istoricităţii – se întreabă pe bună dreptate Mircea Eliade? **[1]**. Atunci Israel ar fi pierit ca atâtea neamuri, dacă nu în întregime asimilat în căldarea etniilor orientale .

Instituţia profetică, reprezentată legitim de profeţii şi regii fideli lui Iahve, a salvat istoria lui Israel, destinul său mesianic încoronat "la plinirea vremii", când din Fecioara Maria se naşte Dumnezeu-Omul, Ce mântuieşte întreaga lume.

Despre instituţia profetică vreau să vorbesc în continuare şi despre glasul său salvator, căci "Vai de cetatea fără glas de prooroc peste ea!".

Cred, repet, că trăim în plină Apocalipsă, dar n-o înţelegem pentru că inima noastră e învârtoşată de mândria generată de *gândirea lipsită de credinţă*. Suntem mai mult ca oricând informaţi, mediatizaţi, manipulaţi, însă deloc iluminaţi! Mânaţi mereu spre auto-distrugere.

Asemenea evreilor proscrişi, am rămas la Zidul Plângerii – un iad ce ne desparte infinit de sfânta coeziune a istoriei, de rostul ei divin. Prevestind această cumplită orbire, Hristos plânge de fapt pentru întreaga omenire: "Dacă ai fi cunoscut şi tu, în această zi a ta, cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum ascunse sunt de ochii tăi" (*Luca* 19, 42).

Cu timp sau fără timp, proorocul disceme binele de rău. Glasul lui ar fi ca un strigăt disperat al lui Dumnezeu, un strigăt de alarmă şi de trezire a conştiinţei.

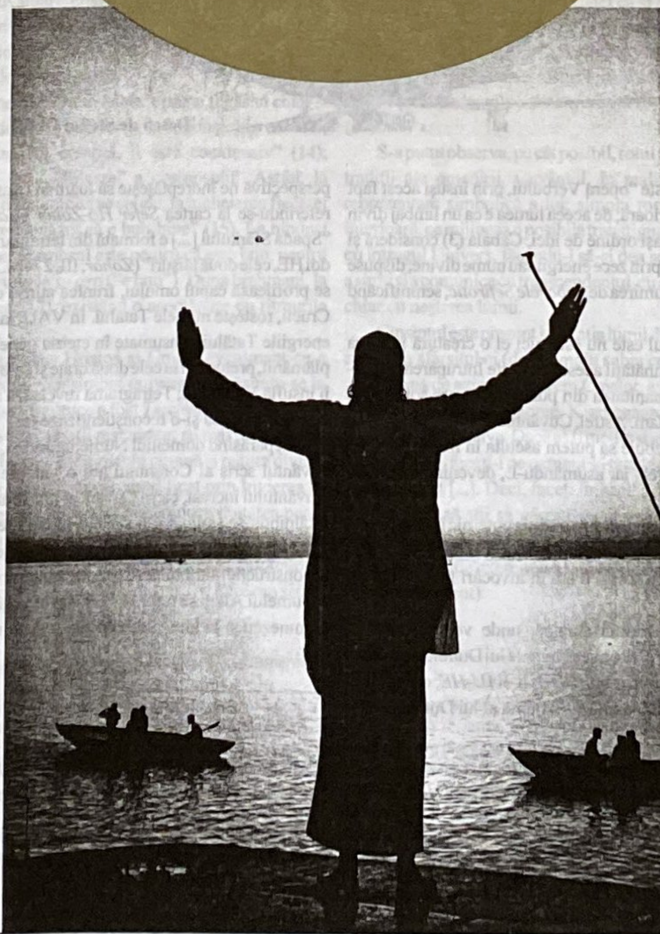
Doar geniul şi profetul (sfântul) au dovedit până azi că pot înţelege corect timpul şi istoria. În sprijinul acestei afirmaţii am ales două texte exemplare ca tipologie profetică.

Din înţelepciunea sfântului episcop Nicolae Velimirovici (supravieţuitor în lagărul morţii de la Dachau) **[2]**, un adevărat Gură de Aur al Serbiei, citez câteva binevenite proorociri despre război **[3]**:

"Principala cauză a războaielor şi a dezastrului stă în conducătorii şi mai-marii popoarelor, în lepădarea oamenilor de Dumnezeu şi de legea Lui. Atunci când oamenii merită război, războiul vine. Fie că vor sau nu, războiul n-are cum să nu vină, acolo unde este semănată sămânţa lui. Istoria de catastrofe pe care proorocul a prezis-o în privinţa vechiului Israel, şi care s-a împlinit până la ultimul cuvânt, oare se va împlini mai puţin asupra Israelului cel nou, a Europei aşa-zis creştine? Şi asta potrivit dreptăţii creştine: sluga ce a ştiut voia mult va fi bătută. *Creştinii sunt slugi care cunosc voia Domnului lor, dar nu o împlinesc, drept care sunt bătuţi des şi mult.* Doar prin aceasta se explică de ce Europa a avut mai multe războaie în ultimii două sute de ani decât tot restul lumii".

Înalta misiune a Europei era să trăiască creştineşte şi să ajute popoarele păgâne să se ridice la Hristos. În loc de aceasta, ea a căzut prin făţărnicia conducătorilor ei. De aici războaiele.

Cu 50 de ani în urmă, vlădica Nicolae nu se sfia să ne avertizeze că dacă Europa nu se va ridica la înălţimea adevăratei sale misiuni creştine, ea va fi bătută şi umilită de rasa galbenă, aşa cum vechiul Israel a suferit urgia babiloniană:

"În zilele noastre, se vorbeşte în gura mare despre pace mai mult ca oricând, în vreme ce popoarele se pregătesc de război mai mult decât oricând. Este greu ca această făţărnicie să nu fie pedepsită prin război".

Ca în toate timpurile, nici astăzi gloatele nu cunosc sensul şi scopul păcii pe care o invocă mereu, manevrate politic – observă sfântul părinte. Mărturisesc peste veacuri Sodoma şi Gomora, distruse pe vreme de pace.

Preţul păcii absolute este *o inimă nouă şi un duh nou*. În scopul înlăturării celorlalte războaie, Hristos a propus şi a prescris, prin Evanghelia Sa, războiul omului cu el însuşi – cu omul cel vechi din el, cu sinele său, războiul cu viciile şi păcatele lui. *Pentru ca un om să fie plăcut lui Dumnezeu, el trebuie să poarte neapărat războiul cu el însuşi. Iar dacă nu poartă acest război vital, atunci trebuie neapărat să poarte război cu Dumnezeu şi cu oamenii.*

Paradoxala condiţie creştină se lămureşte doar în războaie, se spune într-o rugăciune semnată de acelaşi sfânt autor: ***Duşmanii m-au învăţat să înţeleg ceea ce puţini ştiu: că nu avem alţi duşmani decât pe noi înşine.***

***

Doar gândirea profetică – glasul trâmbiţei de apoi – poate să indice sensul istoriei, finalitatea ei. De multe ori mă întreb ce *cutremur apocaliptic* ar putea dezarma fulgerător umanitatea, schimbând, potrivit scripturii lui Isaia, *săbiile lor în brăzdare de pluguri şi lăncile lor în cosoare?* Desigur că aceeaşi Cenuşăreasă a umilinţei. Dacă semeţia insuflă frică, iar frica făureşte armele, atunci umilinţa cu certitudine va pune capăt războaielor.

Astfel, prin neîncetate dureri de naştere, istoria se grăbeşte către sfârşitul ei iminent – triumful păcii universale – când "nici un neam nu va mai ridica sabia împotriva altuia". Ca un potenţial sfârşit, războiul derulează de fiecare dată un nou act de judecată, prin care istoria avansează spre ţinta ei finală, *Regatul etern*, locul şi timpul când, potrivit profeţilor apocaliptici, domnia peste toate împărăţiile va fi încredinţată "poporului sfinţilor Celui Preaînalt" (*Daniel* 7, 27).

Un uriaş transplant de dragoste înscrie veşnic şi indelebil în inimile oamenilor *numele Domnului* la a doua Sa venire, nume care, potrivit Apocalipsei, este: *Cuvântul lui Dumnezeu*.

De fapt, sfârşitul lumii nu se referă la o pedeapsă iminentă care ne aşteaptă. Cred că e vorba, dimpotrivă, despre accesul la eternitate, "în noua ordine de existenţă" a *umilinţei*.

Sf. Irineu de Lyon, teologul eshatonului, ne lămureşte încă din secolul II: "Oamenii nu vor pieri, ci vor progresa în fiinţă. Materia creaţiei nu va dispărea, ci doar chipul acestei lumi trece, adică elementele în care a avut loc călcarea poruncii, întrucât omul a îmbătrânit în ele".

Ceva dispare totuşi definitiv: păcatul şi cauza sa imediată, semeţia. De voie sau de nevoie, părelnicei plăceri omul îi va prefera în curând durerea, invocând mântuirea: "ca pacea absolută să stăpânească în sufletul meu, încât în inima mea să moară păcatele mele gemene: trufia şi mânia".

(va urma)

Daniela MOGA

Note

[1] Mircea Eliade, *Profetism românesc,1*, Ed. Roza Vânturilor, Bucureşti 1990, p.137.
[2] Nicolae Velimirovici a fost un episcop sârb care a slujit Biserica zece ani în America (1946-956). Critic al naziştilor şi al aliaţilor lor iugoslavi în timpul celui de-al doilea război mondial, a fost arestat în 1941, iar in 1944 a fost trimis în "lagărul morţii" de la Dachau, de unde a fost eliberat în mai 1945. A fost de curând canonizat de Biserica Sârbă.
[3] Episcopul Nicolae Velimirovici, *Războiul şi Biblia – proorociri la început de veac*, Ed. Sofia, Bucureşti, 2002.

CUVÂNTUL ȘI TĂCEREA

„La început era Cuvântul,
și Cuvântul era la Dumnezeu,
și Dumnezeu era Cuvântul."
(*Ioan* 1, 1)

Ce semnificație mai are Cuvântul astăzi? Ce valoare a avut el în trecutul îndepărtat? Iată cele două întrebări la care vom încerca să răspundem în cele ce urmează.

Pentru omul din vechime, Cuvântul era un factor al transfigurării spirituale, purtător de energii și plin de semnificații. Atunci se putea spune despre cuvânt că are "putere" (magică chiar): puterea de a influența lumea înconjurătoare, planul sensibil, dar și lumea metafizică, planul inteligibil.

Astăzi, Cuvântul și comunicarea în general sunt lipsite de suflet, nu mai au o origine spirituală, refuzându-li-se legătura cu inteligibilul, cu divinul. "Puterea" lor de odinioară este acum refuzată în întregime (de exemplu, ușurința cu care se înjură, se blesteamă etc.). Dar, cel mai important, puterea de transfigurare nu mai poate fi stimulată: Cuvântul a devenit, fie că e scris sau vorbit, o modalitate de cumulare neîncetată a cunoștintelor, pierzându-și capacitatea creatoare și transformatoare în plan spiritual. La fel și cu Tăcerea, care poate fi luată drept nebunie și factor al insociabilității într-o societate considerată "normală"; în realitate, Tăcerea despre care vorbim (*isihia*, "liniștea") nu neagă sociabilul; dimpotrivă, aceasta face ca o ființă umană să iubească o alta în profunzime, prin conștientizarea faptului că toți suntem "din neamul lui Dumnezeu", la Care ajungem prin Iubire.

În prezentarea de față ne vom ocupa în principal de cuvânt și de rolul pe care acesta l-a avut în societățile tradiționale. Cuvântul la care fac referire se găsește în scrierile sacre, este Verbul divin, cauză a Creației, Cuvântul revelat profeților, *Logos*-ul întrupat. Cuvintele unei limbi pot avea o încărcătură simbolică uimitoare, prin care pot exprima pe cât posibil inexprimabilul, inaudibilul, inefabilul **(1)**.

În *Facerea* (1, 3), Verbul dumnezeiesc este situat la originea lumii create: "Și a zis Dumnezeu: Să fie lumină! Și a fost lumină"; în *Evanghelia după Ioan* citim: "La început era Cuvântul", Ce "se manifestă și se exprimă prin Creație", care este "opera Verbului, prin însuși acest fapt ea fiind și manifestarea sa, afirmarea lui exterioară; de aceea lumea e ca un limbaj divin pentru cei ce știu să-l înțeleagă" **(2)**. În aceeași ordine de idei, Cabala **(3)** consideră și ea că Dumnezeu (Iahve) se manifestă în lume prin zece energii sau nume divine, dispuse simbolic sub forma unui arbore ce poartă denumirea de *Arborele Sefirotic*, semnificând și corpul uman.

Desen de Ștefan Orth

Creația fiind realizată prin Cuvânt, omul este nu este nici el o creatură în afara Cuvântului divin. O dovadă grăitoare a însemnătății acestui act este Întruparea *Logos*-ului în timpul istoric, pentru a "restaura" umanitatea din punct de vedere spiritual și trupesc, începând cu protopărintele nostru Adam. Astfel, Cuvântul S-a făcut om, pentru ca omul să se facă Cuvânt la rândul său. Trebuie să putem asculta în liniște Numele Domnului "în cele mai dinlăuntru ale noastre", iar asumându-L, devenim noi înșine purtători ai Numelui divin.

În privința Numelui divin, marile religii ale lumii au o tradiție puternic înrădăcinată, care lasă să se contureze pe cât posibil rolul inițiatic deținut de forma orală, dar mai ales scrisă a Numelui Creatorului; puterea pe care acesta o are în invocări face ca uneori numele să se identifice cu Dumnezeu Însuși.

Vom face referire pentru început la Tradiția ebraică, unde vom încerca să evidențiem încărcătura simbolică și mistica pe care o avea Numele lui Dumnezeu pentru adepții Cabalei. Numele divin este format din literele *IOD-HE-VAU-HE*, ceea ce era pronunțat *Iahve*. Nu trebuie să-l privim ca fiind adevăratul nume al lui Dumnezeu, ci doar ca pe o manifestare în Creație a energiilor divine, fără de care aceasta nu ar putea exista. Se spune că adevărata pronunțare a Numelui divin era făcută numai o dată pe an de către marele preot. Așa cum Dumnezeu nu poate fi văzut de om fără ca omul să moară, la fel nici Numele Său nu poate fi auzit fără aceleași consecințe, iar singura modalitate de a percepe acest Nume este cea intelectuală, identificându-i simbolurile, de altfel inepuizabile, și găsindu-i acea vibrație interioară ce se petrece în om prin rugăciune și meditație.

După Cabală, *IOD-HE-VAU-HE* este un cuvânt sacru care dă muritorului ce reușește să descopere adevărata pronunție cheia tuturor științelor divine și umane, demers care poate duce chiar la moarte pe cel ce se încumetă în absența unei pregătiri spirituale prealabile. Din multitudinea de interpretări posibile, o să menționăm doar câteva. În principal, faptul că Numele este format din patru litere amintește de cele patru puncte cardinale, de cele patru elemente cosmice (Apă, Aer, Foc, Pământ), asocierea mergând până la Crucea elementelor. În privința celor patru litere ebraice și a simbolismului lor particular, se poate considera că IOD (figurat printr-o virgulă sau chiar punct) reprezintă originea tuturor lucrurilor, întreaga gamă a literelor alfabetului ebraic nefiind decât combinații ce rezultă din diferite asamblări ale literei IOD (a zecea literă); astfel, alfabetul ebraic are o creație analoagă cu cea a Universului. Restul literelor din Tetragramă (HE-VAU-HE) sunt deci manifestări ale primei litere mai sus discutate. Avem aici o reprezentare a Universului cu lumile sale: cea a emanației (IOD), cea a creației (HE), cea a formării (VAU) și cea a acțiunii (HE), ultimul din cele patru grade ale creației fiind lumea noastră.

După cum se știe, Macrocosmosul (Universul) este identic cu Microcosmosul (Omul) în concepțiile marilor tradiții ale lumii **(4)**. Această perspectivă ne îndreptățește să luăm în considerare ce spunea Annick de Souzenelle, referindu-se la cartea *Sefer Ha-Zohar* (*Cartea Splendorii*), unde avem acest text: "Spada Sfântului [...] e formată din tetragramă; IOD este mânerul, VAU este lama, cei doi HE, cele două tăișuri" (*Zohar*, III, 274b). Autoarea evidențiază că "în IOD, mânerul, se profilează capul omului, fruntea atinsă de creștin atunci când, facându-și semnul Crucii, rostește numele Tatălui. În VAU, lama, apare coloana vertebrală, formată din energiile Tatălui consumate în eterna generare a Fiului. În cei doi HE se desfășoară plămânii, prelungiți în cele două brațe și cele două mâini ale Omului, căruia Sfântul Duh îi insuflă Viață" **(5)**; Tetragrama revelează astfel "structura divină" a Omului, pe care acesta trebuie să și-o reconștientizeze **(6)**.

Nepărăsind domeniul Numelor divine, putem să aruncăm o privire în islam, unde cuvântul scris al Coranului are o valoare supremă, fiind considerat manifestare a Cuvântului increat, etern Cuvânt al lui Dumnezeu (*Kalamu'Llah*), omul și Dumnezeu întâlnindu-se (*unio mystica*) în discursul revelat **(7)**.

Numele *Allah* se pretează și el la o sumedenie de interpretări din punctul de vedere al construcției simbolice. O posibilă interpretare ar fi cea conform căreia "prima silabă a Numelui Allah se referă la lume și la viață ca manifestări divine, iar a doua silabă la Dumnezeu și la lumea de dincolo, sau la nemurire. Numele începe printr-un soi de

☛

1. Vorbesc aici cu precădere de limbile sanscrită, ebraică și greacă.
2. René Guénon, *Simboluri ale științei sacre*, Ed. Humanitas, București, 1997, p. 17.
3. Ca să rezumăm pe cât posibil o definire a Cabalei, ne vom permite un citat din Pico della Mirandola, acesta fiind primul umanist creștin care s-a ocupat ceva mai temeinic de Cabală; în *Apologia* sa din 1487 spune: „Așa cum la noi Biblia poate fi explicată pe patru căi, cea literală, cea mistică sau alegorică, cea tropică și cea anagogică, așa este și la evrei. Sensul literal al cuvântului îl numesc *Peșat*, pe cel alegoric *Midraș*, pe cel tropic *Sehel* și pe cel anagogic, cel mai măreț și mai divin din toate, *Cabbalah*".
4. *Tabula Smaragdina* spune: „Ce este dedesubt e la fel cu cu ce este deasupra; iar ce este deasupra e la fel cu ce este dedesubt, pentru a împlini miracolul unui singur lucru".
5. Annick de Souzenelle, *Simbolistica corpului uman*, Ed. Amarcord, Timișoara, 1999, p. 31.
6. În *Apocalipsa* Sfântului Ioan, din gura lui Hristos biruitor „ieșea o sabie ascuțită" (19, 15), sabie care simbolizează Cuvântul Ce Și-a asumat firea umană, pentru ca aceasta să devină ea însăși Cuvânt.
7. Cărțile de căpătâi ale marilor religii sunt considerate ca revelații ale Creatorului; totuși, în creștinism nu se pune accentul pe text atât de mult cum se raportează un arab la Coran, până la a-l învăța pe de rost.

hiatus între *tăcere* și *rostire* [s. n.], similar cu *creatio ex nihilo*, și se încheie prin suflul ilimitat, nevăzut, simbolic în infinit" **(8)**. După cum se vede, Numele își păstrează, ca și în iudaism, însemnătatea cosmică, creațională, care îl poate duce pe om spre obârșii chiar prin simpla rostire (în gând sau oral).

Numele Domnului este prezent și în rugăciune. Rugăciunea este un Cuvânt adresat lui Dumnezeu, dar nu este o simplă formulă ce are un conținut numai comunicațional (om=>divinitate). Ea se prezintă în toate marile tradiții chiar cu un rol îndumnezeitor aflat la îndemâna omului, care însă în ziua de azi o practică în majoritatea cazurilor în mod mecanic, fără a cunoaște rolul măreț pe care-l deține.

Cuvântul fiind expresia rugăciunii, Tăcerea este momentul premergător actului rugăciunii; această Tăcere se găsește totuși în *inima* Cuvântului chiar și în timpul rugii. Se ivesc momente ca "atunci când Domnul știe de ce avem nevoie", nefiind "necesare nici măcar vorbele, ci doar contemplarea noastră în tăcere și singurătate cu El" **(9)**. Olivier Clément spunea despre Cuvânt și Tăcere că "sunt de nedespărțit, așa cum de nedespărțit sunt Verbul și Duhul care-L enunță. Tăcerea este inima Cuvântului. Duhul Se odihnește de mai înainte de toți vecii în Fiul și, atunci când Se întrupează, este ungerea Lui mesianică. Orice cuvânt omenesc care vrea să se facă ecoul acestei taine trebuie să se întemeieze și el în tăcere" **(10)**.

Isihasmul ortodox merită o atenție specială, ca promotor al "rugăciunii inimii", ce are drept rezultat o transfigurare spirituală și chiar trupească. *Isihia* semnifică în greacă „liniște", „pace", această etimologie edificându-ne asupra unui element important al rugăciunii – momentul când din *cuvântători* devenim *ascultători* ai Verbului divin, pe care trebuie sa-L auzim în "inima" ființei noastre. Isihasmul practică o rugăciune ritmată: a bătăilor inimii și a respirației (de altfel ultima fiind și aproape singura funcțiune controlabilă a corpului nostru); respirația joacă în acest caz un rol foarte important, deoarece rugăciunea verbală are în principal ca suport fizic aerul care iese din plămâni.

Un aspect care ne interesează cu precădere aici este pronunțarea incantatorie a Numelui divin, ce „creează acel entuziasm («Dumnezeu în noi») care nu este altceva decât iluminare și uimire" **(11)**. În rugăciune, ne îndreptăm spre Dumnezeu *grăind din Tăcerea ce precede Cuvântul, spre aceeași Tăcere, Numele Creatorului*, uitând, pentru o clipă de eternitate, de lume, de problemele zilnice, într-un cuvânt de tot ce e trecător; să încercăm neobosit să recâștigăm energiile increate „prin rugăciunea în care Numele divin, spus incantatoriu, atinge iluminarea, adică îndumnezeirea (*theosis*)" **(12)**.

Și binecuvântarea are un rol important când vine vorba de manifestarea Cuvântului. Pentru bunul simț, binecuvântarea este un tip de ritual ce se regăsește în practica ecleziastică obișnuită. Putem începe prin a spune că binecuvântarea este întotdeauna „orientată": vine de la o sursă și vizează un recipiendar **(13)**. Actul blagoslovirii, cum i se mai spune, trage cuvântul din spațiul „profan" într-o zonă mai înaltă, de domeniul sublimului; nu mai este vorba de o simplă cuvântare, ci de o *bine*-cuvântare. Să nu uităm că, o dată cu actul binecuvântarii, intervine și actul gestului corporal – punerea mâinii sau a mâinilor. Se poate vedea că aici fizicul și spiritualul sunt antrenate deopotrivă pentru a înfăptui un act unic, o revărsare de energii sacre.

Aprofundând problema, se poate spune că binecuvântarea poate fi găsită chiar și la începuturile cosmice, nu numai în tradiția semită, dar și la hinduși. „În ambele, binecuvântarea acompaniază actul originar al creației, îi este coextensiv" **(14)**; binecuvântarea are rolul de confirmare, de „calificare" a cosmosului. Astfel, la începutul *Genezei*, în *Bereșit bara Elohim* de exemplu, se spune, la încheierea fiecărei zile: *Waiarae Elohim ki-tob*, „Și Dumnezeu a văzut că e bun-bine" **(15)**. La hinduși echivalentul lui *ki-tob* este *su asti* **(16)**; la ei cosmosul este pentru că este bun, pentru că e încuviințat și declarat ca atare prin cuvuntele *su asti* ("e bun"). După brahmani, la fiecare rotație a svasticei se rostește *su asti* **(17)**, existând o asemănare cu ritmurile reprezentate în *Geneză* de o noapte și o zi.

Reprezentativă este „întâlnirea" dintre Iisus Hristos și Cruce, eveniment ce a marcat universalitatea creștinismului (Crucea e un simbol universal, regăsindu-se în mai toate tradițiile). Ultimul cuvânt al lui Iisus pe cruce a fost *Tetelestai*: "Împlinitu-s-a" sau "Săvârșitu-s-a" este binecuvântarea unei creații restaurate; se mai poate vorbi, în acest caz, și de o împlinire a posibilității Unirii dintre natura umană și natura divină, prin asumarea destinului uman actual – moartea – , destin modificat prin Învierea ce prefigurează Judecata de Apoi, când toți morții vor învia. Deci binecuvântarea poate duce și la o unire. Limba română ne dă un indiciu în acest sens: termenul „cuvânt" din limba română vine de la latinescul *con-ventus*, ceea ce înseamnă "venire împreună". E o *bine*-venire împreună, o îmbinare între om și Dumnezeu, în spirit, și între om și om, prin suflet. De aici, poate, și binecuvântarea dată de părinți pentru unirea sufletelor logodnicilor, precum și cea dată de un preot unui om ce se căiește sau se smerește întru Domnul.

Dacă nu exagerez, binecuvântarea este o sfințire prin cuvânt, este o modalitate de trezire a spiritului nostru prin cuvânt, o unire cu cei din jur (pe orizontală) și, mai ales, cu Dumnezeu (pe verticală), fiind puși astfel în relație armonioasă cu întreg universul fizic cât și spiritual (verticala + orizontala = Crucea = Unul și Totul).

Să ne întoarcem privirile acum din nou spre India, unde vom descoperi un cuvânt – sau mai exact o silabă sacră (*mantra*) – cu o semnificație și o forță spirituală extrem de ridicate. Este vorba de silaba sacră AUM, care se pronunță OM; rolul ei, în general, este de a-l salva pe omul care reflectează la ea, rostind-o și meditând asupra ei, în așa fel încât aceasta să se reflecte cu toate calitățile ei în om **(18)**. Această metodă ar putea să-l facă pe yoginul care meditează să asimileze doctrina pe care silaba o semnifică (chiar prin construcția ei) și – o dată cu aceasta – să dobândească eliberarea căutată.

Tradiția hindusă spune că AUM este sunetul primordial închis simbolic în scoica *Șanca*, scoică asemănătoare cu urechea umană. Astfel, creația este numită *șruti*, adică "ceea ce e auzit"; avem de-a face cu o tradiție a monosilabei AUM, prezentă în India și mai ales în Tibet, fiind considerată denumirea Cuvântului manifestat, Cuvânt aflându-se din nou (ca și în alte tradiții) la începutul începuturilor. Fiind sunetul primordial prin excelență, rostirea ei poartă în sine o încărcătură energetică uriașă, fiind foarte eficace în pregătirea transformării spirituale. Monosilaba AUM(OM) deține o semnificație universală, raportându-se atât la om, cât și la cosmos. Dar să vedem ce putem spune despre simbolismul inteligibil al acestei mantre, care pare a fi inepuizabil.

În primul rând, se pot face analogii legate de cele trei litere care o compun (trebuie semnalat că este intraductibilă chiar și pentru hinduși) – A-U-M: divinitatea supremă întruchipată de triada Brahma, Vișnu, Șiva; mai putem spune că avem trei lumi – pământul, văzduhul, cerul; tot astfel ființa umană e compusă din trup, minte și spirit (*Atman*, Sinele). Să vedem ce spune *Mândûkya Upanișad*, lucrare a cărei temă este tocmai silaba AUM: „1.OM ! – Acest sunet nepieritor este totalitatea universului vizibil [...]. Ceea ce a devenit, ceea ce devine, ceea ce va deveni [...], toate acestea constituie sunetul OM. Și ceea ce este dincolo de aceste trei stări ale lumii timpului [...] este tot sunetul OM " (19). Se reliefează aici două sfere ale existenței; prima este sfera fenomenală, a devenirii, a timpului; a doua este sfera eternă, transcendentă, nesupusă devenirii.

Fiecare componentă a silabei OM corespunde, după *Man. Up.*, părților Sinelui, *Atman* (20), care sunt în număr de patru. Astfel, *A* corespunde stării de veghe, *U* visului, *M* somnului profund și – foarte important – *tăcerii*. Descoperim aici o reprezentare vocalică a Creației și Disoluției (*laya* și *pralaya*) ce întoarce totul la potențialitate; toate patru laolaltă cuprind totalitatea manifestării lui *Atman-Brahman* ca o silabă. „A și U sunt la fel de esențiale pentru sunet ca și M sau TĂCEREA pe fundalul căreia apare sunetul. În plus, ar fi o greșeală să spunem că AUM nu există atâta timp cât domnește Tăcerea, fiindcă, totuși, el ar exista potențial [...] Tăcerea, într-adevăr, este prezentă altundeva în timpul unei rostiri locale a lui AUM – cu alte cuvinte (și prin analogie) la nivel transcedental *pe durata creației, manifestării și distrugerii universului* [s. n.]" **(21)**.

S-a putut observa, pe cât posibil, rolul pe care Cuvântul îl deține în unele din marile tradiții ale omenirii. Cuvântul, în realitate, ar putea reflecta Universul, ar fi o reprezentare simbolică a lui; simpla rostire a unor cuvinte cerea o anumită stare interioară, ce mijlocea o posibilă transfigurare spirituală în măsură să armonizeze omul cu întregul Univers, făcându-l să-și dea seama când să se oprească în Tăcere, pentru a simți și a comunica cu transcendentul, cu atemporalul, practic făcându-l contemporan chiar cu nașterea lumii.

Cuvântul este prezent la creația lumii, în timpul manifestării (Întruparea, Scripturile etc.) și la sfârșitul ei (de exemplu sabia ce ieșind din gura lui Iisus la Apocalipsă).

În ziua de azi nu mai avem Cuvânt, avem vorbe, avem zgomot; cum s-a spus, am prefăcut *logos*-ul în logoree. Kierkegaard spunea: „În starea actuală, lumea și viața întreagă sunt bolnave. Dacă aș fi medic și aș fi întrebat ce sfaturi pot să dau, aș răspunde: Faceți liniște, faceți-i pe oameni să tacă! În aceste condiții, cuvântul lui Dumnezeu nu poate fi auzit [...]. Deci, faceți liniște!" **(22)**.

Trebuie să știi să găsești momente de tăcere și de singurătate, de ascultare a adâncului tău, a Cuvântului lui Dumnezeu care ne fertilizează și ne adună mintea, în familiaritatea, de exemplu, a icoanelor care ne fac, cum s-a spus, „să postim cu ochii" (Olivier Clément).

Alexandru ANGHEL

8. Frithjof Schuon, *Introducere în spiritualitatea lumii musulmane*, Ed. Humanitas, București, 1994, pp. 166-167.
9. Florin Mihăiescu, *Cosmosul în tradiția creștină*, Ed. Rosmarin, București, 2001, p. 203.
10. Olivier Clément, *Trupul morții și al slavei*, Ed. Christiana, București, 1996, p. 60.
11. Fl. Mihăiescu, *op. cit.*, p. 207.
12. *Ibidem*, p. 208.
13. André Scrima, *Timpul rugului aprins*, Ed. Humanitas, București, 1996, p. 59.
14. *Loc. cit.*
15. *Ibidem.*
16. *Su asti* s-ar putea afla la originea cuvântului *svastica* – simbol al mișcării, al devenirii, al cosmosului.
17. A. Scrima, *op. cit.*, p. 60.
18. Acesta este cazul în care AUM este o yantra – o diagramă mistică asupra căreia yoginul se concentrează conform unor reguli învățate de la un maestru.
19. Heinrich Zimmer, *Filozofiile Indiei*, Ed. Humanitas, București, 1997, p. 252.
20. Sinele are patru părți: prima este *Vai vânara*, „Ceea-ce-este-comun-tuturor-oamenilor", cu conștiința îndreptată spre exterior și atrasă de materia grosieră (*sthula*); a doua este *Taijasa*, „Cel strălucitor", starea de vis, conștiința orientată spre interior, pe care o atrag obiectele subtile; a treia parte este somnul profund (*sușupta*), fără vise, o masă nediferențiată a conștiinței; a patra parte este invizibilă și intangibilă – *Atman*, Sinele ce trebuie realizat.
21. H. Zimmer, *op. cit.*, pp. 225 și 256. Această analogie ne aduce aminte de Brahma – Creatorul, Vișnu – Susținătorul și Șiva – Distrugătorul, de care am pomenit mai sus.
22. O. Clément, *op. cit.*, pp. 61-62.

TÎRGUL INTERNAŢIONAL DE CARTE "BOOKAREST 2003"

Nae Ionescu, *Teologia. Integrala publicisticii religioase*, ediţie, introducere şi note de Dora Mezdrea, Editura Deisis, col. "Philosophia christiana", Sibiu, 2003, 664 de pagini

Ediţie monumentală, realizată cu binecunoscutul profesionalism al editoarei Dora Mezdrea (care este şi autorea unei ample *Biografii* naeionesciene, din care au apărut deocamdată numai primele 2 volume), dar şi cu concursul generos al editurii sibiene a teologului Ioan I. Ică jr. (ce dăduse acum 2 ani un alt volum de excepţie: *Predania şi un Îndreptar ortodox cu, de şi despre Nae Ionescu*). Ca şi publicistul Dan Ciachir, noii editori abuzează, cred, calificîndu-l pe Nae Ionescu drept "teolog" (am arătat altădată şi de ce), dar aceasta este o altă discuţie, care nu umbreşte nici fascinanta personalitate a profesorului, nici meritele celor care-i veghează posteritatea. E de ajuns să se ia act că din cele 441 de texte reunite în volum, numai 50 au mai fost deja publicate în culegerile apărute pînă acum, iar celelalte 391, risipite prin presa interbelică, se publică pentru prima oară în volum!

Dr. Constantin Angelescu, *Nicolae C. Paulescu. Omul şi opera sa medicală*, Editura Paideia, Bucureşti, 2002, 258 de pagini

Apărută din păcate într-un tiraj "confidenţial" (500 de exemplare!), contribuţia monografică a regretatului Dr. Constantin Angelescu (m. 1990) are o semnificaţie aparte, nu doar din punctul de vedere al informaţiei adunate, dar şi pentru că autorul este chiar nepotul de soră al lui Nicolae C. Paulescu, precum şi unul dintre asistenţii acestuia din ultima perioadă. Volumul tratează cu precădere latura strict medicală (curios, cea mai superficial abordată pînă astăzi) a operei marelui savant creştin, inclusiv episodul legat de descoperirea insulinei, pentru care lui N. C. Paulescu i s-ar fi cuvenit Premiul Nobel.

Nikolaos Matsoukas, *Istoria filosofiei bizantine, cu o anexă despre scolasticismul Evului Mediu*, trad. de pr. prof. dr. Constantin Coman şi Nicuşor Deciu, Editura Bizantină, Bucureşti, f. a. [2003], 272 de pagini

Dacă sinteza mai veche a lui B. Tatakis (publicată ca supliment la Émile Bréhier, *Histoire de la philosophie*) n-a apucat să vadă lumina tiparului în limba română, sinteza mult mai recentă (1994) a marelui teolog grec N. Matsoukas (n. 1934) răscumpără această lipsă şi lămureşte cu competenţă adevăratul raport dintre teologie şi filosofie în lumea bizantină, acoperind un interval de peste o mie de ani de gîndire creştină în limba lui Platon şi Aristotel.

Julián Marías, *Perspectiva creştină*, trad. de Mihai Cantuniari, Editura Anastasia, col. "Eseu teologic", Bucureşti, 2003, 160 de pagini

D-l Mihai Cantuniari traduce cu eleganţă o carte pe cît de concisă, pe atît de vie a unui gînditor creştin spaniol contemporan cu noi, dar, din păcate, aproape complet necunoscut în România. Cuprinsul cărţii – o radiografie filosofică a paradigmei creştine – este de la sine grăitor (citez doar selectiv): "Istoricitatea creştinismului", "Monoteismul creştin", "Providenţă şi Paternitate", "Păcat şi mîntuire", "Nemurirea şi reînvierea în trup", "Lumea aceasta şi cealaltă", "Orizontul vieţii celei neînserate", "Dumnezeu ca iubire", "Infidelităţile creştine faţă de creştinism", "Persoana ca rădăcină a viziunii creştine", "Libertate şi responsabilitate", "Inovaţia radicală a creştinismului" (corolar al întregii expuneri, ce se ridică deasupra oricăror patimi confesionale, cu acea graţie inimitabilă a spiritelor mari, de care lumea noastră este mereu mai orfană).

(R. C.)

EIKON – O NOUĂ EDITURĂ CLUJEANĂ

Pe fondul de agonie a Editurii Dacia, la Cluj s-a născut, în primăvara acestui an, o nouă editură, **Eikon**, ce a reuşit să impună, în doar cîteva luni, o remarcabilă colecţie de carte creştină, **"Biblioteca ortodoxă"**, coordonată de publicistul Fabian Anton şi binecuvîntată de Î.P.S. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, care o recomandă astfel: *"Lucrările din această colecţie se doresc a fi un îndemn pentru cititori de a cunoaşte şi aprofunda trecutul şi prezentul Bisericii noastre, rolul ei în spiritualitatea poporului şi, mai ales, să determine pe orice credincios să trăiască şi să aplice în viaţa de fiecare zi principiile religiei în care s-a botezat"*.

Titlurile editate până acum în cadrul noii colecţii, circumscrise toate în aria duhovniciei româneşti contemporane, sunt următoarele: Arhim. Teofil Părăian, *Maica Domnului – Raiul de taină al Ortodoxiei*, Arhim. Cleopa Ilie, *Îndreptar de spovedanie pentru mireni, preoţi de mir şi monahi*, Arhim. Arsenie Papacioc, *Cuvînt despre bucuria duhovnicească (Convorbiri)*, Protos. Iustin Pârvu, *Abecedar duhovnicesc* (cu o postfaţă de Camelia Corban), *Viaţa şi minunatele fapte ale Părintelui Dometie Manolache* (cu o prefaţă de Monahia Eudoxia Manolache) şi *Dependenţa de cer (Convorbiri duhovniceşti realizate de Fabian Anton cu Arhim. Arsenie Papacioc, Maica Doroteea Bărbieru, Arhim. Teofil Părăian, Protos. Iustin Pârvu, Arhim. Sofian Boghiu, Arhim. Teofil Pandele, Ierom. Iustinian Petrinca, Părintele Simion Vârgolici, Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga)* – cea din urmă de curînd călugărită la Mănăstirea Văratec.

Urăm editurii clujene lungă şi spornică dăinuire!

(V. A. M.)

Cuvintele în slujba Cuvântului

Răzvan Ionescu

Timpul omului din eternitatea Domnului

(Editura Nemira, Bucureşti 2003, col. «Alfa şi Omega»)

Timpul omului din eternitatea Domnului

NEMIRA

RĂZVAN IONESCU

NOTA EDITURII

Răzvan Ionescu este binecunoscut publicului de teatru din spectacolele de la Teatrul Bulandra şi Teatrul Naţional, din filme, de pe ecranul televizorului, din emisiunile teatrului radiofonic ori din recitalurile de poezie. În 25 de ani de carieră a reuşit să-şi construiască un nume respectat printre profesioniştii scenei, evoluând în spectacole memorabile ale unor prestigioşi regizori precum Cătălina Buzoianu, Dan Micu, Horea Popescu, Alexandru Tocilescu, Cornel Todea sau Iulian Vişa Mai puţin cunoscut este faptul că, între 1993-1996, în vreme ce mulţi căutau să se îndrepte spre domenii ale imediatului, sau în orice caz mai pragmatice, Răzvan Ionescu s-a hotărât să urmeze, în paralel cu profesia de actor, cursurile secţiei pastorale ale Facultăţii de Teologie din Bucureşti, evidenţiindu-se nu numai ca student (media de absolvire 9, 65), dar şi ca un bun condeier, o voce insolită în presa vremii, semnând articole cu tematică religioasă în *România liberă*, *Renaşterea*, *Vestitorul Ortodoxiei*, *Formula AS*, *Vatra*, *Credinţa ilustrată* ori *America Oggi* şi *Gracious Light* din New York. Această carte este rodul experienţelor personale ale unui artist, în egală măsură teolog, pentru care spaţiul scenei ca şi cel al bisericii sunt spaţii-interval ale comunicării directe şi intime cu Divinitatea. Este cartea unui intelectual care crede cu tărie că între priorităţile celui de-al treilea mileniu se află refacerea raporturilor fireşti dintre cult şi cultură, dintre Biserică şi intelectualitate.

ARGUMENTUL AUTORULUI

Fiece carte îşi are în spatele ei izvoare tainice de lumină al căror nume, îndeobşte, nu se rosteşte. Fiece carte se vrea a fi un parcurs iniţiatic – şi poate că, la urma urmei, asta şi este. M-aş bucura ca şi aceasta pe care am scris-o să fie aşa. Personal, însă, nu cred. Ea s-a născut mai degrabă din confruntarea cu un stereotip. Un stereotip care, din păcate, nu este decât un semn al fragilităţii şi al precarităţii lumii în care trăim. Până în 1993 eram "doar" un actor. După această dată, în ochii majorităţii celor ce mă cunosc, a urmat o ruptură. Ce se întâmplase? Intrasem la Facultatea de Teologie. "Aha, se popeşte!" – au zis unii. "Nici vorbă, se duce la mănăstire!" – s-au grăbit să adauge competent alţii, mai familiarizaţi cu replicile Ofeliei. Nu s-a întâmplat nici una, nici alta. Am continuat să mă duc la teatru, să joc în spectacole sau să montez eu însumi altele. Am continuat să fac teatru, poate altfel. Cu siguranţă altfel. Nu mi-am dat seama însă că devenisem fără să vreau, peste noapte, în ochii tuturor, o struţo-cămilă. Când eram zărit pe culoarele Facultăţii de Teologie ori ale Bibliotecii de la Mănăstirea Antim mi se spunea "artistul". În schimb, atunci când mă întâlneam cu colegi de-ai mei la teatru, la radio ori la filmare, îmi spuneau "popa" sau "părintele".

Dincolo de ironia amicală din spatele unor asemenea interpelări am descoperit însă un stereotip aparent inofensiv al acestei lumi, un stereotip primejdios, care camuflează de fapt o prăpastie. Este prăpastia unei societăţi care împarte lumea în caste, este prăpastia unui timp care pomeneşte la fiecare două propoziţii cuvântul "uniune", dar care în fapt împarte şi desparte, cu alte cuvinte separă, aşezând distanţe. Este prăpastia unei lumi orfane, care şi-a pierdut, o dată cu părinţii, normalitatea şi vocaţia. Vocaţia ei sacerdotală. Dumnezeu nu l-a invitat pe Adam numai să dea nume animalelor, ci mai mult decât atât, l-a invitat să-i fie partener la Creaţie, să desăvârşească ***împreună*** *lumea, slujind. Apoi a venit căderea şi omul a cunoscut întunericul şi moartea. De-atunci încearcă mereu, cu disperare, să le învingă, străduindu-se prin orice mijloace să se facă stăpân măcar asupra clipei.*

Timpul omului din eternitatea Domnului este un timp al sacerdoţiului din spatele oricărei profesii. Oricât ar fi de greu, trebuie refăcute punţile. Trebuie redobândită lumina. Există în ceremonialul Utreniei o categorie aparte de stihuri numite "luminânde". Se numesc aşa pentru că odinioară se cântau în momentul când începea să se lumineze de ziuă, dar şi pentru că în cuprinsul lor este vorba nu numai de lumina naturală a zilei, ci mai ales de lumina spirituală autentică şi veşnică, întruchipată şi adusă în lume de Iisus Hristos. În sonoritatea numelui lor există o anume fragilitate, o graţie a pâlpâirii de candelă. Parcă totul ar atârna de un fir de aţă. Pe vârsta luminândelor se deschide în trupul Lui Hristos, ca printr-o fereastră, timpul eternităţii. Dincolo de care nu mai există nici separare şi nici distanţă. M-aş bucura ca aceste pagini să aducă fie şi numai o fărâmă de lumină.

Mărturii din Armaghedonul secolului XX

O VIAŢĂ ÎNCHINATĂ ADEVĂRULUI

(Ioana Ralu, *O viaţă închinată Adevărului: Gheorghiţă Savel*, cu o prefaţă de Alexandru Zub, Editura LIR, f. l., 2003)

"Cât de bine văd că singurul lucru important nu-i decât eroismul, în sensul larg, adică posibilitatea pentru om de a suferi, a vibra, a se zbuciuma". N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*

Volumul *O viaţă închinată adevărului* reprezintă dialogul dintre autoarea Ioana Ralu [Ioana-Raluca Larco] şi colonelul Gheorghe Savel, ce a luptat pentru întregirea poporului român şi a spaţiului străbun, scos la mezat de regele trădător Carol II, şi a primit drept răsplată ani grei de temniţă la Jilava, Gherla şi Aiud.

Cartea cuprinde două părţi: textul propriu-zis şi o amplă anexă cu imagini şi documente de valoare istorică sau afectivă. Eroul din centrul lor depune mărturie despre anii de dinainte de arestare, precum şi despre sfâşietoarele chinuri suportate cu stoicism, ce au făcut din suferinţă calea propriei sale desăvârşiri.

Cartea şi omul oferă o dublă lecţie celor care, de multe ori, ignoră istoria. Descoperim în ea dorinţa de mărturisire a unui om care a trecut prin atâtea încercări, dar şi atmosfera unui timp atroce, dramele unor personaje întâlnite în timpul războiului.

Fără îndoială că toţi cititorii vor simţi o puternică emoţie de-a lungul întâlnirii cu această fărâmă de istorie vie a românilor şi se vor convinge încă o dată că un popor care-şi ignoră propriul trecut îşi condamnă la moarte propriul viitor.

Constantin N. Străchinaru

Gheorghiţă Savel, după anii de închisoare

«Se cade a-i fi recunoscători memorialistului pentru felul generos în care ne prezintă lumea prin care a trecut, o lume ca nelumea, asupra căreia aruncă totuşi o privire plină de înţelegere şi de compasiune».

Alexandru ZUB

CLAUDIO MUTTI: *Puncte cardinale, che segno regolarmente da diversi anni, rappresenta per me una fonte non conformista per attingere notizie sugli eventi politici e culturali della Romania. In un'Europa largamente dominata dal «pensiero unico» liberaldemocratico e sottoposta a un intenso e multiforme processo di americanizzazione che minaccia la sopravvivenza stessa della sua civiltà, periodici come* ***Puncte cardinale*** *non solo costituiscono veri e propri centri di resistenza, ma svolgono una funzione vitale, perché mostrano la validità della tradizione spirituale cui se riferiscono applicandone i criteri all'interpretazione della realtà.* (“***Puncte cardinale***, în care semnez regulat de mai mulți ani, reprezintă pentru mine o sursă non-conformistă de informare asupra evenimentelor politice și culturale din România. Într-o Europă amplu dominată de «gândirea unică» liberal-democrată și supusă unui intens și multiform proces de americanizare ce amenință însăși supraviețuirea civilizației sale, periodice precum ***Puncte Cardinale*** nu constituie doar adevărate centre de rezistență, dar îndeplinesc o funcțiune vitală, pentru că pun în evidență validitatea acelei tradiții spirituale ale cărei criterii le aplică în interpretarea realității”.)

COSTION NICOLESCU: Sunt mulți care reproșează ***Punctelor cardinale*** atașamentul deschis la «cauza legionară». În ceea ce mă privește, nu am nici un fel de prejudecăți în această privință. Mai degrabă o anumită simpatie temperată. Observ că atunci când dau de *anti* devin *filo*, iar când dau de *ultra* devin reticent. Consider însă că ***Puncte Cardinale*** a ales calea justă: nu restaurare patetică, ci recuperare lucidă. Căci sunt puncte de recuperat și de valorificat, după cum sunt și unele de părăsit, invalidate de istorie și, mai ales, de analiza creștină a fenomenului. Un fenomen cum a fost cel legionar nu poate fi ignorat, nici expediat, dar nici îmbrățișat necondiționat... Ceea ce mi se pare mai important, din punctul meu de vedere, este faptul că aria acoperită de ***Puncte Cardinale*** rămâne și se recunoaște a fi situată în teritoriul *Bisericii*, respectând tot ceea ce înseamnă *Sfântă Tradiție* autentică... Un naționalism frumos, responsabil, asumat și compătimitor răzbate din programul periodicului sibian. Cu un ochi spre trecut și cu unul spre viitor, ***Puncte Cardinale*** reușește să fie *în prezent* – autentic, militant și pedagogic. Nu se impune, bineînțeles, să fii de acord cu toate punctele de vedere exprimate în revistă. Ele acoperă un spectru larg. Vor fi apărut, câteodată, și exagerări sau greșeli în unele atitudini. Ele nu sunt, însă, niciodată rodul relei credințe sau al unei proaste întemeieri. Sunt numai explorări eșuate, din care se pot trage, totuși, destule învățăminte utile. Desigur, pentru unii revista poate fi incomodă... Cu atât mai bine!

ION GAVRILĂ OGORANU: Mi-am regăsit uneori întocmai gândurile în cele scrise de redactorii și colaboratorii ***Punctelor cardinale***; am învățat multe de la acești frați de luptă și de idealuri... Printre ei, mereu prezent, veghează cel ce a dus greul revistei în toți acești ani, tot mai albitul Gabriel Constantinescu, pe care greutățile l-au apăsat, dar nu l-au înfrânt niciodată. Să dea Dumnezeu ca la Sibiu, încă mult timp, să știm că există oameni care cugetă, lăcrimează și speră într-un viitor mai bun pentru neamul românesc.

PROTOS. IUSTIN PÂRVU: Publicația ***Puncte cardinale*** este pentru orice cititor un cadru de referință în căutările cu care se confruntă societatea contemporană creștină, reușind cu deosebit succes să ofere soluția evanghelică acolo unde eroarea, confuzia, minciuna, defăimarea și mizeria morală își caută locul. Regăsim în paginile ei «cuvântul care zidește» la temelia spirituală a unui neam creștin ce și-a înțeles și asumat vocația de «Poartă a creștinătății». Îi dorim, așadar, curajul mărturisirii, «tinerețea fără bătrânețe și viața fără de moarte» a tuturor eroilor noștri care au vegheat, luptători și rugători deopotrivă, la hotarele României Creștine!

G. PIȘCOCI-DĂNESCU: Revista ***Puncte cardinale*** este o publicație unică în felul ei în peisajul presei românești actuale. Fie ca ideile ei călăuzitoare, *creștine* și *naționale*, să triumfe împotriva «terorismului intelectual» al «gândirii unice», exercitat, într-un sens dizolvant, de puternicii zilei și de politrucii lor de pretutindeni!

P

150

C

DAN STANCA: ***Puncte cardinale*** este o revistă de care avem nevoie, cum avem nevoie de oricare altă revistă de atitudine, ideologică și culturală. Ea a vrut, în toți anii care au trecut de la apariția ei, să identifice o dreaptă românească și europeană, să pună în lumină legătura care există între ideologie și credință. Desigur, uneori a exagerat, dar nu poți fi perfect obiectiv atunci când *iubești*... Cred că această revistă tensionează spiritul și, strângând în jurul ei colaboratori de prestigiu, ar putea să fie nu *Axa* sau *Buna Vestire*, așa cum se crede îndeobște despre ea, ci *Gândirea* sau *Vremea* acestui prezent problematic.

CLAUDIU TÂRZIU: Venind în prelungirea organică a dreptei creștine interbelice, revista ***Puncte cardinale*** este călăuza care de 150 de luni ne ajută să străbatem deșertul tranziției. Însă nu o pot urma decât cei care o văd și o aud *și* cu sufletul. Dumnezeu să-i dea viață lungă și creștere firească în inimile celor tineri.

PETRE ȚUȚEA (București, aprilie 1991): Îmi pare rău după *Veghea*: titlul îmi plăcea grozav!... Dar nici ***Puncte cardinale*** nu e rău: mai exorcizați geografia... În democrație, dacă nu te orientezi repede de tot, riști să nu te mai orientezi deloc... Trebuie recuperate urgent reperele, că altfel libertatea te ajută s-o iei razna, și-ți mai dă și-un șut în fund!

PR. CONSTANTIN VOICESCU (Mislea, septembrie 1997): Dumneavoastră, la ***Puncte cardinale***, ați găsit formula prin care dreapta creștină se poate exprima convingător pentru lumea de azi. Nu vă lăsați intimidați: mergeți cu Dumnezeu înainte! E o dublă datorie: față de cei vii și față de cei morți...

VARUJAN VOSGANIAN: Cred că longevitatea de la sine grăitoare a ***Punctelor cardinale*** – 13 ani și 150 de numere – se datorează unei echipe redacționale omogene, de oameni sufletiști, patrioți și cu frică de Dumnezeu.

PUNCTE CARDINALE 13 ANI 150 DE NUMERE

Editura PUNCTE CARDINALE

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor șef),
Demostene ANDRONESCU (redactor șef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacție), Marcel PETRIȘOR, Florea TIBERIAN
Adresa Redacției: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L Printing Company